

ROJEV

Hejmar 2

Sal 1

Hezîran 1991

LÎ SER ÇEND PÎRSÊN ROJANE POJANDÎN

*

DÎ RÊXÎSTÎN DE PÎRSA DEMOKRASÎYÊ

*

ÇIMA HEVQAS PARTÎ?

*

GUHARTÎNEK DÎ NAV TEVGERA KURDÎ DE PÊWIST E

*

KÛRT SOLUNA GENEL BÎR BAKIŞ

*

DENEME

*

KAÇAN TRENI SON VAGONUNDA YAKALAMAK...

*

KOMEK RONAKBÎRÊN KURD

LÎ STENBOLÊ CÎVÎNEK PÊK ANÎN

*

Redaksiyon:

Selîm Keya, Mamoste Hivzê, Zinar Biradost, Kendal Serbest, Seîd Murad

Navnîşan/adres:

c/o H. Çakirbey

August Södermansväg. 8, 5 tr.

756 49 Uppsala/Sweden

ROJEV

Hejmar 2

Sal 1

Hezîran 1991

LÎ SER ÇEND PÎRSÊN ROJANE POJANDÎN

*

DÎ RÊXÎSTÎN DE PÎRSA DEMOKRASÎYÊ

*

ÇIMA HEVQAS PARTÎ?

*

GUHARTÎNEK DÎ NAV TEVGERA KURDÎ DE PÊWIST E

*

KÛRT SOLUNA GENEL BÎR BAKÎŞ

*

DENEME

*

KAÇAN TRENI SON VAGONUNDA YAKALAMAK...

*

KOMEK RONAKBÎRÊN KURD

LÎ STENBOLÊ CÎVÎNEK PÊK ANÎN

*

RÊXISTINÊN SIYASÎ YÊN KURDISTANA BAKUR Û KADROYÊN SERBIXWE YÊN LI SWÊDÊ BI HEVRE CIVÎNEK LI DAR XISTIN

Di 3-4-5-ê Gulanê de, Piraniya rêxistinên siyasî yên Kurdistanê Bakur (bes TKSP û KUK-SE'ê beşdar nebibû. PKK'ê jî nehatibû gazîkirin) û Kadroyên serbixwe yên Li Swêdê bi hev re civînek li dar xistin. 90 Kes beşdarî civînê bûn. Beşdaran, li ser pirsên, ku di rojevê de tespît bibûn reyên xwe diyarkirin û pêşniyarên xwe pêşkêşî civînê kirin.

Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê jî, bi pênc nûnerê xwe beşdarî civînê bû. Nûnêra hem bi navê Platformê û hem jî bi navê xwe rey û pêşniyarên xwe pêşkêşî kirin.

Di civînê de, li ser çend pirsên bingehî hate rawestandî. Pirs ew bûn: "1- Bi gîştî rewşa Kurdistanê û pêwistiya xebatekî bi hev re ya çawa?, 2- A) Xebat li hundirê welêt, B) Xebat li dervayî welêt, 3- Pêkanîna merkezekî weşan û çapemenî, rojnâmeyekî gîştî û.w.d, 4- Munaqesê li ser Qanûna Terorê û vegera welêt, 5- Ji bo pêkanîna Konferansa Bakûrê Kurdistanê.."

Di encama civînê de, hemû rêxistin û kadroyên ku beşdarî civînê bibûn, gihêştin bîryarên bingehî û bi daxuyanekê rey û bîryarên xwe diyarkirin.

Emê di kovara Rojev de, nêrîn û bîryarên Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê û pêşniyarên Selîm Keya; Daxuyaniya Civînê bi weşînin.

Redaksiyon

HEVALÊN BERÊZ!

Tevgera Rizgariya Kurdistan, di qonexekî welê daye ku di her warî de pêwistî û hewcedariya wê hevkarî û yekîtiyên berfireh heye.

Lê belê neqandî û bi ziman anîna vê pirsî gavek bejî, têra çareserkirina pirs û pirsgerêkên xelasiya netewa Kurd nake. Ku mirov pirsêkî niqand, divê ji bo çareserkirina wê jî li rê û rêbazên maqûl û reel bigere û bibîne.

Ji vir û çend sal berê, ji bo ku em pirsên xwe çareserbikin zehmetî û astengiyên me yê mezîn tunebûn!! Ji lewra kes, grûb û partiyên Kurd ji xwe re merkezekî dîtibûn û li gor siyasat û îdeolojiyên ku di wan merkezan de di hatin afirandin pirsên xwe çareser dikirin.

Li gor wan merkezan dost û dijminê xwe, tifaqgerên xwe yê rastegîne û taktîk tayîn dikir. Ji ber ku her grûb, rêxistin û partiyên me yê herî bi rêk û pêk, xwediyê siyasat û îdeolojiya herî rast bû, ji bêyî merkezeş wan bi kesî re problemekî wana ya tifaqê jî tune bû, an jî bes di gotinê de hebû. Gava em tifaqgerê xwe dineqand, di

cynî wextê de, roja ku emê wana ji bo serkeftina bîr û baweriyên xwe yê herî rast çawa serkut û ji holê rakin jî, îlan dikir.

Me îdeoloji û heqîqet tekilhev dikir û wek hev didît. Û tu ferq ne dixist navbeyna wan. Tu şik û şupheyên me ji îdeolojiyên me nebû. Ji ber wê yekê jî, diviya her kes wek hev bifikiriya. Em li aliyekî li dij siyaseta dijmin, siyaseta burjuwa a ku di xwest civakê bixe qalibekî radiwestiya, ji aliyê din ve jî, me bi xwe hewl dida ku civakê bixin qalibekî; ku bi hawakî subjektîf me di serê xwe de çêkiribû. Eva dibû sedema ji ber çav revandina pirr alî û dewlemendiya jîyana civakî û siyasî. Bi vî hawayî jî me rê ne dida însanên xwe ku bi karibe qasê tecrûbe û zanebûna xwe beşdarî karê siyasî û kulturî be. Me pêşî li wan jî, li xwe jî digirt. Me ev honên siyasî derxist qadekî wilo, hevalên me yê ku li politîkayekî me rexne girtibûn, di nav rêxistina me de, di nav komelên me de cî û war, jîyan jî ji wan re nebû.

Em bûn grûb û partiyên marjînal. Bi cûntayekî em têkçûn, felişîn û ji hevde ketin. Lê cunta nebûya jî, bi wê mentalîtê, bi wan dîtinan emê têk biçûna.

Ew îdeolojiya me ya bêsîk, bû toq kete stûyê me. Em bûn hêsirên dîtinên xwe. Me xwe di hişê xwe de, xwe qeyd û bend kir.

Divê ku em îro van şaşîyan bibînin û hewl bidin ku muesseyên netewî damezrînin ku her kes di wê de cîyê xwe bistîne.

Belê îro bi her awayî guherandinekî - reformekî pêwîst e û her kes di tanga xwe di vê yekê tîne ziman û behsa guherandinê dike. Hinek gav jî di wî warî de hatine avêtinê. Lê têra çareserkirina pîrs û pîrsgirekên me nake. Ji bo metod, rê û rêbazên çareserkirina pîrsa, divê em di nava lêgerandinekî de bin. Tecrûbe û muesseyên tevgera Kurd, di vî warî de gelek feqîr û qels e. Pêwîstî bi şêwr û munaqeşan heye.

Hewceyiya tevgera Kurd bi hevkarî û yekîtiyên fireh, muesseyên bingeîn û demokratîk ên çî legal, çî îllegal heye. Lê belê, gelo çima nikarin di vî warî de gav bavêjin? Çima ew gavê em davêjin jî, di demekî kurt de ji hev dikeve û dibe sebebê bê bîr û baweriyê. Û pîrs û problemên nû di nav rêxistinên me de tîne holê.

Belê ji bo karên ku em bi vê rêxistiniya xwe nikarin dagirin, didin pêşîya xwe.

Ji ber ku hevkarîyên heta îro çêbûne, li ser hîmê xalên detay û himên îdeolojîk pêk hatine. Di şûna ku hebûna dîtinên cûda di nav xwe de bi hewînin, ferqiyetên nav xwe bi hawakî veşartine.

Û ji bo rêxistinên me yê ku di warê hevkarî de programên yekîtiyên fireh berpêşkirine, ji hevkarî yekî wilo re bawerim hazir nebûne.

Divê em realîta xwe bibînin. Rewşa xwe ya zeyîf perçebûyî bibînin û barên giran ên ku em di rewşa îroyîn de nikarin ji bîr rabin, nedin ser milên xwe. Xalên ku em li ser bi hev dikin û dikarin ji derheqê wî derkevin bidin pêşîya xwe.

Her gawekî bi serkeftî avêtî wê bibe sebebê bîr û bawariyê, hêviyekî nîşan bide, û wê bibe sedema hevkarîyên hîn fireh û bi hêz.

Hevalên Berêz,

**** Bê hêz be jî, têkoşîn û potansiyela tevayî ya Kurdistanê û bi taybetî jî guhartinên dinyayê û bûyerên piştê şerê xalicê ku di Kurdistanê Başûr de rûdan, dirama multeciyên Kurd; pîrsa Kurdistanê derxist rojeva navnetewî. Lê belê ne li ser hebûn û berbelaviya tevgera Kurdî, di perçên Kurdistanê yê din de (Tîrkiye, Îran û Iraq) û kêmasiyekî me ya îradekî, otorîteyekî milî sedemekî berbiçav e**

ku ew sêmpatî û fîrsetên ku îro derketine holê nikarin ji bo xwe, ji bo her çar perçên Kurdistanê bikaribînin. Û pîrsa Kurdî di her sê perçên Kurdistanê yên din de bi kêmasî wek Başûrê Kurdistanê bixin aktuel.

Em di wî baweriyê de ne ku, em, ên li vir dikarin bi biryareke pêşniyar, an jî wek prensîb bi hev bikin; vê pîrsê, di dewerên din de jî, bi civînên wiha de bixin qada mînaqêşê û di netîca wan mînaqêşeyan de bikaribînin, ji bo Kurdistanê Bakûr Konferansekî pêkbinin û bi xebat û gawekî din jî xwe bigihînin kongreke mîlî.

**** Em dîsa di wê bîr û baweriyê de ne ku em dikarin di welêt de jî û li dervayî welêt jî, bi hev re, bi hevkarî hinek gava bavêjin. Wek em dikarin mûesseyên demokratîk û netewî ên giştî damezrînin û di nav de bi hev re bi pîvanên demokratîk karibînin.**

**** Di warê çapemenî de û ji bo pêşkevîna zîman û çanda Kurdî mûesseyan biafirînin û rojname û kovarên siyasî derxînin. Ku bi şertê jî herkesên Kurd re û ji her dîtinê re vekirîbin.**

**** Di Kurdistanê Bakûr de têgihîştin û bîr û baweriyên netewî fireh û xurt bûye, gihîştîye potansiyelekî mezin, xwe aktuel kiriye û zorê dide siyaseta dewleta Tirk (Bê rêxistinî bê jî).**

Ji alî din ve nermiya navbeyna qampa di rewşa Turkiyê a stratejîk de, guherandinekî negatîv jî bo Tirka derxistîye holê.

Turkiyê; ji bo çareserkirina pîrsên aborî û bê kariyê, her wisa jî bo ku bibe endamê EG (Bazara Hevbeşî ya Awrûpa) mecbûr ma ku di pîrsa Kurdî de gavê nû bavêje.

Dewleta Tirk êdî dizane bi înkarkirina hebûna Kurdan, bi metodên kevn ên berê nikare pîrsa Kurd bincil bike.

Cara pêşîn e ku dewleta Tirk polîtîkaya xwe ya berê diguhirîne, ber dide û hebûna Kurda qebûl dike, zîmanê Kurdî serbest dike û dixwaze pîrsa Kurd bi vî awayî û di vê sevyê de gorî xwe çareserke. Bi gotinekî din dixwaze jî dinyayê re bibêje, min pîrsa Kurd halkir, êdî hûn jî min çî dixwazin.

Ev wekî reformekî di cî de û têrkir jî gel Turkiyê ve têtê propaganda kirin.

Divê tevgera Kurdî jî, di çareserkirina pîrsa Kurdî de û polîtîka rojane de xwediyê program û reformekî be û di vî warî de jî bêtirs be.

Ev guhartinên li Turkiyê û bi taybetî jî Qanûna Terorê jî bo me bûye fîrsetekî ku em di warî veherandina welêt de, bi hev re gawekî bavêjin. Bi vê gavê emê him bikaribînin dewleta Turkiyê deşîfre bikin, him jî di welêt de xebatê xurt bikin.

Lê rê û rêbazên veherandinê, program û projên bi xebata bi hev re divê li vir û li civînên wek vî civînê de bête mînaqêşkirin û tehlîlkirinê.

JI BO CIVÎNA RÊXISTINÊN SIYASÎ Û KADROYÊN SERBIXWE RE PÊŞNIYARÊN MIN:

I-

* Rewşa Kurdistanê û tevgera wê, di qonaxê nû re derbas dibe. Hem di mirovên Kurd de, hem di Tevgera Kurd de û hem jî di reya giştî ya Cîhanê de, di Pîrsa Kurd de guhertîneke balkêş, xuyayî heye.

* Ji bona vê jî, mirov dikare bibêje, ku pîrsa Kurdistanê û Netewa Kurd ketiye dema çareserkirinê. Lê, meşandina vê merhelê, bi siyasatên nû û mezin; bi rêxistinên mezin plûralist, netewî demokrtakî; bi mişterekbûyîna element û potansiyela netewî demokratîk, bi modelên hemdemî dikare bê meşandin.

* Gora min, dema ku ez guhartinên ku di rêxistin û mirovên Kurd ên welatparêz de hatine holê dinêrim, ez, îmkanên wan ya karkirina mişterek, hevbeş, bi hev re dibînim.

* Di karkirina mişterek de, pêwîst e ku em ji ceribandîna bihurî ders û encaman derxin û bi awayekî nû karkirin. Ji bo vê jî:

a) Pêwîst e ku em rastiya hev qebûl bikin. Li hemberî hev, xwediyê toleransê bibin. Bi hêz û îmkanên xwe, bi xurtî û bi dilsozî beşdarî karê hevbeş-miştêrek bibin.

b) Pêwîst e ku rêxistinên siyasî, komelên civakî û kadroyên serbixwe bi hev re hevbeş, hevkar û hevcebat bin. Ji bona vê jî pêwîst e pîvananên, modelên nû; hiqûqeke nû bê avakirin.

c) Xebata miştêrek, i ser kar û projên konkrêt bimeşînin.

II-

Wek min di xala pêşiyê de diyarkir, em dikarin li dervayî welêt û li hundirê welêt, bi hev re kar û projên konkret bimeşînin. Lê, girêdayî rewşa me, li dervayî welêt bi hev re kar kirin û kar pêşxistin hêsantir e.

A) Li Dervayî welêt, em dikarin karên jêr in pêkbin:

1) Karên Demokratîk, di rêxistinên demokratîk, civakî, netewî, kîllevî û miştêrek de dikarin rêxin. Modêla Federasyona Kurdistanê Li Swêdê, li hemû welatên Ewropayê wek model qebûl kirin baş e; di wê çarçevê de karên demokratîk pêşxistin, di şertên îro de, gelek makul xuya dike.

2) Ajans û çapameniyêke giştî û aktîf dikare bê organîze kirin.

3) Ji bo Danûstandinên derva û dîplomasiyê koordînekin bi hev re mimkun e.

B) Li hundirê welêt karkirin di du xalên cihê cihê de, pêwîstiyên cihê û cihê derî pêş me dixê.

1) Eger emê bi hev re çûyîna welêt welêt organîze bikin, wê demê:

1.a. Em dikarin li ser partiyêke legal a Kurd - Kurdistanê rawestin.

1.b. Em dikarin li ser avakirina "Komela Parastina Mafên Demokratîk û Netewî ya Gelê Kurd" an jî "Komela Naskirina Gelê Kurd", li hev bikin.

1.c. Em, ji bona ku diroka Gelê kurd derxin ber rojê; ji bona ku ziman û çandîya Kurd pêşbixin, merkezeke çapamenî, dikarin ava bikin.

* Em dikarin rojnamekê organîze bikin..

* Em dikarin çapxaneyekê ava bikin.

1.d. Em dikarin, komelên civakî û kîllevî bi hev re ava bikin.

2) Eger em bi hev re neçin welêt:

* Ew kar û barên ku min li jorê diyarkirin re, li hundirê welêt dikarin piştgiriye bikin.

Ev piştgiriya, di du qada de tê rojevê:

Qada yekem: Eger rêxistin bi hev re vî karî li hundirê welêt bimeşînin, bila jê re piştgiri bê kirin.

Qada duyem: Eger rewşenbîrên li welêt van karan bimeşînin; van karan bi riyeke demokratîk, bi tolerans ve di xizmeta tevgera waletparêz de bimeşînin, bila jê re

piştgirtî bê kirin.

III- Qanûna Li Dîji Terorê; encama şertên siyasî yên taybetî li Turkiyê ye. Qanûnê astengiyên mezin ji aniyê holê. Lê, îmkânên siyasî yên nû ji qewimandiyê.

Ji bona vê:

A) Pêwîst e ku em bi hev re biçin welêt.

B) Ev pîrsa, bes pîrsa kesên vîra nîne. Ji bo vê jî komîte an jî komîsyonek bê avakirin. Ev komîte an jî komîsyonê program rêbaza çûyina welêt diyar bikin, li welatên din jî civîn pêkbin û di demeke nêzik de, karên xwe bigînin dawiyê.

C) Ew karên min jî bo hundirê welêt diyarkirine, ji bo van kesan jî, dibe programek.

IV- Ji bo Tevgera Kurdistanê Bakûr konferansêk pêwîst e. Konferans, pêwîstiya du armanc û ramana be.

Armanca Konferansê:

1- Ji bo yekîtiyê yek partiyê ne, yekîtiya waletparêz û demokratîk çareser bike.

2- Ji bo Platforma Giştî (Kongra Kurdistanî) pîrsa temsîlê hal bike.

3- Ji bona vê pêwîst e ku em gazî hemû rêxistin (PKK-ê jî daxil) û kadroyên siyasî bikin.

4- Eger ev konferansa bes li dervayî welêt çêbibe; wê demê gerek di vê çarçewê de, bê bi navkirin û berpirsiyariyê vê konferansê bê diyarkirin.

5- Lê, baştirîn ew e, ku em vê konferansê, bikin konferanseke giştî û gelemperî. Ji bona vê jî, him li dervayî welêt û him jî li hundirê welêt nûner beşdarî konferansê bibin.

6- Ev kara, xebateke xurt û zelal dixwaze. Ji bona vê jî, komîsyoneke fireh, ji kesên tecrûbê bê damezrandin baş e. Ev komîsyona, ji berpirsiyarên rêxistinan û kadroyên siyasî yên serbixwe dikare bê avakirin.

Selîm Keya

DAXUYANIYA CIVÎNA STOKHOLMÊ

Di navbera rojên 3 - 5-ê gulana 1991-ê, 90 kes, ji rêxistinên (x) siyasî û kesên serbixwe yên ronakbîr û siyasî yên Kurd ji Kurdistanê Bakur li Stokholmê civiyan. Ew li ser rewşa Kurdistanê, pêwîstiya xebateke bihevre ya hem li hundir û hem jî li dervayî welêt, Konferansa netewî ya Kurdistanê Bakur, Qanûna Terorê" vegera welêt peyivîn, bi hev re şewirîn û gotûbêj kirin. Piştî sê rojên gotûbêjên musbet, ew li ser xalên jêrîn gihîştin hev:

1) Îro hewcedariyê gelekî mezin bi yekîti û hevkarîyê siyasî ya netewî û demokratîk, ku bikaribe tevgera Kurdistanê Bakur di nav xwe de bicivîne, stratejiyêke hevbeş diyar bike û gelê Kurdistanê temsîl bike, heye.

Beşdarên civînê di wê baweriyê de ne, ku ji bo gihîştina vê armancê, divê parti û rêxistinên me yên siyasî, komeleyên me yên civakî û rewşenbîrên me berpirsiyariya xwe binin cîh. Di vê riyê de, dê pêkanîna konferansa netewî ya Kurdistanê Bakur bibe gaveke girîng. Ji bo amadekirina mercên pêkanîna konferanseke weha, divê destpêk, Konferansa Kurdistanê Bakur Li Dervayî Welêt bête çêkirin.

2) Divê li ser naverok û awayê Konferansa Kurdistanê Bakur li derveyê welêt, hem li Swêdê û hem jî welatên din bi hêz û kesên ku di vê civînê de beşdar nebûne, peywendî bi wan re bête danîn. Herwisa divê li welatên din jî civînên wek civîna Stokholmê bêne li dar xistin.

3) Beşdarên civînê dê bi hev re bixebitin da ku li welêt yan jî li Tirkiyê navendeke çapemeniyê/weşanê ya netewî û demokratîk bête danîn. Herweha dê hewl bidin da ku di vî warî de xebatên heyf bigihînin hev.

4) Beşdarên civînê li ser mercên li welêt damezrandin û bikaranîna platformên legal yên Kurdî, wek rêxistin û damezraweyên (muessese) neteweyî yê siyasî, demokratîk, civakî, kutleyî (cemawerî) û pêşeyî rawestî.

5) Beşdarên civînê dê hewl bidin, ku antidemokratîkbûna "Qanûna Terorê" ya ku dewleta Tirkiyê derxistiye, deşîfre bikin û ji bo vê yekê jî xebatên cûrbicûr li dar bixin.

6) Beşdarên civînê li ser vegera welêt ya bi awayekî birêkxistî (organîzekirî) sekinîn.

7) Ji bo piştgiriya tevgera Kurdistanê li welêt û ji bo civata kurdî ya li derveyê welêt, ku hejmara wê jî nîv milyonî bêtir e, divê damezraweyên neteweyî û demokratîk yên navendî bêne danîn.

8) Beşdarên civînê didin dîyar kirin, ku divê tevgera rizgarîxwaziya gelê kurd li derveyê welêt ajans û bîroyên neteweyî yên navendî dayne.

Divê xebat betê kirin du ku rojname/kovarên Kurdistanê yên çandî, edebî û siyasî yên heyf, organên resmî yên hêzên siyasî ne têde, bigihên hev, xurttir, dewlemendtir û pirrengtir bibin.

Herweha, da ku tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd bikaribe dengê xwe bigihîne gelên cihanê, îro hewcedarî bi bultenên enformasyonê yên bi zimanên biyanî heye.

Ji bo amadekirina karûbarên jorîn, komîsyonek di civîna Stokholmê de hat helbijartin.

Beşdarên civînê dê ji bo cihanîna van karên han bi hav re bixebitin.

(x) :Rêxistinên siyasî yên ku hin nûner û mensûbên wan beşdarî vê civînê bûne, ev in:

Kawa

Partiya Demokrat a Kurdistan (PDKT)

Partiya Hêza Welatparêz a Kurdistan

Partiya Karkerî Kurdistan (KIP)

Partiya Pêşeng a Karkerî Kurdistan

Partiya Rizgariya Kurdistanê (Rizgarî)

Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê

Platforma Yekîtiya Şoreşgêr û Welatparêz ya Kurdistanê/Rizgarîxwazên Nete-
weyî yên Kurdistanê

Tevgera Sosyalîst a Kurdistanê

Têkoşîna sosyalîst

LI SER ÇEND PIRSÊN ROJANE POJANDIN !

SELÎM KEYA

E w guhartinên beriya çend salan li welatên Sosyalîst ên Reel pêk dihatin, diqewîmin; beriya vê salekê, girêdayî Krîza Korfezê hate herema me. Zêde wext derbas nebû, ew guhartin û bûyerên lez û bez, hatin, ketin nav mal û welatê me, Kurdistanê. Piştî bûyerên ku li Kurdistanê Başûr qewimîn, çivîk ji li ewra tê gihêstin, ku di dawîya sedsalan bîstan de, welat û netewekî bûye çarbeş û kolonî jîyana xwe didomîne; li ser gelê wî welatî, tade û zilmeke ku aqil qebûl nake tê meşandin. Pir wext derbas nebû, ji dervayî ew welatên sosyalîst ku tên naskirin, hemû welatên dinyayê li ser pîrsa Kurdistanê dest bi munaqeseyê kir û ji bona ku ji gelê Kurd re alîkariyê bikin, fikir û îmkân afirandin.

Di nav van bûyerên girîng û guhartinên bingeşî de, rewşa Tevergera Kurd çi bû? Dîsa di nav van guhartinan de, rewşa Platforma Yekîtiya Ala Rizgarîyê çi bû? Ew pîrsên gelek girîng in. Pêwîste ku bê şîrovekirin.

PÊWÎST E KU PÊŞIYÊ EM XWE NASBIKIN..

Piştî temirandinên Serhildanên Gelê Kurd li Kurdistanê Bakur, potansiyela siyasî û mirovî derbeke gelek mezin xwar. Ew kes û komikên ji serhildanan re pêşengî dikirin hatin şikestin, hatin kuştin û dardakirin. Ew tehcîra û qetlîama, di dema avabûna Komara Tirkîyê de, di bin serekatiya M. Kemal de çêbûbû, gelê Kurd çavtirsî kir, pî û baskên xelkê şikand û ji bo ku gelê me û ronakbîrên Kurd der û dorên xwe nebin, bi riya îdeoloji û siyasî û çanda resmî hate xurtkirin û ji bo van dezgehên Tirk pêkhatin.

Ew hemû muamelen nemirovî û kolonyalîst bûn sedem, ku gelê Kurd bê rêxistin û bê serûber bimîne. Lê bes gelê Kurd, bi serekatiya edetî, serekatiya eşîrî, feodalî ve, hate girêdan. Dewleta kolonyalîst ji bona ku ew serekatiya dom bike, li Kurdistanê çînen serdest girêdayî xwe kirin û ji wan çînen serdest û serokên wan re,

îmkanên aborî, siyasî û civakî xistin bin gerentîyên siyasî û hiquqî.

Ew rewşa heta salên 1959-an ajot. Lê di wê demê de, li dinyayê û Di Rojhilata Navîn de gelek guhartin çêdibûn, gelek netewên bindest ji bona ku bigêhin azadî, serbestiya xwe; ji bona ku bibin xwedî dewlet radibûn ser piya. Şerekî Dinyayî hate jîyandin. Piştî wê jî, Ji wan netewên bindest gelekên wan jî, di van armanc û ramanên xwe de bi serketibûn û li dinyayê hejmara dewletên milî zêdetir bibûn; nexşeya dinyayê rengêkî nû girtibû. Elbet van guhartin û bûyeran li ser gelê Kurd jî bi giştî tesîr dikir. Lê bi taybetî jî, li ser xwendavan û ronakbîrên wan tesîr dikir: ji bona şiyarbûn û naskirina wan a dinyayê dibû, sedemên gelek girîng. Heta li hemberî wan bûyerên dinyayê, ronakbîr û xwendevanên Kurd wek psikolojîk, xwe kêmdidîn, li ser vê kêmasiyê bi gelek aliyên ve radiwestiyan. Ew lêgerîn û pojdandin, piştî demekê bû sedem, ku li bajarên metropolê, li Îstanbûl û Ankareyê, xwendavan û ronakbîrên Kurd nêzikî hevûdû bibin, bi dengêkî bilind jî nebe, pirs û derdên xwe ji hevûdû re vekin, li ser van pirs û derdan munaqêşe bikin. Lewra di van şertên tarî de, di bin tesîra Ewropayê de, ew guhartina siyasî û qewimandina pîrpartîtiyê de, yekbiyek ronakbîrên Kurd ji bona ku pirs pîrsgirêkên xwe derxwin ber rojê, kar jî hatibûn kirin. Van karan jî, nêzikî sala 1960-î, li ser xwendevan û ronakbîran tesîr dikir.

Ew danûstandina xwendevan û ronakbîrên Kurd, di sala 1959-an de, xuya dike ku hatiye qonaxeke nû. Di navbeyna xwendevan û ronakbîrên Kurd de, pêwendî xurtdibûne û dûr nebûye, ku ew pêwendîya bigêhe qonaxa rêxistinî. Lê, dewleta kolonyalist û îdeolojî û siyaseta resmî ne mimkûn bû, ku tehemmûlî vî karî bike. Ji bona vê jî, bi lez û bez xwestin pêşiya vî karî bigrin. Hêzên dewletê bi dengûbehsên bilind û derewîn, ew kesên xwuyayî yekser girtin, xistin hucreyên Herbiyeyê. Ew kesian, 50 xwendevanên û ronakbîrên Kurd bûn. Ji van yek heval, welatparêzekî Kurd encama nexwasyê, di şertên gelek xirab de, koç kir, wefak kir. Ew, 49 kes jî, di Dadgeha Leşkerî de hatin mehkemekirin. Piştî girtina wan demeka dirêj derbas nebû, di sala 1960-î de, derba leşkerî çêbû. Ew derba bi navê demokrasîyê, pêşverûtiyê hatibû. Bi Rastî jî, li Tirkiyê, di çerçewa giştî de, bû sedem ku mafên mirovî, azadî pêşbikevin. Lê, ew derba "pêşverû" îzin neda, ku ew welatparêzên Kurd serbest bînin berdan. Ji dervayî vê jî, 600 serok eşîr, axa û şêxên Kurd hatin girtin û li Siwasê, di kampê de hate girtin, pişt re ji wan 55 kes hatin sirgûnkirinê. Di wê demê de jî, bi wê bûyerê jî, siyaseta resmî di derheqê Kurdan de çîye, bi gelek eşkerêyî derdixê qada jîyanê.

Derba ku li tevgerê hate xistin, bû sedem ku pîrsa Kurd demeke din nayê munaqêşe kirin û diya bû sedem ku xwendevan û ronakbîrên Kurd demeke din ji bo rêxistineke Kurdî-Kurdistanî hewl nedin. Lê, Tevergera Kurdistanê Başûr ya bi çekdar, çawa ku li ser hemû beşên Kurdistanê tesîr dikir, li ser Kurdistanê Bakur jî tesîr dikir. Di serê ronakbîrên Kurd de, pîrs zêde û ji bo ku bersîva van pîrsan bînin dayîn, xîret û xebat ji wan dixwest.

Di wan şertan de, li Kurdistanê, di nav ronakbîrên Kurd de, du meyl (bal) a pêkhatin. Ji van a balek, bala mîletperwerî bû. Balek jî, balê çep bû. Bala mîletperwerî, balekî Kurdistanî bû. Ji bo ku li Kurdistanê rêxistineke serbixwe avabibe hewl dida û kar dikir. Di encama van karan de jî, Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkiyê hat damezrandin. Balê çep, di nav Partiya Karkeran a Tirkiyê de cî girt. Ji bona vê jî, di wê demê de, mirov nikare bibêje ku ew çepitiya Kurdistanê bû. Lê, li Kurdi-

stanê, ev beşê çep jî, bi hejmareke mezin dihate naskirin û ew bala çep, vekirî û bi zebatên xwe yên xuyayî, li ser civata Kurd û welatparêzên Kurdistanê xwediye tesîreke mezin bû. Di wê demê de, bi nêrîn û awayên îro nebe jî, pîrsa Gelê Kurd, bi riya ev bala çep dihate munaqêşe kirin. Ji bona ku pîrsa Gelê Kurd bê munaqêşe kirin, riya çapamenî, gelek babetan dihate meşandin: Kovara Yenî Akîş, kovareke vekirî û pîrsa Kurd, gora nêrînen çep û sosyalîzmê munaqêşe dikir.

Pîştî demekî di bala çep de, li hemberî şowenîya Tirk a ku di nav hêza çepên Tirkîyê de, di nav beşê ronakbîr û xwendavanên Kurd de, balekî Kurdistanî û serbixwe rû da, dest bi munaqêşe kir. Ji bo ku ew bala xwe bi rêxe, hewil da. Lê ew hewildana ronakbîr û xwendavanên Kurd, negihêşt merhela partiyekê, lê ji bo Komeleka Civakî bingeheke xurt ava kir û di sala 1969-an de, DDKO (Ocaxa Çandîya Rojhilat a Şoresger) hate damezrandin. Di DDKO-ê de, hem kesên çep û hem jî kesên mîletperwer cîh girtibûn, bibûn damezranên wê. Lê, welatparêzên çep bi hejmar zêdetir û bi îdeoloji xurttir bûn.

Ew lihevhatina modelekî gelek girîng bû: Tu cara nedibû sedemê nekokî û bi hev re karnekirinê. Piştî sala 1974şan jî, DDKK-ê bi awayî û bi wê nêrînê hatin damezrandin. Ji bona vê jî, îro jî pêwîste ku welatparêzên Kurd li ser vê model û li hevhatinê rawestin: Ji bona platform û rêxistinên, siyasî, civakî û demokratîk encaman derxin. DDKO, bi lihevhatina xwe, bibû sedem, ku bîr û bawerî û reyên cûda, di nav rêxistinê de hebin. Vê li hevhatina jî dibû sedem, ku komele bibe demokratîk. Rastî jî bi program û destûra xwe DDKO, komeleke gelek demokratîk bû. Organ û berpirsiyarên DDKO-ê bi riya kongrê, bi reya piranî dihatin helbijartin û vatinîyên organan girêdayî destûrê jî aliyê kongrê ve dihatê diyarkirin. Her endamekî, ji mafên hevûdû re hurmet dikir û mafên hevûdû diparastin. Lê, mirov dikare bi gelek rehetî diyarbike, ku damezran (hîmdar) û endamên DDKO-yê xwediye ceribandînen dewlemend nebûn. Di pîrsa Kurd de, kultureke dewlemendî tûne bû. Dîroka Kurdistanê baş nedihate naskirin. Lê, ji bona çareserkirina van pîrsan, hevkarîyek, hevbeşîyek û xûretek hebû.

Ji bona çepên Kurdistanê ceribandîna rêxistinî ya yekem, ev bû. Pêwîst bû, ku çepan di dûwarojan de, ji vê ceribandîne îstîfade bikira. Lê, li rezên pêşîyê û bi taybetî jî dema ku ez li ser Ala Rizgarîye ez rawestim, ezê diyarbikim, ku rêxistinên çep yê Kurdistanê, ji vê ceribandîne, tu encam dernexistin.

Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkîyê, ji bona ku partiyeke nû, edetî û xwediye awayên ne modern û îllegal (veşartî) bû, di demeke kurt de (ku parti di sala 1965-an de hatibû damezrandin) bala dijmin nekişand. Lê, DDKO-ê, hem ji bona ku di demeke kurt de, li gelek bajarên Kurdistanê ava bibû, hem piştigiriya gel bi xurtî girt û hem jî ji bo ku vekirî, legal kar dikir, bala dewleta kolonyalist kişand. Ji bona vê jî, piştî ew Daxwuyaniya 12-ê Adara 1971-ê, DDKO hate qedexe kirin û girtin. Lê di wan şertan de jî, çepên Kurd, pêwendîyên xwe, bi tevayî ji Partiya Karkerên Tirkîyê qut nekiribûn. Partiya yekem a Kurdistanî, PDK-T'ê jî, ji aliyê çepên Kurdistanê ve nedihat naskirin. Ew jî, di damezrandîna rêxistinên nû yê çep de, astengeke gelek girîng bû. Lê, ev şaşîya bê sedem jî nebû. Lewra di wê demê de, hem çepan û hem jî mîletperweran, siyasîyên netewî ên giştî nedimeşandin. Her dû alîyan jî, di berçavîka xwe ya teng de, li pîrsa Kurdî dinêrin. Dema ku siyasîyên netewî yê giştî jî nayê meşandin, mimkûn nîne, ku potansiyala netewî ya bi rêxistinî

û bê rêxistinî bi hev re bê mobîlîze kirin. Wisa be, wê demê jî, pêwîstiya ku teref ji ceribandinên hevûdû istifade bikin jî tune ye û ji bo vê mecal-îmkan jî nabe.

Di wê navberê de jî, ceribandina rêxistinî, bi riya Derba Leşkerî ya 12 - ê Adarê qut bû. Beşek welatparêzên Kurdistanê, wexteke wek çar salan li girtîxanan derbas kir. Ev salan, bûn salên munaqaşeyê. Lê, ew munaqaşên li wan salan çêdibûn, çawa ku ji bo pêşxistina qadroyên siyasî mecal nedida, ji bo çaresarkirin û berbihevhatina welatparêzan jî nebû rîyeke efektîv. Têra wê, bû sedem ku welatparêz ji hevûdû dûr bikevin.

Îro, ji bo wê demê mirov dikare tespîtekê bike. Ew tespîta jî ew e: Lewra, di wan şertan de, qadroyên ku ji tevgera Kurd re pêşengî dikirin, teng nefikiriyana, siyasî-tên netewî yên giştî bimeşandanan, bi mesuliyet hereket bikirana, rastiya xwe û dijmîn nasbikirana, îmkan hebû ku pêşiya perçebûnê bigirtana. Ji vê muhîmtir jî, di çerçeveye demokratîk de, xwediyê tehemmûl û tolarensê bibûyan, dikarin reyên cihê cihê di nav yek rêxistinekê de bimeşandana. Lê, nebû.

Di vê dema ku em têda dijîn jî, welatparêzên Kurd, xwediyê pîrseke wisa ne. Lewra, îro jî bi mesuliyet nayê hereket kirin, pêşiya perçebûna tevgerê girtin nemimkûn e.

Dema ku Rêxistinên Kurdistanî Yê Sosyalîst Hatin Damezrandin: Rizgarî - Ala Rizgarî..

Wek min li rêzên jor jî behskir, piştî derba 12-ê Îlonê, li Kurdistanê, di karê rêxistinî de, qetandinek çêbû. An jî mirov dikare bibêje, ku karê rêxistinî bi awayekî din û di nav meşeke giran (hêdî) domand. Di wê demê de, du partiyan veşartî: Partiya Demokrat a Kurdistan a Tirkîyê (PDK - T) û Partiya Demokrat a Kurdistan Li Tirkîyeyê (PDK - Li T), ketibûn navkrîzekê. Encama xelatiyên mezin, sekreterên wan herdu partiyan hatibûn kuştin: Di navbeyna herdu partiyan de, pîrs û pîrsgirêkên mezin hatibûn holê. Mirov dikare bibêje, ku dijiyêke gelek mezin qewimî bû. Ji bona vê jî, munaqaşên di navbeyna wan herdu partiyan de, munaqaşên dostanî, hevaltî, hevûdû pêşxistin û du hêzên welatparêz nebûn. Dervayî vê jî, her bûyerên dibûn; gelek bi dizî, bi metodên edetî dibûn. Ji bona vê jî, ji komplo, prowakasyon û ji bûyerên din yê, ku ne li berjewendîya tevgera rizgarîxwazan re, rê û mecal, şert û îmkan vedikir. Beşek çepên Kurdan di vê çarçevê de bûn. Ew kesan jî, di nav PDK - Li T'ê de cih girtibûn. Lê, piştî mehkûmkirina sekreterê wan yê giştî Dr. Seîd Kirmîzi Toprak û girêdayî pîrsa Seîd Elçî, di nav wan de jî, cûdabûn çêbibû û krîzekê destpêkiribû.

Em jî, bi giştî ne li dervayî vê çarçevê bûn. Lê, di bîngeh de, di nav beşa din a çepên Kurdistanê de, ji TÎP û DDKO-ê dihatin. Di nav me de jî, dervayî herdu partiyan veşartî, munaqasha, pîrs û pîrsgirêk hebûn. Ew munaqaşên me zêdetir, di hundirê girtîxanê de domdikir. Di encama munaqaşên me de, yekîtiya rêxistinî di nav me de pêk nehat, girêdayî bîr û reyên cûda, cûda gurup û taximên siyasî qewimîn. Lê ev guruban, di nav xwe de wek partiyekê û rêxistinekê kar nedikirin û pêwendiyên wan jî, ne bi vî awayî bûn. Loma jî em dikarin bibêjin, ku ew gurubên pêkhatibûn, gurubên bi hev re nêzik in, bikarin bi hev re karbikin û nêrînên wan, di

gelek hindik hejmar pirsên bingehî de, nêzikî hevûdû bûn. Eger wê demê, teng nehatibûya fikrandin û tecrûbeke rêxistinên demokratîk hebûya, ji hevûdû cûda bûn, ne hewce bû.

Piştî Ef a Giştî a sala 1974-an, bi veşartî û êşkere, gelek gurub, rêxistin û partiyeên Kurdistanê hatin damezrandin. Van rêxistin, gurub û partiyan, hem veşartî û hem jî vekirî kar û barên siyasî û rêxistinî dimeşandin. Dîsa êşkerebûna xebata Kurdî, bi riya rêxistinên Kurdistanê yê Çep ve hate diyarkirin.

Rizgarî jî, yek ji wan gurub û rêxistinên Kurdistanê ye.

Ew kesên Rizgarî damezrandin, ji çend platforma dihatin. Beşek ji wan, ji TÎP'ê û DDKO'ê ye û beşek ji wan jî, ji PDK - Li T'ê dihatin. Lê ew kesên ji TÎP'ê û DDKO'ê dihatin, hejmareke zêdetir teşkîl dikirin û piştî damezrandina guruba Rizgariyê, wan di serokatîyê û di kar û barên bingehî de, rolekî mezin dilîstin û di bingehê de, reyên wan kesan li ser gurubê sêytere (hegemonya) dikir.

Beriya ku kovara Rizgariyê bê weşandin û wek gurubeke siyasî bê hêreket kirin, ew kesên di girtîxanê de, gora xwe programek avakiribûn. Lê, ji bona damezrandina rêxistinekê, ew programa gelek tevlihev bû û di nav xwe de ji xwediyê mantîkekî giştî nebû û bi tevayî di pîrsa rêxistinê de, bêceribandî derdixist holê..

Loma jî, di pîrsa rêxistinî de, gelek zarotîyan xwe diyardikir, tu caran jî, rêxistineke rêk û pêk nehat holê. Elbet ew encama, ne bê sedem bû. Ew kesên ku Rizgarî damezrand, li dinyayê û Tirkiyeyê, bi xetên giştî, di bin tesîra bîr û baweriyên radîkalî û çep de bûn. Bîr û reyên, îdeolojî û felsefên gurubên radîkal jî, çî li dinyayê û çî jî li Tirkiyê, di pîrsa rêxistin û partiye de, xwediyê reyên "anarşîst" bûn. Reyên wan her çiqas bi tevayî ne li dijî rêxistinê bûn jî, lê di encam de, ew reyan dibûn sedem ku rêxistin û partiyek ava nebe.

Lewra, gora wan reyên radîkal û çep, pêşiyê rêxistin ava nabe. Beriya ku rêxistin, an jî partî avabibe, pêwîst e ku kadro çêbin, îdolojî, siyaseta û felsefe diyarbe; taktîk, stratejî û pîrsên din yê şoreşê gerek bi her alî ve bê zelal kirin û "mûkemmell" bikeve vitrinê; pişt re, rêxistin û partî ava bibin. Tişteki gelek prîmîtîv hebû, ku di mêjiyê serokatîya gurubê de çareser nebûbû. Ew pîrsa jî, gelo kadro, îdeolojî û siyaseta ji aliyê kîjan dezgehan ve bê çêkirin? Bersîva vê pîrsê, bi serê xwe jî, avakirina rêxistinekê bû.

Guruba Rizgariyê jî, di destpêkê de, bi vî baweriyê, rêxistineke bi program û destûrê karê xwe nedît; got ku pêwîst e " di destpêkê de, em îdeolojî û siyaseteke rêk û pêk çêkin û pişt re rêxistinekê avabikin." Dema ku li Kovara Rizgariyê mirov binêre, ev nêrîna ku bi kurtî hatiye diyarkirin, ji hemû aliyan ve tê tespît kirin.

Bi vî mantîqê kar û barên weşanî, siyasî, îdeolojîk û rêxistinî hate meşandin. Lê di destpêkê de, di amadekirina kovara Rizgariyê de, di bîr û reyan de, cihê bûnê xwe diyardikir. Ew jî pîrseke gelek normal bû. Lewra, di girtîxanê de û piştî girtîxanê, dema ku ji bona karkirinê, wek gurubekî jî me li hev kir; ew nedihat wê maneyê, ku me, di hemû pîrs û pîrsgirekan; îdeolojî û siyaseta; bîr û reyan de, li hev kiriye. Yê duyemîn, wek gurubeke siyasî, fikir, îdeolojî, siyaseta û çand, nû dihat afirandin. Elbet wê demê jî, gurubê xwe nedikarî bixe nav qalibên hazir; ew tiştên diyardikir, tiştên dawî qebûl bike. Lê belê, nêrîna wê demê ya şaş ew bû, ku dema çend kes bîr cem hevûdû; dest bikarekî rêxistinî û siyasî bikin, ew dihat wê maneyê, ku ew kesan di hemû tiştan de wek hev difikirin, wê wek hevûdu karbikin.

Ji bo ku ew reya şaş li ser Guruba Rizgarî ji seytera xwe danîbû, di destpêkê de di gelek hevalan de meyla cûdabûnê xwe dîyar kir. Ew meyla meylekê şaş bû. Lê, meyla din ya şaş ji ew bû, ku beşek heval ji, di wê reyê da bûn, ku reyên cûda cûda nabe, pêwîst e ku her kes wek hevûdû bifikire. Her çiqas reyek ji hebû, ku reyên cûda cûda di rêxistinek û gurubeke siyasî de dikare bi hev re bimeşe. Lê, ew meyla gelek zeîf bû û ji bo ku meylên cûda cûda bi hev re bimeşin: Bingeh û awayên wê çawa bibin; di pîrsa mafên van meylan de çi çarçeve derbas dibe, nezalal bû û ji bona vê ji bi ser nediket. Lewra ew cûda bûna ku di destpêkê de, xwe diyarkiribû, dirêj najot, bi beşbûn û perçebûna gurubê, di dawiya sala 1978-an de, xwe bi her awayî derxist qada siyasî.

Di perçebûna Guruba Rizgariyê de, sedemên gelek girîng hebûn. Elbet ew ji bona perçebûna rêxistin û partiyên din ên Kurdistanê ji derbas dibe.

Lê, li vira pîrsa girîng ew bû, ku ew sedemên rêxistinî û partî perçe kirin, nedikarin di nav rêxistinekê de bîr çareserkerin; ew rêyên cûda cûda di nav rêxistin û partiyekê de nedikarin xwediyê maf bin û wek dewlemendiyeke çandî bê qebûl kirin.

Rastiyeke hebû ku ew kesên Guruba Rizgariyê damezrandin, di destpêkê de ji, di nav xwe de xwediyê bîr û baweriyên cûda cûda bûn. Ew rastiya, ji bo gurub, partî û rêxistinên din yê Kurdistanê ji derbas dibû. Gora reya min, îro ji ew encam û rewşa, wek pîrseke mutlak, dîsa di nav rêxistin û partiyên Kurdistanê de heye. Ev encama, encama çêbûne mirov, fikir û mêjiyên mirove. Dema ku ilmîyên mirov bê kolandin, tiştê dîyardike, ku mirovek bi xwe ji her demê, ji bona aynî pîrsê eynî tiştî nafikire. Heta di rojekê de, mirov dikare di pîrsekê de, reyên cûda cûda biparêze..

Ew rastiya, gerek wek qanûna tabîî, bê qebûl kirin. Eger ew qanûna bê naskirin, wê demê tu rêxistin û tu kes ji, wek hev fikirandinê, nikare biparêze. Eger wê reyê biparêze, gerek ji bona vê, bila robot bîr çêkerin, wê demê tu pîrs û pîrsgirêk derî pêşîya ew rêxistin û wan kesan nabe: Ew demê, bi rehetî ji kar tên meşandin!!

Pîştî ku Guruba Rizgariyê perçe bû, me, Guruba Ala Rizgariyê damezrand. Di damezrandin û maneşê destpêkê de, ji me çend pîrs dihatin pîrsîn. Ji wan du pîrs gelek balkêş bûn. Ew du pîrs ew bûn:

1- Ji kîngê ve, di nav we de, bîr û baweriyên cûda peyda bûn?

Bersîva me ew bû: Di destpêkê de, an ji pîştî damezrandina gurubê demekê, di bîr û baweriyên me de, cûda bûn hatin holê. Me, dixwast normaliya vê pîrsê dîyarbikin. Lê, aligirî me tepkî û reaksiyoneke mezin nîşan didan û du bersîv pêşkêş dikirin. Bersîva yekemîn ew bû: Eger di nav we de cûda bûna reyan hebû çawa, heta niha hûn bi hev re meşîyan? Pêwîst bû ku hûn bi lez û bez ji hevûdû biqetîyan.. Ew reya şaş bû. Bo ku, ew reya di rêxistin û partiyekê de, li dijî reyên cûda cûda bûn.

Bersîva duyemîn ji ew bû: Gelo, xuyaye ku demeke dûr û dirêj e ku di navbeyna we de di bîr û baweriyên de cûdabûn hebûn. Çima we heta niha, ji endam û aligirî Rizgariyê re dîyar nedikir?.. Ev pîrsa, pîrseke girîng û di cî de bû. Gora reya min îro ji, ew reya gelek girîng e. Ew pîrsa, di rêxistin û partiyê de, awayê pêwendiyê, mafên endam û aligiran, demokratîkbûn an ji nedemokratîkbûna rêxistin û partiyê dîyar dike. Lê hezar mixabin, dema ku mirov partiyê û endamên partiyê wek robotekî bifikire; di rêxistin û partiyekê de, hebûna bîr û reyên cûda cûda qebûl neke, wê çawa di nav rêxistin û partiyê de, vê pîrsê bide munaqêşe kirin, an ji yê

endam û aligirên xwe agahdar bike?

2- Gelo, ew kesên niha bi hev re hereket dikin û dixwazin gurubekê ava bikin, di nav xwe de xwediyê yekîtiyê ne, an na?

Ev pirsra jî girîng bû, êşek dîyar dikir. Ew êşa dîsa êşa, ku di rêxistinekê de, hebûna reyên cûda cûda qebûl nedikir. Bersîva me jî, û wisa dibû: "Em, îro an jî di vî merhelê de, qasî ku bi hev re wek gurubeke siyasî hereket bikin. di nav xwe de, xwediyê yekîtiyê ne. Lê ji bo rojên pêş, em ji bo yekîtiya me tu gerentiyê nikarin bidin we." Lê dema ku di nav Guruba Ala Rizgariyê de jî perçebûn çêbû, dîsa jî endam û aligirên Ala Rizgariyê ew bi hêsanî qebûl nekirin, bûn xwediyê gîlî û gazincan. Bo ku, ew pirs û reyên ku di nav organa de rû dabûn, bi endam û aligiran re, di wextê de, bi awayî vekirî û nivîskî nehatibû munaqesê kirin: Reyên wan bi metodên vekirî û ilmî nehatibûn girtin. Ji aliyê din ve jî, endam û aligirên Ala Rizgariyê, ji cûdabûna Rizgariyê jî encam û ders dernexistibûn; wan xwe kanî kiribû, ku di rêxistinekê de, berpirsîyar, endam û aligir, di her pirsê de mecbur in, ku wek hevûdû bifikirin..

Bi Giştî Rewşa Ala Rizgariyê Çi Bû?

Guruba Ala Rizgariyê dema ku hate damezrandin, bi perspektîfên xwe, ji Rizgariyê firehtir û vekirîtir li pirsên bingehî dinêrî. Hewil dida ku ji welatparêziya teng û ya burjuwaziye biçûk xwe xelas bike; di nav gel û kadroyên siyasî de, zêdetir bi awayekî demokratîk xebatên siyasî û rêxistinî bidomîne. Ji bo vê jî, di nav hevalbend û endam û terefêrên Rizgariyê de, giraniyeke mezin pêk anî. Bi rêxistinên welatparêz, demokrat û sosyalîst yê Kurdistanê û Tirkîyê re, pêwendiyên xwe baştir û xurttir kir: Bi wan hêzan re, bi hêsanî hevkarî û hevxeberiyên lokalîk meşand. Bi rêxistinên Kurdistanê yê beşên din re, pêwendiyên konkret û dostanî pêk anî: Ji bona ku ji wan rêxistinên re pişgiriya bike û ji wan pişgiriya bigre, di nav demeke kurt de, gav avêtin.

Girani zêdetir da ser xebata kîlêvî. Hezar mixabin, ji bona ku ji astengên berê xelas nebû, xwe negihande kîleke fireh. Dîsa, di kar û barên teorîk, îdeolojîk û çandî de, gavên mezin nikaribû bavêje. Ji van zêdetir jî, ji bona Ala Rizgariyê pirsgrêka girîngtir ew bû, ku ji nexweşî û nêrînên kevn yê rêxistinê xelas nebibû. Encama van reyan, ji hawayê gurubçî xelas nedibû, rêxistineke bi program û destûr nedikarî bû ava bike. Ew jî, encamên gelek nebaş diqewimandin. Wek mînak:

- Mafên organa, endaman, aligiran xuya nebû. Ji bo vê, mafên van unsuran bi nav hevûdû diket; di kar meşandinê de tevlihevî çedikir; dibû sedemê neheqîyan. Gelek caran, organa gora kêfê endamên organa hareket dikir, pîvanên gelemperî, rast-dûrist û demokratîk jî dest ber didan. Eynî tehlûke, ji bo endamekî jî di qewimî. Endamekî dikaribû, mudaxeleya mafên organa, ya jî endam û aligirên din bike.

- Organ û dezgehên guruba Ala Rizgariyê ne zelal bûn, ji bona vê jî, organ û dezgeh girêdayî kîjan pîvanan, kîjan rêbaz û destûrê kar dikirin ne xuya bû.

- Dema ku organ û dezgeh nexuya bin; dîsa ew organ û dezgeh gora kîjan pîvanan kar dikin nexuyayî be, elbet di wê rêxistinê de jî, pêwendiyên demokratîk, bi qerardari û gora pîvanên giştî, wekhevî û demokratîk nameşe. Demokratîk bûyîn

û peywendiyên demokratîk, dimîne li ser karaktera berpirsiyaran. Lewra jî dema ku li peywendiyên berpirsiyarên Ala Rizgarî, endam û alîgiran dinêrî, loma jî, ji rêxistinên Kurdistanê yê din zêdetir, xwediyê hawayekî demokratîk û tolerans bûn. Lê ew ne dihat wê maneyê, ku Ala Rizgarî, ji rêxistinên din zêdetir demokratîk bû..

- Dema ku peywendî, maf û berpirsiyariyên organan, endaman û alîgiran nexwuyayî be; berdeberdayî be, elbet, di wê rêxistinê de, afirandineke kolektîf, baş û bi qerardarî jî ne mûmkîn e. Ew rastiya, ji bona Ala Rizgariyê zêdetir derbas dibû.

- Di Ala Rizgariyê de jî, li hemberî bîr û baweriyên cûda cûda tolerans û demokratîk hareket kirin, gora berpirsiyaran dihat guhartin. Beşek berpirsiyaran jî bîr û reyên cûda cûda re, xwediyê gelek tolerans bûn, lê beşek jî wan, gelek bê tehemmûl û sekter bûn. Ew bêtehemmûlî û sekterîya, gelek caran dibû sedem ku endam û alîgir, ji gurubê dûr bikevin.

Çareserkirina vê pîrsê, di dereca yekem de, girêdayî nêrînê bû; pişt re jî, di dereca duyem de jî, girêdayî wê nêrînê, pîvan tespîtkirin bû. Di Ala Rizgariyê de jî, bi giştî û di bingehe de, ji nêrînên cûda re jî bo ku mafên jîyanê tunebû, encamên ne baş diqewimand.

- Koordîna zeîf, bi serê xwe dibû sedem ku neheqî bibin, her kes û an jî her berpirsiyar gora xwe kar û baran bimeşîne. Wê demê jî, encamên neheq, tevlihev û neefektîf derên holê û bikevin gelek normal e. Ji bo tunebûyîna koordînasyonê jî, girêdayî metoda xebatê bû. Organan di nav hev de, bi sîstem û bi qerardarî rapor nedida, nedistandin; hevûdû bi riya nivîsandinên agahdar nedikirin. Organa merkezi jî, tu cara bi periyod, endam û alîgirên xwe agahdar nedikir. Bes, endam û alîgir, tiştên li belavok û kovaran dihatin nivîsandin, agahdar dibûn.

- Di bîryar dayînê de, organa merkezi, bi her awayî xwediyê bîryar dayînê bû. Organên bingehi, endam û alîgir, di bîryar dayînê de, bi firehî, dilxweşî, girêdayî munaqaşên demokratîk, xwediyê mafên firehî nebûn. Lê di pêşniyarên xwe pêşkêşî organa merkezi dikirin, an jî piştî bîryar dayînê, bi devkî yan jî bi nivîskî li bîryarê rexne digirtin, mafên beşdarbûyînê tanîn çîh. Lê ew rexnan, tu cara bi giştî û girêdayî metodên modern, di nav gurubê de, rê li munaqaşeyekê venedikir, ew rexnan, di nav organan da dima.

Ew bê programî û bê desturî, heta 12 îlonê dom kir. Lê, beriya 12-ê îlonê, bi wê rêxistinê kar û bar meşand, îmkan dida dest. Lê, bi derba 12-ê îlonê re, dema ku tevger û rêxistinên Kurdistanê derbe xwarin, mecbûr bûn ku tedbîrên nu bigrin (çi li hundirê welêt û çi jî li dervayî welêt), wê demê, rewşa rêxistinê têr nekir, girêdayî sedemên din yê objektîv jî, krîza rêxistinî û fikrî destpêkir. Mîrov dema ku bûyerên ku di nav Ala Rizgariyê de qewîmine binêre, ew krîza, di destpêka rojên piştî 12-ê îlonê de destpêkiriye.

Beşek berpirsiyar û endamên Ala Rizgariyê, di wextê de, kêmasiya rêxistinî û fikrî didîtin. Ew kesan, ji bona ku ew kêmasiyan jî holê rabe, krîzê bê çareserkirin pêşniyarkiribin jî, beşek berpirsiyar û endamên Ala Rizgariyê, ew krîza fehm nedikirin, ji rewşa rêxistinê gelek kêfxweş bûn. Ew kesên jî rewşê kêfxweş bûn û rewşa Ala Rizgariyê fetîşe kiribûn û mukemmel didîtin; li hemberî konferansekê, li hemberî nûjen kirina rêxistinê, li hemberî pêşniyarên guhartinên organan de gelek tepki û reaksiyon diyardikirin. Bi taybetî jî, beşek heval, dema ku ji bona partiyek (ku girêdayî pîvanên xuyayî rêxistinek avakirin dihat fehm kirin) avakirinê xwediyê

pêşniyarê bibûyan, pêşî lê digirtin: Ew tehlûkeke mezin dizanîn, dîsa ew pêşniyara helwîşandina Ala Rizgariyê dihesibandin. Lê hezar mixabin, piştî demekê, ew kesên ku ji Ala Rizgariyê gelek hezdikirin, fetîşe dikirin, ji bona ku Ala Rizgarî belav bibe, her kar û metod, bi mantikekî makyavelîst rast didîtin..

Dema ku rewş wisa be û serokatî jî, gelek zêif, bê kapasîte û nedûrbîn be, elbet krîza wê kûr û fireh bibûya: Demek dirêj derbas nebû ku wisa jî bû.

Di nav gurubê de, nêrînen cûda cûda qewimîbûn, ew jî tişteki gelek normal bû, lê girêdayîyê nêrînen teng û monolotîzmê, dibûn sedemê perçe bûnê. Di wê demê de, ji bo ku fikir, pratîk û siyaseta jî, bi efektîvî nedihat afirandin, ew krîza bi tevayî bû sedemê belav bûnê. Di nav Ala Rizgariyê de, li hundirê welêt û li dervayî welêt çend gurub pêkhatin, gelek çewre (hevîrdor) çêbûn û gelek kadro jî bi serê xwe man..

Lê, di vî halî de jî, ji bona hemû gurub, çewre û kadroyên Ala Rizgariyê, pîrsa yekîtiyê, bû pîrseke bingehî: Her dem li ser xebat hate kirin, pêşniyar hatin pêşkêş kirin, fikir hatin afirandin. Ev jî tişteki balkêş bû. Bê sedem jî nebû. Gora reya min, ew sedem jî, di perçebûna Ala Rizgariyê de metodên ku bi tolerans hatibûn meşandin. Ew metodên hatibûn meşandin û peywendîyan tu cara qutnekiribû; terefan hevûdu bi ajantî û tiştên wek wê îtham nekirin, dibû sedem ku ew kes û guruban dîsa li hev vegerin.

Wê xebata yekîtiyê wextekî dirêj girt. Di encamê de, di Çîrya Pêşîn a 1990-î de, pîrsa yekîtiyê, ji bo aligirên Ala Rizgariyê hate qonexeke nû. Aligir, gurub û çevrên ku ji Ala Rizgariyê dihatin, di çarçewa Ewropayê de, Konferansêk pêkanîn. Di wê konferansê de, bi giştî, pîrs û pîrsgirêkên xwe munaqesê kirin. Piştî wan munaqesên, kes û gurubên beşdarî konferansê bibûn, bîryar dan ku bi hev re, di Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê de beşdar bibin. Ev konferans ji bona pîrs û pîrsgirêkên Ala Rizgariyê, pîrsa yekîtiya Ala Rizgariyê di hundirê welêt û li dervayî welêt de çareser bibe, destpêkek e û gavek. Dîsa vê gavê, ji bo ku li Kurdistanê pîrsa yekîtiya tevayî (hevkarî, hevbeşî, cepheyî, platformî û.w.d) û ji bo ku hêz, gurub û kadroyên nezîkî hevûdû ne, bi hev re di yek partiyekê de cih bigrin jî hal bibe, wek gavek hate qebûl kirin. Ew prosedûra îro jî dom dike. Serkevtin û çareserkirina pîrsan, girêdayî xebata organên nû ye. Ew jî, bi metodên ji rojên û demên bihurî pêşvetir, demokratîktir, efektîvtir dikare biçe serî..

Baş e, Di Vê Pîrsê De Rewşa Platformê Çiye?

Dema ku mirov, bi çavekî objektîv li rewş û xebata organên platformê û bi giştî li platformê binêre, encam zêde ne baş e û gora ew daxwaziya konferansê kar û bar nameşe. Helbet ji rojên bihurî û dema berê yê Ala Rizgariyê zêdetir toleransek, ji hevûdû re tehemmûlek heye; lê, di metod, karkirin, afirandina siyaseta û pratîkê de, di gelek awayan de, ji berê paşvatir tabloyek dîyar nake. Dema ku em vê rastiyê qebûl bikin, çareserkirina pîrsa hêsanîr dibe.

Li ser rewşa platformê bi kûrî analîzê naxwazim bikim. Çimkî gelek caran jî, ji organên platformê re, min reyên xwe, pêşniyarên xwe pêşkêşkirîye. Ez dikarim bibêjim, di arşîva Komîta Giştî û Komîta Rêvebir de, dosyek ji nêrîn û pêşniyarên

min hatiye dagirtin. Ez dîsa baş dizanim, ku beşek heval û komîtên platformê jî, ji bo gelek pirsan rey, pêşniyar û rexmên xwe pêşkêş kirine. Rojên pêş jî, ji bo ku di çarşerkirina pirs û pirsgerêkan de bibim alîkar, ezê vê helwesta xwe dom bikim. Hevîdar im, ku hemû endam, alîgir û organên platformê jî, van vatiniyên xwe bînin cîh.

Ji bo ku rojên pêş, em bikarin bi kûrî pirsan munaqêşe bikin, tespîten xwe bi glowerî diyarkirin têrê dibînim.

- Ji bona pirs û pirsgerêkan Ala Rizgariyê li hundirê welêt, gavên konkrêt nehatine avêtin. Hevalên welêt xwediyê gili û gazincane. Heta hevalên ku berê girêdayî gurubên ku xwe di nav Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê de halkirine, ji gelek alîyan ve bê faaliyet man. Îro jî, ew hevalan bi navê platformê, gora çerçevên xwe karên siyasî û rêxistinî dimeşînine. Ew, heqê wan e jî. Lewra, Komîta Giştî û Komîta Rêvebir, di vê pirsê de, xwediyê çarçeveke zelal û xuyayî jî nîne. Ji bo vê jî, ez bawer nakim ku ji endam û alîgirên Platformê jî pêşniyar û rey xwestibin. Lê girêdayî ceribandîna YSK-ê û girêdayî şertên nû, min pêşniyarên xwe pêşkêş organan kiriye..

- Demeke dirêj, di pirsê yekîtiya giştî de jî, organên me xwediyê çarçevê zelal nebûn. Bê qerar û bê siyasî bûn. Ji bo vê jî, bi çewre, gurub, platform û rêxistinên Kurdistanê re pêwendî danîne ditirsîyan. Xuyaye ku piştî demekê ew şasiya hate fehm kirin. Lê dîsa, ji aliyên hemû endam û alîgirên Platformê ve, bîr û reyên organên me, di vê pirsê de jî nayên zanîn.

- Organên me di nav xwe de, di pêwendiyên endam û komîtan de, bi metodên nûjen, demokratîk kar nakin. Komîte û endam ji tu pirsê û bîryarekê xebardar nînin.

- Di bîryar girtinê de, beşdarbûna endam û alîgirên nayê sipartin. Endam û alîgir, nizanin ku di organên me de çi tê munaqêşe kirin, endamên organan di çi pirsan de li hev dikin û di çi pirsan de li hev nakin, ev xuya nîne. Ew pirsê jî, bi awayekî nû agahdarî û bi munaqêşe diyar dibe. Lê organên me vî karî nakin.

- Organên me di pirsên esasî de, bê siyasî in. Heta dikarim bibêjim, ku ji bîryar girtin û siyasî tayînkirinê ditirsin. Ji bona vê jî, sedemên ne di cî de diyar dikin. Wek: "Em platformun, ne rêxistinin.." "Konferansê di hemû pirsan de berpîrsîyarî nedaye me..Bîryarên konferansê tune ne.." "Di platforma me de reyên cûda cûda hene, ji bo vê jî pêwîst nîne ku em her demê bîryarên mişterek bigrin.."

Eger gora van reyên şaş bê hereket kirin, tu demê em nikarin bibin rêxistinekê. Ji dervayî vê jî, em naxwazin ku her kes wek hevûdû jî bifikire. Ew jî tê wê maneyê ku di dawiyê cûda cûda de, rêxistin wê ava bibe, bîryar wê bîn girtin..

Dema ku di rêxistinekê de, an jî di platformekê de bîryar û siyasî nayên afirandin, ew tê wê maneyê ku ew platform û rêxistin tu karî jî nake. Rewş û rastiya platforma me jî ev e..

- Li pêşîya me, piştî çend mehan Kongre heye. Ji bo kongrê haziriya organên me xuya nake. Ji bo vê, pêwîst e, projekê pêşkêş kirin, ya jî ji bo ku projek derî holê bikeve, ji endam û alîgirên pêşniyar û reyên xwestin. Eger li ser projeyekê kar neyê kirin, di kongrê de, serkevtin ne mûmkî e...

Girêdayî van hemû kêmasiyan jî, gerek em bêhêvî nebin. Ji bo çareserkirina van pirs û pirsgerêkan em xwediyê wext û kadroyan bin..

LI KURDISTANA BAŞÛR ÇIBÛ Û ÎRO ÇI DIBE?

Ji bona dinyayê her demê girîngiya Rojhilata Navîn bûye. Lê, bi taybetî piştî 2-yê Tebaxa 1990-î, bi êriş û dagirkeriya Iraqê li ser Kuweytê, Rojhilata Navîn bû cîyekî girîngtir. Ji wê rojê hate îro, seha tîn guhartin, lê girîngiya Rojhilata Navîn naye guhartin. Ev rastiya, ji bona Kurdistanê jî derbas dibe. Lewra girîngiya Rojhilata Navîn ji bona dinyayê, ev du-sê mehên dawiyê bi Kurdistanê tê bi nav kirin.

Wek tê zanîn, zîrtên Seddamê xwînrej, piştî ku şerê erdê destpêkir, 2-3 rojan zêdetir najot, Seddam û dewleta Iraqê, ala teslîma kişand. Piştî wê jî, hêzên hevkar ji bona ku Seddam helwişînin, teslîm bigrin an jî negrin, dudil bûn. Ew dudiliya, bi nîvçebûna serkevtina Hêzên Hevkar dawî hat dayin. Lewra di wê demê de, piştî helwişandina rejîma Seddam, bedîlê ku bê cîyê wê rejîmê gelek girîng bû. Gelek vekirî bû, ku li Erebaştanê bedîl, hêzên dinî, şîan bûn. Hêzên şîan jî, ji ser Îranê dihatin hesabandin. Di şertên şerê Kuweytê de jî, bi Cephaya Kurdistanê Iraq (CKI)'ê ve, cephêk jî demazrandibûn û li Lûbnanê jî konferanseke bi darxistibûn. Encamên konferansê jî, gelek heja nebûn.

Mîrov dikare bibêje, ku di Krîza Kuweytê de, şasiya ku xuyayî û mezin a bi destê CKI'ê pêk hat, bi Şîan re cephê damezrandibû. Bi taybetî jî, di wê merhelê de, xuya bû ku hêzên hevkar naxwazin ku hukim bidin şîan; dişa gelek vekirî bû, ku Hêzên Hevkar, di şer de bi serkevin û dema ku bi serketin, di qedera Iraqê de û heta di qedera Rojhilata Navîn de, qet nebe ji bo demekê yê bibin xwediyê seyterê.

Hêzên Hevkar, nedixwestin, ku hukum teslîmî hêzên dinî bikin û nedaxwestin ku bi rîya şîan, Rejîma Îslamî ya Îranê li rojhilata Navîn xurt bibe. Ew rey û helwesta hêzên Hevkar demeke dirêj neçû zelal bû.

Di wê demê de, di destpêkê de bi însiyatîva Gelê Kurd û pişt re bi destên hêzên welatparêz û CKI'ê serihildaneke xurt pêk hat, demeke dirêj neçû, hemû bajar û qesbên Kurdistanê rizgarbûn û Gelê Kurd li ser axa xwe hikmekî bê şîkil, bê nav û bê reng damezrand. Piştî rizgarbûna Kurdistanê bi destê gel, valahiya û kêmasiya hêzên siyasî careke din gelek bi êşkere derkete holê. Kurdistan azadbû, lê hêzên Kurdistanê nikarin, wê statûyê bi nav bikin. Di eslê xwe de, piştî rizgarbûna Kurdistanê rewşeke nû hatibû holê. Ew rewşa jî; Ji otonomiyê pêştir û dewletê paştir, rewşek bû. Rojên pêş û ji bo beşên Kurdistanê yê ji otonomî tê parastin her demê ev pîrsa, pîrseke girîng e. Wek tê zanîn, di salên 1979-80'ê yî de, ji bo Kurdistanê Îranê jî, rewşeke wisa hatibû holê. Ji bo ku gav nehate avêtin, tevgera Kurdistanê kete nav krîzekê û rojbîroj paşve çû.

Li Başûrê Iraqê jî, gelê Ereb bi pêşengiya şîan rabûnserpîyan û giranîyeke mezin çêkirin. Ew rewşa, ji bo dinyayê jî, ji bo Seddam jî, rewşa nemayîn û mayîne derî qada jiyanê xist.

Dema ku Seddam jî dît ku hêzên Hevkar ne bi hêzên muxalîf re ne, bi taybetî jî ne bi şîan re ne, êrişeke mezin bir ser wan. (Wek tê zanîn û rojnamegeriya cîhanê jî diyar dîkir ku di wê demê de, hêzên hevkar, dixwazin, di nav leşker û Baasê de derbekê çêbike. Bi wê alternatîvê, programa xwe li Iraqê bi cîbicî bike.)

Seddam ji bona ku serihildanê bişkîne, bi hezaran kes ji Ereban kuşt. Ew xwînrej, dema ku êriş dîkir, ferqa zarok, jin û mêran ne dîkir. Lê beriya wê, di şerê Xelîcê

de, bi derewa jî, ji bo ku hêzên hevkar sîvîlan dikujin, ji dinyayê re hewar dikir..

Di eynî demê de, êrişeke xurt û kimyayî bir ser Kurdistanê. Gelê Kurd û hêzên pêşmergan bi qermanî li ber xwe dan, lê demeke dirêj nikarin bajaran biparêzin, mecbûr man ku dev ji bajaran berdin. Di wê atmosferê de, di bin tesîra qatliama Helepçê de jî, gelê Kurd bi milyonan, bajar, gund û qesabên xwe terkir, çûn ser tixubê Kurdistana Bakûr û Rojhilat. Ew ji bo Kurdan bû trajediyê gelek mezin. Di eynî wextî de, bala dinyayê kişand ser pîrsa Kurd; hêzên hevkar jî mecbûr bûn, ku ji bona pîrsa Kurd, alternatîvan bîafirînin. Mîrov dikare bibêje, ku di wê demê de rola Tîrkiyê pozîtîv bû, girtina Kurdan li ser tixuban bi destê Tîrkiyê, bû sedem ku دنیا ji pîrsa Kurd re, bi eciliyet mijûl bibe.

Ew trajedîya dîsa bu sedem ku pîrsa Kurd ji du alîyan ve, ji nû ve xwe bîafirîne. Aliyek, Navnetewî (internasyonala) bûna pîrsa Gelê Kurd û Kurdistanê bû. Aliyê din jî, li hemû beşên Kurdistanê ruhuyetek nû a yekgirtî û Kurdistanbûn, derkete qada jîyana gelê Kurd.

Di vê herhelê de, dema ku eş, birîna Kurdan teze; xwîna gelê me wek lêhiyê diherikî; bala dinyayê li ser Kurdistanê bû, Seddam, ji CKI'ê, ji bo otonomiyê danûstandin daxwaz kir. CKI'ê jî, got erê.

Seddam dema ku ew daxwaz kir, gelek bi zaniyarî û bi hesabên mezin kir. Hesabê wî vekirî bûn û mirov dikare wisa diyarbike:

1) Di şer de, pî û baskê Seddam şikestibûn. Lê, wî dizanî ku di wê demê de ji bona hêzên Hevkar alternatîva wî tune ye. Lê, hêzên hevkar ji bona alternatîvekê, di nav lêgerînekê de ne. Ji bo ku wê daxwaz û lêgerîna wan bişkîne, pêwîste guhartinan çêke. Ew jî, di serî de, pîrsa Kurda ye.

2) Seddam dixwest ku ji ambargoya FN'ê xilas bibe. Ji bo vê jî, pêwîst e ku xwe guhartî û demokrat diyarbike. Wek tê zanîn, dema ku êriş dibire ser muxalefeta Ereban û Gelê Kurd, di eynî demê de, ji bo ku sistemeke demokratîk ya gora kêyfê xwe pêk bîne, qanun çêdikir.

3) Seddam dixwest ku xwe xurt bike, muxalefet û bi taybetî jî, cepha Iraqê bide perçe kirin, tiştekî bingeş didît.

Bi kurtebehsî mirov dikare bibêje, ku Seddam ji bona ku di tengasîyê de bû û ji bona ku hesabên xwe cîbicî bike, dixwest li masa peymanê û otonomiyê rûnê.

CPK'ê û berpirsiyarên cephê jî, di van şertên Kurdistanê de, di destpêkê de, bê dengiya hêzên hevkar li hemberî Iraqê, ketin nezertengiyê gelek mezin. Dîsa, wek berpirsiyarên cephê jî, di danûstandina yekem de diyarkirin, gelê Kurd nebe gelekî muhacir, wekî Ermeniya; Li Kurdistanê Erebkirin bi sernakeve, ji Seddam re gotin erê. Lê dema ku gotin erê, ji tecrûbên demên berê û bê bawerîya Seddam ders dernexistin û ji bona vê jî tu şert pêş ve najotin. Di eslê xwe de, ew qelsiya Seddam û enternasyonalîzebûyîna pîrsa Kurdistanê îmkânên mezin dabû, CKI'ê. Wana dikarî: 1) Li Kurdistanê, valakirina leşkeran; 2) Ji bona vegeran pênebarên Kurd her îmkân pêk anîn; 3) Serbestîkirina girtîyan, 4) Resmî îlankirina Seddam ji bona peymanê otonomiyê, ji dinyayê re; 5) Gerentiya FN'ê ji aliyê Iraqê ve qebûl kirin; dikarin daxwaz bikirin. Lê nekirin.

Di wan şertên gelek xirab ku gelê Kurd têda bûn, çûn bi Seddam re rûniştin; hesaba psikolojiya Gelê Kurd nekirin, Seddam maçkirin; ew maçkirina ji bo gelê Kurd bû sedema bêbaweriyê û ji bona dinyayê jî, bû tiştekî gelek balkêş. Di wan

şertan de, pêwîst bûn ku reyên gel bigrin. Lê hesabê wî tiştî nehat kirin. Ew jî, mantikê tevgerê û di xebatê de, metodên ku bi aliyê hêzên Kurdistanê ve tîn meşandin diyar dike: Ew jî, tişteki pozîtîv nîne.

Baweriya gelê Kurd û piraniya siyasî yê Kurd, bi Seddam nîne û kes jî nafikire ku ew danûstandinên bi serkevin; ya jî bi sernekevin, ew serkevtina jî bo demeka kurt e. Di encam de, piştî ku Seddam xwe xurtkir û şertên xwe pêkanî, wê peymanê xirab bike û êrişê bibe ser gelê Kurdistanê..

DEMOKRASÎ YE AN JÎ XURTKIRIN - ORGANÎZEKIRINA TERORA DEW-LETÊ YE?

Di 12-ê Nisanê de, Li Tirkiyê, "Qanûna Li Dîjt Terorê" ji meclîsê derket, di rojname resmî de çap bû. Hem beriya ku ew qanûna derkeve û hem jî piştî ku ew qanûna derket, li ser gelek munaqase bûn, îro jî ew munaqesên bi gelek alîyan ve dom dike. Girêdayî van munaqesên, du dadgehên leşkerî û SHP'ê, ji bona ku ew qanûn bê xirabkirin, biryar dan û muracaatî Dadgeha Bingehî (Qanûna Esasî) kirin. Dadgahê jî, dexwaza SHP'ê di cî de dît, ji bona di bingeh de analîz bike, li ser raweste, qebûl kir.

Çêbûna vê qanûnê, beşek ji demokratîkbûyîna Tirkiyeyê tê hesabandin. Wek tê zanîn, piştî derba leşkerî ya 12-ê Îlonê, ji dervayî taxîma ku hikûm girtibû destê xwe xaric, her kes û her hêz, ji bo demokratîkbûna Tirkiyê ketin nav lêgerîn, têkoşîn û xebatekî.

Di vê pîrsê de, hêza ku zêdetir zor dayî rejîma Tirkiyê, hêza Ewropayê bû. Bi taybetî, piştî ku Turgut Ozal hate ser hikûm û qedera xwe bi Ewropayê û Sûka Mîstereke re girêda, tesîra hêze Ewropayê zêdetir bû.

Ji bo vê jî, gelek pêşniyar hatin kirin. T. Ozal jî, gora demê, carna ew pêşniyaran guhdarî kir û carna jî, gora xwe xiste qalibekî. Di dema Krîza Xelîcê de, T. Ozal gora xwe programek meşand. Di nav wê programê de, rakirina xalên 140, 141, 142 û 163-an yê Qanûna Cezayê; rakirina Qanûna 1932 û Tecîlkirina Cezayan cî girt. Ew pîrsan, ketin gelek qalibî, di netîcê de, ji bona ku kesên li dijî û pê re, bi hev re memnûn bikin, ew qanûna ku em jê behs dikin derxistin û li meclîsê qebûl kirin.

Gora vê qanûnê, Di Qanûna Cezayê de, xalên ku me li rêzên jor behs kiribûn, radike û ji van zêdetir, Qanûna 1932-an ku axiftina Kurdî qedexe dike jî, ji qada hukukî radike. Lê bi rakirina wan, azadî û serbestiya fikrî, rêxistinî pêk naye. Gora qanûna nû ew "suçên" di çarçewa xalên me jê behskirî de dihat hesabandin, bi rehetî terorê qebûl kirin. Ji xwe tiştakî vekirî heye, ku propaganda Kurdî hatiye qedexe kirin, ji bona vê jî, unsura "şiddetê" jî pêwîst nehatiye dîtin.

Ew qanûna, ji bo Terorê taniyeke ne îlmî, keyfî dike. Ji bo vê jî, her rêxistinek, çî komele be, çî malbat be, çî sendîqa be, çî partî be, her demê bi gelek rehetî dibe terorîst. Çimki Qanûnê, di vê pîrsê de, berpîrsîyariyeke gelek fireh û kêfî daye hêzên ewlekari û hakim û sawciyan.

Her çiqas ew xalên Qanûna Cezayê yê binav jî holê rabibe jî, Partiyên Marqsişt, Olî û Kurdî qedexe ne û nikarin bîr damezrandin.

Dîsa bi vê qanûnê, azadiya çapamenî ji holê rabûye. Rojname û kovar, nikarin ji rêxistinên terorîst nûçeyan binivîsin, belavokên wan belav bikin. Heta nikarin, ji wan operasyonên li hemberî rêxistinên terorîst çêbûne û ew kesên çêkirine behs bikin.

Lê ji kesên îşkence dikin re îmkanên mezin çê dike. Ew kesên ji hêzên ewlekarin, di bin îşkence de, mirov ji bikûjin nayên girtin, dewlet ji bona wan 3 awuqata digre û mesrefan ji dide..

Bi giştî dema ku tu li Qanûnê dinêrî, gelek vekirî xuya dike ku bi vê qanûnê Terora Dewletê meşrû tê diyarkirin û tê organîze kirin.

Ji aliyê teknîkî ve jî, dixwaze ku faşîstan xelas bike û şoresgeran di hepsê de bihêle.

Girêdayî hemû kêmasî, sergejî û feq û kemînên vê qanûne, dinya wisa tê digêhe ku li Tirkîyeyê reformeke demokratîk pêk hatiye: Ev fikrekî gelek şaş e, pewîst e ku bê teşhîr kirin. Ji bona vê jî, gerek komîsyoneke hiquqzan li ser vê qanûnê bixebitin, rewşa qanûnê zelal bikin; bi gelek zimana çap bikin; ji hemû platformên demokratîk yê navnetewî re, ji hukûmetên Ewropayê re bişînin. Dîsa, gerek welatparêzên Kurd hem ji îmkanên teknîkî îstîfade bikin û hem jî ji bona dewleta Tirk teşhîr bikin, girêdayî programeke xabetê ya mîsterek, bi hev re biçin welêt..

DI RÊXISTINÊ DE PIRSA DEMOKRASIYÊ

Nacî RODÎ

Bi taybetî ji 75-an pêve Gelê Kurd bi awayekî modern bi pîrsa rêxistinî re mijûl dibe û hê jî ew mijûlî berdewam e. Gelek rêxistinên siyasî çêbûn. Her çiqas di warê îdeolojî û taktîkên têkoşînê de, cihêbûn hebû jî, di warê demokrasiyê de, Rêxistinên Kurdistanê kêm û zêde wekhev bûn. Mirov dikare bibêje ku destûr (tuzuk)ên wan rêxistinan kopye hevûdu bûn. Piraniya Rêxistinên kevn perçe bûn û her rêxistin, ji nav xwe du-sê rêxistin derxistin, zan. Di sedemên perçebûna wan de, sedema herî girîng pîrsa demokrasiyê bû. Lê mixabin rêxistinên nûn jî, di wî warî de, gaveke nûn navêtin û bûn teqîpkerên rêxistinên kevn.

Dema ku mirov ew 15 salên derbasbûyî ji ber çav derbas dike, pîrr hêsanî fehmîdike ku tevgera rizgarî ya Kurdistanê, di warê demokrasiyê de gelekî qels e. Her kes ev pîrsê , di nav rêxistinên xwe de, bi demokrasiya merkezî nav kiribû. Lê tenê hêla merkezî bi kar anîbûn. Tiştên ku di nav partiyên burjuwazî ya Avropê de ne sûçbûn, lê di nav me de sûç bû. Cihê fikirandin sûç bû û însanek, tenê ji bo bîr û baweriyên xwe îrac dibû. Endamên rêxistinê mecbûrbûn, bîyarên ku li dijî re îteat bikin. Fedekariya herî mezin ew bû, ku li dijî bibî, dîtinên merkezî li her derê biparêzî! Yên ku li dijî derdiketin, ji xwa jî exlaqa rêxistinî dûr bû! Bê disiplîn bûn!

Mana rêxistinê, Komîta Merkezî bû. Mana Komîta Merkezî, rêxistin bû. Merkez an jî serok, xwediyê rêxistinên bûn; yê din jî wek biyanî bûn. Seytere û îdarê rêxistinê bi tevayî di destê merkezê de bû. Şansê derketina kadroyên aza û foinksîyonel pîrr kêmtir bû. Yên ku xwe baş perwerde kiribûn jî, di nav wî atmosferê de, bê teqet diman. Karîyerîzm û fetîşîzm serokan, bibû dewlemendiya pêşketina şoreşgeran! Ji xwe, damezrandina rêxistinên me wek edet jî, ji jor de destpêdîkir û dû re bingehek gora xwe peyda dikir. Hiyerarşî tu car bi hîlbijartinê pêk nehat û di bin sîya îllegalîtê de berpîrsiyarên rêxistinê, ji alî serokatîyê ve dihat tayînkirin.

Pîrr vekirîye ku di nav rêxistinekê de musemahe tune be, îdeolojîyên cihê naye qebûlîkirin, fikrên aza nebe, ev tiştan di navbera rêxistinên cihê de qet nabe. Di pêwendiyên rêxistinan de, siyasat bibû rîya hevûdu eşandinê. Bê îstîsna berjewendîya tengnezeriya gurubî, li pêş hemû tiştan dihat. Nakokiyên ku di navbera rêxis-

tinên me de hebûn, heta kuştinê çû. Munaqaseyên rêxistinan êdî ji rê derketibû, bibû nifir. Ji bo dijitiya hevûdu her rê mûbah bû.

Ev tiştên jorin, bê guman ji bo Ala Rizgari jî (bêî kuştin) derbas dibe. Ji wan tiştên gemar, me jî par a xwe girt û em bûn dengê wan.

Başê, sedemên van kêmasiyan çi bû? Mirov dikare bibêje tradîsyona demokrasîya civata me tune bû û em jî, ji civateke paşdemayî tîn û ji nav pirsê derkeve. Lê ne wisa ye. Helbet ev jî sedemek e. Lê ne ya serekiyê. Ji bo ku me dewletek îdare nekir. Me civateke ku bi rastî jî nas nedikir ku îdare bikira, yanî erkên Gelê Kurd di destê me de bibûya, ew tişt dikaribû bibûya sedema serekî. Me rêxistinên siyasî û pêşverû îdare kiriye û ew rêxistinan jî, ji sedî 95-an jî xwendevanan pêkhatibû. Piraniya serokên me Kurdan jî, ji zanîngehên bilind hatibûn: Hîquqzan, doxtor, mihendis, mamoste û h.w.d. bûn.

Sedema serekî, ji ortodoksiya me dihat. Me demokrasiya partiyê, ji RSDÎP û Bolşewîkan girt pir û pirsîgerekên kominîstan di nav partiyên xwe de, da jîyandin. Pirsên wan yê 60 sal berê, 60 sal şûnda bûn pirsên me. Yek sîlaheke me hebû, ew jî Bolşewîzm bû. Û qasê ku wî sîlahê, me li dijî Troçkîstan, Menşewîkan, Oportînîstan bi kar anî, Lenîn jî nikaribû, ewqas bi kar banîya. Êdî gurubên me, bi wan navan dihatin naskirin. Yê ku Bolşewîk bûn, xwe "xelas" dikirin, lê yê din ajanên burjuwaziyê bûn!

Li Rîsyayê pêşengiya şoreşê, di bin destê yek partiyekê de bû û diviya bû li Kurdistanê jî, wisa bibûya! Li Kurdistanê pîr rêxistin û partiyên Bolşewîk hebûn û ji bo ku yek marksîzm hebû, yê din ne pêwîst bûn! Pêwendiyên rêxistinên Kurd li ser vê esasê çê bû. Ji ber vê yekê jî, şûna berjewendiya rizgariya Gelê Kurd, reqebat a sosyalîzmê girtibû.

Piştî ewqas ders û tecrûba, çi rêxistinên kevn û çi jî yê ku nûn çêdibûn, divê pîrsa demokrasiyê di nav rêxistinê de bi şweyeke nûn û vekirî cîh û cîh bikin. Lewra bûyerên ku di welatên sosyalîst de jî rû da, pîr baş xwuya kir ku guherandîneke bingeîn pêwîst e. Ji bo nûkirina tevgera rizgariya Kurdistanê, reformên demokratîk wek nan û av girîng e. Ji bo ku gavê avêtin, divê her kes xwe, ji serî heta binî, ji ber çav derbas bike û muhaseba xwe bike. Divê her rêxistin ders û tecrûbeyên xwe munaqase bikin, ku ji wan tecrûban her kes îstifade bike. Ez bawerim ku alîkariya herî mezin dê wisa bibe.

Me Demokrasiyeke Çawa Divê?

Beriya her tiştî divê her endam, di bîr û baweriyên xwe de azad be. Ev tişt ne tenê ji bo kesekî girîng e, her weha şexsiyeteke baş dide rêxistinê jî. Kengê mirovek bikaribe bibe xwediyê dengê xwe, wê demê dikare pêşîya gelek nexweşîyan bigre. Ger em jî dixwazin xwedî kadroyên azad û fonksiyonel bibin, divê şexsiyeta xwe li ser şexsiyetên din ava nekin û bi "dek û dolaban" pey berjewendiya guruba xwe negerin. Em çi qas dirûst û samîmî bibin, ew qas dikarin rîya peydabûna gurubên extrem û bê mane bigrin û ev tişt nabe sedema nakokiyên karîyerî û şexsiyetparastinê.

Ev pîrseke destûrî ye û divê mafê her endam û eqeliyetan gorr heq û berjewendiya wan bête çerçewe kirin. Ekseriyeta organa jî divê qasî eqeliyetê mafê wan biparêze. Ekseriyet (piranî), di nav rêxistinê û dervayî rêxistinê de, ji bo propaganda xwe ew

îmkanên ku bi kar tîne, ji bo eqeliyetê jî wan îmkanên xwe seferber bike. Ekseriyet, gor şert û zirûfên berê, ku bîraran bigre, divê dîtinên endaman bide berçavê xwe. Her weha di helbijartina organa de jî, pewîste rewşa îdeolojiyên cihê jî bîr meke. Ekseriyet piraniya endaman temsîl dike. Lê nabe ku di organa de, tenê bi serê xwe cih bigre û piraniya reyan wek silah bi kar bîne.

Di kar û barê rêxistinekê de, pirseke girîng jî, pêwendiyên serokatî û komîta herema ye. Skeleta rêxistinê bi komîtên herema ava dibe û di nav têkoşînê de hebûn û nebûna rêxistinê diyar dike. Komîtên Herema divê bi her awayî bikaribin derheqê herema xwe de, bi serê xwe bîrara bidin; endamên nû qebûl an jî red bikin, tfaqên xwe yê heremî bixwe tesbît bikin û hwd..

Wek tê zanîn pêwendiyên merkezê û herema, heta niha pirr çewt hatiye meşandin. Berpirsiyarî jî wan re nehatiya dayîn. Merkezê, biryarnama şandiye herema û wan jî bi cî anîne. Êdî Komîta Herema jî wisa fêrbûne, ku ji tiştên biçûk, heta tiştên girîng, ji serokatîyê pirsîne û dû re karine bîraren xwe bidin. Her tim xwe girêdayî hesibandine; dest û lingên wan hatiye girêdayîn û qels ketina. Heta berpirsiyarên herema jî, ji aliyê serokatîyê ve hatiye tayînkirin. Serokatîyê barê xwe giran kiriye û bûye berpirsiyarên hemû probleman. Loma jî Komîtên Herema nema karîne seytere li ser rêxistinê û merkezê bikin.

Wekê din hebûna rêxistinên cihê û di nav rêxistinê de, hebûna îdeolojî û gurubên cihê, pirr caran rîya fikrandina serbixwe girtiye. Ders û tecrûbeyên ku heta niha nîşan daye wisa ye ku: Bêyî ku bifikirin û rastî çîye biparêzin, xeletiyên rêxistinên xwe li hember rastiya rêxistinên din, xeletiyên gurubên xwe li hember rastiya gurubên din parastine. Ev tişt (çi di nav munaqesên rêxistinekê de û çi jî di navbera munaqesên rêxistinên de) di çi şert û zirûfan de dibe, bila bibe navekî wî heye. Ew jî, kevneperestî ye. Em çawa rastiya xwe bi dil û can dikarin biparêzin, divê rastiya gurub û rêxistinên din jî wisa biparêzin. Gorr demokrasiyê, divê li hember hevûdû siyaseteke vekirî bimeşînin.

ÇIMA HEVQAS PARTÎ?

Bareş BETTÊ

D iroka Kurdistan bi perçebûnê destpêdike. Beriya ku dewletên modern bêne damezrandin li Kurdistanê beglik û mîrî hebûn. Her mîrekî bi serê xwe hukumdarek bû û her mîriyek dewletek bû. v mîriyên han beriya sedsala nozdehan di navbera Erebb, Ecem û Tirkan de perçe bûn. Jiwan axa yê biçûk û bêhêz derketin meydana. Her çiqas liberxwedan kirin jî, li ber hêzên dijmin xwe negirtin. Bi hatina yan jî bi çêkirina dewletên modern re hebûna xwe bi carekê winda kirin.

Paşî van bûyerên jor rewşa Kurdistan gelekî xerab bû û tu carî xweşî û serbestî neket nava Kurdan de. Ro bi ro tade û zordestî pirrtir û diwartir bû.

Dîsa li gor pirrbûn û perçebûnê, li gor herêm û esasên barê yê mîrî û axatiyê asîmîlasyon, pirrbûna devok û diyalektan bicî bû. Daxwaza dewletên dagirker hin bi hin pêk hat. Ligor zimanên wan dewletan û ligor siyasetên wan yê resmî mêjî û karekterê Kurdan jî hat guhartin.

Li Kurdistana Bakur hingê dewleta Tirk û siyaseta wan ya Kemalîst diwar bû. Kurdên xwenda û têkoşer ketin hembêza îdeologiya komunist de. Partî û organîzasyonên Marqsişt û îllegal hatin damezrandin. Ew rêberî jî, ji alî yê Tirkan ve birêve diçû û ev yeka jî bû sebebê din ku Kurd ji netewayîbûnê dûr bikevin. mesela wan êdî ne mesela netewî lê mesela wan meseleyek çînayetî bû. Bi vî awayî dijmînên me derbek din jî li me xistin. Me êdî zimanê xwe jî jibîrve kiribû.

Îro rewşa Kurdistana Bakur li gor van bingehên jor yê dîrokî ketîye platformek nûjen de, ku divê bi van xalên jêr bêtê lênêrîn da ku sebebên "Çima Hevqas Partî" bête xuyakirin:

- 1) Şerê çekdarî û Kurdistaneke serbixwe divê ji nû de bê minaqeşe kirin.
- 2) Îdeolojî yê ligor sistema sosyalîst ku bingehên piraniya partiyên Kurdî ye, divê bê minaqeşe kirin.
- 3) Asîmîlasyon çiqas bi nava Kurdistan de çûye û kuder Kurdistan e, divê bê minaqeşe kirin.
- 4) Mihacirî di nava dewletên dairker û li welatên Ewropa divê bête minaqeşe kirin.

5) Hevalbendên Kurdan kînc, gerek kî bin, divê werê minaqeşe kirin.

6) Danûstandina Turkiye bi Ewropa re û alîkariyên ku ji wir wê werin peydekirin çine?

7) Damezrandina partiyên netewî û bi hêz ji bo çareserkirina pirsgerêka Kurd û çawa?

Bi a min ya herî muhîm ji van xalên jor pirsê partiyên Kurdan e. Divê gava pêşî ji wir bê avêtin. Heger partiyên xurt û netewî nebin, wê tu carî ev pirsgerêk bixwe û ji ber xwe hal nebê. Partiyên heyî bi dehan sal in ku xebatê dikin. Pîrbûn, perçebûn û dişa perçe bûn û hêjî dikin perçe bibin. Lê bi perçe bûnê ev mesele hal nebû û wê hal jî nebe. Ew îdeolojiyên heyî dan xuya kirin ku Kurdistan bi wan azad nabe. Ne çaxê wan û ne jî Kurdistan cihê wan e. Divê hinek tiştên nûjen werin kirin da ku ev birin bê pêçan û ev gel jî wekî gelên din yê cîhanê bighê xweşî û serbestiyê.

Ev partî û rêxistinên ku biser neketin divê ber xwe nekevin û ji nu de destpê bikin. Lê bi behweriya min ew di binê van navê heyî û bi rêberiya van serokatîyên xwe yê îroyîn tu carî biser nakevin û wê hêjî li paş bikevin. Heger bi rasti daxwaz "hevkarî, bihêz bûn û di peyde ji xelasiya gelên Kurdistanê" be, divê bi kêmayî partiyên biçûk û bêhêz werin cem hev û bibin yek, tevlihev bibin. Ne ku bi çêkirina "Bere û frontan" wextê xwe vala derbas bikin. Jixwe piraniya wan liser bingehên sosyalîzme xwe ava kiribûn û niha ew hêdî xetimiye. Bi a min wê hingê wê bi sedhezaran Kurdên zana û şehreza pişgiriya wan bikin.

Rewş îro rewşek nû ye. Dem dema şehrezayîyê ye. Êdî nema kesek bi keleşinkofên Rusa dikare şerê firokeyên bombeavêj bike. Trajediya Kurdistana Başûr hê liber çavên me gîşa ye. Paşî hewqas xwîn û mihacirî pêşmergeyên qahreman li otonomiya sala 1970-yî vegeriyan û hêjî ne xuyaye ku, wê wê jî bidestbixin.

Divê ev trajediyên wiha îro li kurdistana Bakur jî xuya bikin û wê çaxê emê dişa dereng bimînin. Heger hun partî werin cem hev û bibin yek hun ê xurt bibin û wê gelê kurd hingê we ji gunehê we kîrî efû bike, an na gunehê we gelek girane û wê tawana we jî hewqas giran bibe. Riya azadiyê bi riya girtina yekîtiyek bo hêzên Kurdistanê yê û hevudu qebûl kirin û nasîna ye. Tiştên çewt bi xebatên rast, ji çewtiyên xwe derbas dibin.

HINEK "PIRSÊN NETEWÎ" Û ŞERÊ XELÎCÊ

Yekîtî Gûlbaran

Pîştî Şerê Xelîcê Pîrsa Kurdan di reya giştî ya dinyayê de hat rojevê û cihêkî girîng girt. Berî Şerê Xelîcê, gelek kesan siyasîyên Tevgera Kurdan meraq dikir. Sedema vê meraqê çi bû? Di dawîya şerê Îran û Iraqê de Rêxistinên Kurdên Kurdistanê Başûr û Rojhilat, di nav dijminên xwe de cih girtibûn. PDK-I û YNK'ê piştan xwe dabûn Îranê. PDK-Î'yê jî digot, ku Saddam di wî şerî de biserkeve, ewê mafên wan jî bide! Lê mixabin siyasîyên PDK-I, YNK û PDK-Îranê vala derketin. Çawa ku di navbera Îran û Iraqê de peyman çêbû û şer xelas bû; Saddam erîşî Kurdistanê Başûr, Humeynî jî êrîşî ser Kurdistanê Rojhilat kir. Gelê Kurd, berdêla xelîyên rêxistinên Kurdan, bi hezaran şehîd da. Bi sed hezaran Kurd jî axa bav û kalan koç kir, welatê xwe yê delal terikandin. Li Helepçê, 5 hezar kes hat kuştin. Bi deh hezaran kes birîndar bûn. Divê em wan kêmasî û xelîyan jî bîr nekin. Pêwîst e ku em dersan ji wan xelîyan dernexin û kêmasiyên xwe jî holê ranekin, têkoşîna me bi ser nakeve.

Min li jor gotibû ku, "gelek kesan siyasîyên rêxistinên Kurdan meraq dikirin.." Dîsa li jor ez li ser sedemên wê meraqê hinekî rawestîyam. Sed carî sipas ku, rêxistinên Kurdan îcar rûyen me reş dernexistin: Di şerê Xelîcê de di navbera emperyalîst û mêtîngêkheran de cih negirtin. Bi nêrîna min, ev siyaseta baş bû.

Pîştî Şerê Xelîcê

Pîştî Şerê Xelîcê, YA (Dewletên Yekbûyî yên Amerîka) hemû daxwazên xwe bi cî anî û ji bo vê yekê dev ji "xistina Saddam" berda. Bi nêrîna DYA, Saddam gelekî qels ketibû û ev jî bo DYA tiştekî baş bû. Saddam bê qeyd û şert teslîm bû bû. Hemû şertên DYA û bîryarên NY (Netewên Yekbûyî) qebûl kiribû.

Ev şertan:

- * Saddam ê ber xesar (tezminat) bida Kûweyt û Dewletên Qoalîsyonê,
- * Saddam ê çekên xwe yê kîmyewî, nûkleer û fuzeyên menzîldirêj ji holê rakira,
- * Saddam wê balafir û helikopterên xwe bi hewa nexistina,
- * Saddamê serxwebûn û tixûbên Kûweytê nas bikirina.

Di wê navbeynê de li Kurdistana Başûr "Cepha Kurdistan"ê dest bi têkoşîna çekdarî kir û di 15 rojan de Kurdistana Başûr hat rizgarkirin. Di çend rojên pêşîn de, DYA nehişt balafir û helikopterên Saddam bi hewa kevin. Lê piştî du rojan fermanîdarên Saddam ji Schwarkopz re gotin, "Di şer de hemû pir û riyên me xirab bûn. Destûrê bidin ku em ji bo gihandina xwarin, hawd, helikopteran rakin.." Ew daxwaza ji alî DYA ve hat qebûl kirin. Pir neajot, Saddam helikopter û balafir ji anîn alîkariya hêzên bi tanq û top ên ku êrişî Kurdistanê dikirin. Di encama vê êrişê de, bajar cardin ketin destê Saddam. Pêşmerge kişîyan ser çîyan, sê mîlyon Kurd ji ber gulên mirinê revîyan û li tixûbên perçên Kurdistanê kom bûn. Gora nûçegihanana, rojê 800-1000 kes ji wan dimirin. Ev trajedî li ber çavên dinyayê derbas dibe. Rojavayî niha hêdî hêdî fahm dîkin, ku pirsê me ne "nan û derman" e. DYU berê dîyar kir ku, "ev pirsê pirsê Iraqê ya hundirîn e" Sazûmanên Ewropa gelek pêşniyaran baş anîn. Di destpêkê de di nêrînên DYA û Ewropayê de cudatî derket. Teva ku ev cudatî bi serê xwe lêkolînekê dixwaze jî, em li vir karin qala du sedemên sereke bikin:

Yekbûna Almanya, Yekîtiya Ewropayê jî bi xwe re xurt dike û ev rastîya di warê aboriyê de qayîşkeşîya navbeyna Ewropayê û DYA, gij dike. Ev qayîşkeşî bandûrî siyasetên derve dike; dewletên Ewropayê dixwazin bi vê xurtîya xwe di pîrsîgerekên navnetewî de cihêkî girîngtir bigirin.

Di Şerê Xelîcê de, pîrr di bin siya DYA'yê de mabûn, êdî naxwezî di wir de pîrr bimînin. Bîr û reya giştî ya Ewropayê, di trajedîya Kurdan de, nerazîbûna xwe bi xurtî anî zimên. Pîraniya gelên Ewropayê, dewletên Rojava berpîrsîyar dîtin. Çawa durûtiya DYA derket holê, bi giştî a wêneguhêz û rojnameyên Ewropayê, DYA rexne kirin û dan xuyakirin ku dixwazin ji bo kurdan tiştek bê çêkîrin. Di wê demê de serokwezîrê turkiyê Turgut Ozal "Herêmeke Tampon" pêşniyar kir. Serekwezîrê Îngîlistanê, John MAJOR, jî alîkî ji bo ku bîr û reya xwe têr bike û ji alîkî ve jî, ji bo ku însiyatîfê têxe destê Ewropayê xwe çend kir, vê pêşniyarê, kir pêşniyara Cîvaka Ewropa û berpêşî DYA û Neteweyên Yekbûnî kir. DYA di serî de ev pêşniyara jî qebûl nekir, lê belê dû re mecbur ma ku siyaseta xwe biguherîne. Ji bo vê yekê jî saddam re got ku "divê tu balafirên xwe li Bakûrê paralela 36-an nefirînin. Eger bifirînin em ê li hemberî te derkevin." Piştî ku DYA, Îngîlistan û Fransayê li hev kirin û leşkerên xwe şandin Kurdistana Başûr, li Zaxoyê jî bo Kurdan qamp damezirandin. Bes, ev nayê wê maneyê ku em dikarin, ji DYA û Ewropayê bawer bikin.

Siyasetên Cepha Kurdistanê

Di meha Adarê de Talabani û Muhsîn Dizeyî çûn Tirkîyê. Li wê derê çî peyivîn em baş nizanin. Gora rojnaman Talabani jî Tirkan re got ku "mafên Kurdan bidin. Em ne dijî we ne. Em otonomî dixwazin.." "PKK" jî dîyar kir ku ji çûyîna Talabani

û Dizeyî malûmata wan heye.. Gava ku Muhsin Dizeyî hat Londre, ez pê re peyivîm û min ji wî pirsî: "Ozal ji we re çi got e çi ne got. Got û bêjên we li ser çi derbas bû?" Dizeyî ew bersîva da min:

"Me, Ozal bi xwe nedît. Em bi zîlamên wî re peyivîn. Me got ku, 'mafên Kurdan bidin. Em nikarin li ser navê Kurdistanê Bakûr bipeyivîn. Em li Kurdistanê Başûr federasyon dixwazin û di federasyonê de Tirk jî yê mafên xwê bistînin.."

Di civînekê de zîlamekî ji Mehmet Osman pirsî:

"Me ewqas helikopter û tank girtin destên xwe. Bes îro me bihist ku bajarê cardin ketine destê Saddam. Ma çima ew çekên nehatin bi karanîn?"

Ji bersîva Mehmet Osman derket holê ku, gava ku leşkerên Saddam revîyane, derziyên tankan derxistine û helikopter jî bê benzîn hiştine.

Bi nêrîna min, divê em ji wan kêmasiyên leşkerî jî, dersan derxin û li ser bifikirin.

Dû re ez û hevalekî Kurdê Sûriyê bûn mevanên Mehmet Osman. Em nezîkî du seetan bi hev re man û li ser ewşa Kurdan peyivîn. Me jî wê peyvê fahm kir ku, gelek astengên Cephê Kurdistanê he.

Mehmet Osman ji me re wisa got:

"Min piştî civîna Lûbnanê jî got: Em têkoşîna partîzanî bidomînin. Em nekevin bajarên. Ji ber ku, em nikarin gelê xwe bistînin. DYA durûtî dike. Ev, diho jî wisa bû, îro jî wisa ye. Çûyîna Talabani û Dizeyî ya Tûrkiyê bi bîrîyara cephe nebû. Ew bi navê PDK-I û YNK'ê çûn. Bi dîtina min, em nikarin li ser navê Kurdên Bakûr bipeyivîn. Mafê me jî tune.."

Berpirsiyarê YNK'ê yê Londrayê jî wisa digot:

"... Derketiyê holê ku dostên Kurdan tune. Qamp çekirin ne xelasi ye. Tu cûdattiya wê û girtîxanê tune. Hin em nizanin li Baxdatê, talabani û Saddam çi soz dane hev. Eger NY (Netewên Yekbûyî) di vê peymanê de seroktiyê bike û garanti bide, jî bo me baş dibe. Bes, NY, bi çarçeveke siyasî li pîrsa Kurdan nanêre.."

Diyare ku, Kurd nikarin baweriyê bi Saddam bin. Bi rastî, Cephê Kurdistanê jî ev a diyarkir. Bes, gelek kes û rêxistinên şûn nedixwest wê gavê cephe bi Saddam re bavê. PKI(Partî Komûnîstî a Iraq) jî li hemberî gotûbêjên Cephê Kurdistanê û Saddam derket.

Min wexta ku ev rêzan dinivîsî, hin peymanên Saddam û Cephê negihaştibû encamê. Bes ez bawer nakim ku ji wê gotûbêjan tiştek derkeve. Ji ber ku Saddam dixwaze dem derbas bibe û bin bigire û xurt bibe. Wexta em li ceribandîna Kurdên Başûr dinêrin, listikên Bas û Saddam derdikeve holê. Di Sala 1970'ê de jî Baas pirr lawaz ketibû. Wê çaxê jî bi Berzanî re rûniştibû.

Bes gora axaftina Talabani; Saddam şartên Cephê qebûl kirine. Di gotûbêjên cepheyê û Saddam de giraniya DYA û dewletên rojava jî heye. Ji ber ku dema Talabani çû Baxdatê bi Saddam re biaxife, Hoşyar Zebari li Londrayê jî çapemeniyê re got ku, "em ji Saddam bawer nakin. Pêşniyar ji Saddam hatiye. Em bi NY û pênc endamên wê re peyivîn. Wan ji gotûbêjên Cephê û Saddam munasîp dîtin. Dema ku em bi Saddam re li hev bikin, em ê garantiya DY bixwazin..". Bi nêrîna min di bin pêşniyara Saddam de tilîyên DYA û dewletên rojava hebûn. Bes, hewceye ku Cephê Kurdistanê her tim durûtîya dijmin û zalimiyên mêtîngehkaran ji bîr neke û kuştina Qasimlo, Qazî Mihemed, Seyîd Riza bîne ber çavên xwe. Serpêhatiya dema şerê Îran û Iraqê jî bîr neke. Lê belê ev nayê wê maneyê ku, mirov bi dijmin

re qet gotûbêjan neke. Divê, Kurd di van gotûbêjan de siyasetekê pêk bînin. Min li jor got ku "gelek kes û rêxistinên Şîî nedixwest vê gavê Cephe bi Saddam re baveje" Dîsa gelek kesan ji maçikirina talabanî û Saddam tiştek fahm nekir û şaşbûn. Ez hêvî dikim ku ew maçikirin ne ji nezaniyê ye û ji dilnizmiya Talabanî ye.

Di Stratejiyên Cepheyê De Guhartin Pewîst E..

Serborîya têkoşîna Kurdistanê Başûr nişan da ku di stretejiyên Cepha Kurdistanê de guhartin pewîst e. Ji ber ku, heqê ewqas xwîn û şehîdan ne otonomî ye. Li Kurdistanê Başûr bi hezaran Kurd şehîd ketin. Ev gelek sal in ku PDK-I'ê ji bo otonomî têkoşîn dide. Lê belê Baas û Saddam nêzikî otonomiya rastin nebûn. Ji ber ku ew baş dizanin dawîya otonomiyê serxwebûn e. Di salên 70-an de Baas daxwaza Berzanî qebûl kir. Bes vê yekê pirr neajot ji soza xwe vegerîya û êrişî ser Kurdan kir. Di sala 75-an de jî, Baas û Şahê Îranê li hev kirin û peymanê Cezayîrê pêkanîn. Piştî peymanê Cezayîrê têkoşîna kurd xetîmî û paşde ket. Di PDK-I'ê de cûdatî derket holê. Di encamê wê cûdatiyê de YNK'ê hat damezrandin. Bes metodên YNK jî mîna PDK-I'ê bûn. Wê jî otonomî dixwest. A niha jî PDK-I û YNK'ê otonomî dixwazin. Him jî piştî qirkirina gelê me jî ev daxwaz dom dike. Mîna ku qet tiştek nebûbe, diçin Saddam maçî dikin. Wexta ku mirov lê rexne xwe dikin, dibêjin ku "gelo ji maçikirinê çî derdikeve?" Carna jî dibêjin ku "pirsa me ya Iraqê ye. Berwajîya rexnan dibêjin ku "eger serxwebûnê bixwazin wê çaxê çar dewlet jî, wê bibin yek û li mexin... "Gelo dewletên Erebb, Faris û Tirk her tim ne yek in? Dijmin her tim piştgiriyê didin hev. Dîroka me bi nîşanê van piştgirîyan tije ye. Serhildana Ararat, Peymana Cezayîrê, Şerê Îran û Iraqê, piştgiriyên dijmînê me ne. Divê li hemberî dijmîn hemû Kurd bibin yek û bi stretajîkekê bimeşin. Dijmin çawa di nav xwe de hevkarîyê pek tîne, divê Kurd jî di navbera xwe de hevkarîyê bike: Stratejî û taktîkên xwe gora nexeyirandina dijmîn nedamezrînin. Bi nêrîna min, divê Cephe Kurdistan, di vê demê de li ser stratejiya xwe raweste û wê biguherîne.

Pirsgirêka Yekbûna Netewî

Demeke dirêje pirsê "Yekbûna Netewî" tê axaftin. Ji ber ku "yekbûna netewî" di têkoşîna netewî û civakî de cihê girîng digire. Serpêhatiyên têkoşînê diyarî me kiriye ku serketin di yekbûnê re derbas dibe. Lê mixabin rêxistinên Kurd heta îro ev vatîniya pêkneanîn. Îro pirsê netewî di demeke dijwar de ye. Cûdatiyên rêxistinên Kurd nahêle ku dengên Kurd li derve xurt derkeve. Hewceye ku rêxistinên Kurd pozîblîndiyên xwe bişkinin û dest bidin hev û du.

5-6 meh berê Cepha Kurdistanê Iraqê bîyar da ku "Konferansa Netewî" çê bike. Hemû hêzên Kurdistanê jî gotin ku, "em jî bo Konferanseke netewî amada ne." Bes heta niha li holê tiştek tune. Cepha Kurdistanê, ji bîyara xwe re xwedî dernakeve. "PKK" jî carna qala yekbûnê dike, carna jî dibê ku "em hemû parçên Kurdistanê de pêşengtiyê gel dikin.." TKSP jî bi qîsa her tim qala yekbûnê dike. Bes di emelê xwe de rêkî din didomêne. Hevalê me yê kevn Rizgarî, her tim dibê ku "yekbûnê pewîst

e.." Lê mixabin

heta îro Rizgariyê, ji bo yekîtiyê qet pêk neaniye. Ji ber ku, ji xwe bawer nake û ji yekîtiyê ditirse.

Bi gora min li ber yekbûna netewî hinek asteng hene.

A yekemîn: Di navbera hêzên Kurdan de cûdatî heye. Piraniya hêzan amade nîne ku bi PKK'ê re hevkarî bikin. Her çiqas qala yekîtiyê bike jî, PKK'ê yekîtiyê amade xuya nake. Rewşa PKK û pozîbîlîndiya hêzên din ji bo yekbûna netewî astengeke girîng e. Wisa xuya dike ku ji bo başbûna pêwendiyên PKK û hêzên din demeke dirêj divê.

Divê PKK, dev ji nêrînên xwe yên dijî yekîtiyê berde. Hêzên din jî rastîyên PKK bibînin.

A Duyemîn: Cepha Kurdistanê Iraqê û PKK têkiliyên xwe û dewletên metîngehkar didomînin. Eger ew çewtiya ji holê ranebe, tu carî Îran û Sûriyê nahêlin Kurd bibin yek. Ji ber ku siyaseta Cephe û PKK, di bin bandûra Îran û Sûriyê de dimînin. Heta ev astengînan ji holê nayên rakirin, "yekbûna netewî" çê nabe. Bîr baweriya min ew e ku divê hêzên Kurd nakokiyên navbera xwe ji holê rakin û yekbûneke xurt pêkbînin.

Rewşa PKK'ê..

Van rojan taktîk û stratejiyên PKK'ê tên munaqêşe kirin. Ev munaqêşe ji damezrandina PKK heta îro dom dike. Bi rastî, hewceye ku Kurd kêmasiyên hevûdu rexne bikin. Bes wexta ku mirov rexne li yekî dike, hewceye ku alternatîvên xwe jî pêk bîne.

Hevpeyvîna A. Ocalan û M. Alî Bîrand gelek dengên xirab da û di rojêva munaqêşê de cîh girt. Her tim tê gotin: Divê di têkoşîna netewî û civakî de hêzên Kurd pişta xwe nedin dijmin. An jî gelê me yê ji ber baranê biçe ber zîpikê. Gelo, Sûriyê jî ne metîngehkar e? Li wê derê 1.500.000 Kurd di çî rewşê de ne? Heta niha me di axaftinek Apo de nedît ku bibêje "Sûriyê jî dijminê me ye..." Li Ewropayê kanîna bibêjin, "Sûriyê metîngehkar e.." Bes li Sûriyê û Îranê ji bo Hafîz Esad û Refsançanî nikarin tiştekî bibêjin. Ji ber ku pêwendiyên wan li nîqteke ne baş in. PKK'ê li hemberî van rexnan dibêje ku "Li Bekaayê qampên me hene. Têkiliyên me û Sûriyê taktîk e.." Ez bi bîrtînim ku A. Ocalan di kovara "2000'ê Doru" de gotibû ku "Îran, Iraq û Sûriyê dostên me yên stratejîk in" Carna PKK'ê stratejiyên xwe "taktîk" dihesibîne. Ango li derve bi dizî dibêje "di nav metîngehkarên da nekokî hene. Em ji wan nekokiyan îstîfade dikin!.." Hêvî dikim ku ev gotin rast (!) be. Bi nêrîna min, PKK'ê dixwaze çewtî û xeletiyên xwe veşêre.

Hevpeyvîna Apo û Bîrand şaşiyên PKK cardin anîn ber çavan. Apo, ji Bîrand re wisa digot:

".. Em nikarin li hemberî Tirkan tiştekî bikin. Emê bi çî li hemberî sazûmana Tirk bisekin. Bi du sed gerîla û bi çend çekan?!.."

"..Eger sazûmana Tirk mafên me yên demokratîk bide, emê dev ji çek berdin...

".. Di nav çend salên dawîn de me di nav xwe de têkoşîn da. Me di nav refên xwe de nezîkî 1/4 tasfiye çêkir.."

".. Berzanî xayîn e. Talabanî di tengasîyê de namîne zû û bi zû xayintîyê nake.."

"..Hafîz Esad mirovekî baş e.."

Ocalan ji rojnama Îspanyol "El País" re jî got ku, "dibe ku em û rêxistinên Kurdên Başûr şer bikin.."

Dû re berpirsîyarên PKK'ê li Brûkselê diyarkir ku, "Apo ji Milliyetê re negotîye Berzanî xayîn e. Bes, PKK'ê niha îddîa dike ku "Berzanî alîkarî daye TC'ê.." Ez nizanîm ji wan gotinan kîjan rast e, kîjan çewt e? Bes, hevpeyvîna Apo û Bîrand gelek tiştên balkêş derxistîye holê. Têkiliyên PKK'ê û Saddam ji devê Apo hatiye diyarkirin.

PKK'ê rojekê bangî hemû hêzan dike, dibê "em yekbûnê çêkin.." Rojekê hemû hêzan xayîn derdixe. Ev siyaseteke çawa ye, kes jê tişteki fehm nake! Ez dixwazim li nîqteke din rawestim. Piştî hevpeyvîna Apo û Bîrand, Emîn Çolaşan di Hûrriyetê de nivîsî û îdîayên mezin avêtin hole. Gora Emîn Çolaşan, wexta Bîrand çû Şam'ê, mirovê sefareta (balyozxana) Tirkan hevpeyvîna wî û Apo amade kir.

Mirov baş li ser gotinên Apo rawest e, ew maneyê mirov dikare jê derxe. Bi kurtî dikarim wisa bibêjim: Tevgera kurd di demeke dijar de derbas dibe, di vê demê de hêzên kurdan, hewceye ku du caran bifikirin û gavên xwe wisa bavêjin. Min li jor jî got: Xuya dike ku rêxistinên Kurd heta bîst vî qonaxê gelek dem ê derbas bibe..

GUHARTINEK DI NAV TEVGERA KURDÎ DE PÊWÎST E

Mamoste HIVZÊ

E m dizanin ku, tu tiştek tune ye ku li cihê xwe disekine. Her tişt bi herekete û di nav guhartinê de ye. Guhartina tiştan di demekê dûr de an jî di demekê nêzik de xwe nîşan dide. Gelê Kurd jî li ser guhartinên şertên - zurufan bi xwe, bi gora van tiştan guhartiye û heta îro hatîye. Guhartina jîyana Kurd di pîralî de xwe zelal dîyar dîke; wek civakî, aborî, çandî û siyasi.

Tevgera Netewa Kurd jî di nav guhartinên şertên - zurufan, xwe guhartêye û ji gelek qonaxan derbas bûye. Lê gelek tişt hene ku di rewşa îro de guhartina wan pêwîst e.

Guhartinên Di Nav Dîroka Me De..

Di nav dîroka me de, gelê Kurd serbixwe û niv serbixwe dewletan damezrandine û sancaxan ava kirine. Her tim jî, li dijî hêzên bîyanîyan li ber xwe dane û serhildanan pêk anîne, lê bi sernekeftine. Lê sedema sernekeftina wan, yek jî ji van ev bû, ku yekîtiya Kurda tune bû. Rewşa civakî tucar rê ne dida ku yekîtiya Kurda pêk bê. Elbette ku ev bê sebeb nebû. Civaka Kurd, civakeke eşîretî bû. Di nav civakê de rê û rêbazên eşîretî derbas dibû. Gora çanda eşîretî, parastina eşîretî ji berê her tiştan pêşî dihat. Yek jî ji van sedeman ev bû ku, ew rê ne dida fikra neteweyî ku di nav gel de belav be.

Di nav sedsala 19şan de, gelek serhildanên Kurdan pêkhat. Wek mîna; Babanî Ebdirrehman Paşa (1806), Bîlbas 1818, Mîranî Soran 1826), Bedîrxan (1847), Yezdansêr (1853) û Şêx Ubeydullah Nehrî (1880).

Şikestina her serhildanek, cihên xwe dide serhildanên nu. Lê her tim serhildanan berdewam kirin. Di pêşîya nivê sedsala 20-an de, di Kurdistanê Bakûr de jî serhildanên Kurdan nese kinî û berdewam dikirin. Wek mîna: Koçgîrî (1920), Tevgera Şêx Seîd (1925), Agrê (1930) û Dêrsîm (1938). Piştî şikestina serhildana Dêrsîmê, têkoşîna gelê Kurd bi awa yê bê çekdarî berdewam kir.

Di Kurdistanê Başûr de jî, serhildanên Kurda berdewam dikir, ku heta îro jî

berdewame. Wek mîna: Serhildana Şêx Muhmud Berzencî, Şêx Ehmedê Berzanî û serhildana Mistefa Berzanî berdewam kir.

Di Kurdistanê Rojhilat de, serhildana Simko û her çiqas ji jiyana xwe ye dûr dirêj berdewam nekir ji, lê Komara Mehabadê Kurd ava bû.

Bê guman van serhildanan, tev qerekerên wan millî bûn. Dîsa meriv bi hêsanî dikare bibêje ku tev van serhildanan di heremê xwe de girtî ma. Rewşa civakî rê nedida ku wan serhildanên di seranserê axa Kurdistanê de belav bibe. Gelek problemên civakî ku rê li wê digirt. Min di rezên jorîn de ji şarek kiribû ku civaka Kurd ji eşretan pêkdihat. Civak li gora rewşa di bin dezgehên eşretî de organîze bûbû. Her eşret wek serbixwe bi rê û rêbazên xwe dimeşyan. Dîsa di nav wê rewşê de, di navbera eşretan de nakokî hebû û lê pirr caran şerên bi çekdarî di nav wan de destpêdikir. Ev hebûna nakokiyên di navbera eşretan de, her gav bi sernekeftina serhildanê de rolek negatîf listiye. Hinek eşretan di nav serhildanan da cîhê xwe girtiye, hinek ji li dij derketiye, hinek ji bê teref mane. Hêzên mêtîngehkarên her demê de hebûna nakokî yê di navbera eşretan de bi gora xwe bi kar anîne û eşretan li hev dane. Dîsa di wê demê de piraniya civakî Kurd di bin tesîra felsefa Muhemmed de bû û hêzên bîyanîyan wê felsefê ji baş bikardianîn.

Di wê rewşa civaka Kurd de, çarsed sal berê Alîmê Kurd, bi nav û deng, nemir Ehmedê Xanî gazîna xwe weha dianî zimên

"Ger hebûya me tîfaqek,
Vêkra bikira me inqiyadek,
Rom û Erebb û Ecem temami,
Hemîyan ji mera dikir xulamî,
Tekmîl dikir me dîn û dewlet,
Tehsîl dikir me hukmet,
Temir dibûn ji hev miqalet,
Mumtaz dibûn xudan kemalet."

Ev gotinên hêja, rewşa Kurda ji baş diyar dikir, ku lê firo ji ev gotinên hêja ji bo me Kurdan derbas dibe.

Di pêşîya nivê sedsala 20- an de, guhartinek bê zelal xwe diyar dikir; hejmarê wan kêr ji bibe, dîsa ji di nav serhildanên Kurdan de ronakbîrên Kurdan peyda bûbû û di nav serhildanê de bi gora hêzên û zanistiyên xwe rola xwe dilistîn.

Dîsa guhartinek din ji ev bû ku, di wê demê de xîmî rêxistina siyasî şûn dibûn. Qet nebe ji serhildanan xwedî rêxistin û xwedî program hatibû holê. Rêxistinên wek mîna Azadî, Xoybûn, di Kurdistanê Bakûr de ava bibû. Di Kurdistanê Rojhilat de Komele û Partiya Demokrat a Kurdistanê Îranê ava bibû û xebata xwe berdewam dikir. Di Kurdistanê Başûr de Partiya Demokrat a Kurdistanê Iraqê pêk hatibû. Bi gora rewşa civakî, tev van rêxistin û partîyan li ser dezgehên eşretan ava bibûn. Dezgehên eşretan xurt bûn û xwedî însiyatîf bûn.

Di Dîroka Me Ya Nêzik De Çêbûna Guhartinan..

Di dawîya nivê sedsala 20-an de, di nav tevgera Kurd de guhartinek nû çê dibû. û xwe di her aliyê de diyar dikir. Dezgehên feodalîzmê hêdî - hêdî ji holê radibû. Kapîtalîzm, kêr ji bibe lê dîsa di nav jiyana kurd de xurt di bû û giraniya xwe hêr dikir. Eşretên di nav tevgera Kurd de însiyatîfa xwe winda dikir û însiyatîf diket bin

destê partî û rêxistinan. Parastina eşîretan hêdî-hêdî cihên xwe dida fikrên parastina netewî. Dîsa di vê qonaxê de, li ser pîrsa Kurdistanê gelek kovar û cûrbe-cûr pirtûk çap bibûn.

Di Kurdistanê Başûr de Partiya Demokrat a Kurdistanê Iraqê (PDK-I) xebata xwe yê bi çekdarî berdewam dikir û gelek gavên pêş avêtibû. Xeyn jî hinek cehşan, tevayîya gelê Kurdistanê Başûr, li bin siwana PDK-I'ê de cihên xwe girtibûn. Di awayên leşkerî de gelek serkeftin dihat holê. Kengê Kurda otonomî destxistin, di wê gavê de hejmarên pêşmergeyan jî sedûçil hezar zêdetir bibû. Lê emrê otonomî dûr dirêj nekişand, lê çar sal Kurd bûn xwediyê otonomî. Di 1975-an de li ser têkçûna şoreşa çekdarî, di demê kurt de dîsa şerê çekdarî berdewam kir. Ev şerên çekdarî guhartinek jî di nav xwe de anî. Ew jî ev bû ku, mantiqa yek partî dihiljiya û cihên xwe dida pîr partî û rêxistinan. Lê pêşî YNK ava bû, durva jî cûrbe-cûrpartî û rêxistin hat damezrandin. Lê tiştekî zêde xwe ne guharti bû ku ev jî, şerê birakujî bû. Şerên di navbera eşîretan de, cihên xwe dabû şerê navbera partî û rêxistina. Çanda kapîtalîzmê û feodalîzmê tevlihev bibû di jîyana Kurd de. Sedan pêşmerge û kadroyan jîyana xwe di wan şerên birakujî de vindakir.

Di vî qonaxê de, ev problemên şerê birakujî di Kurdistanê Bakûr de jî berdewam dikir. Li aliyek din jî, guhartinek li cihên xwe nerûniştî li her aliyê de xwe eşkere dikir. Di nav demeke kurt de gelek rêxistinên siyasî û civakî ava bibûn. Ronakbîr û xwendekarên Kurda gelek zêde bibûn û hejmara wan jî rojbe-roj zêde dibûn. Tevayîya rêxistinên siyasî û civakî bi destê wan ava bibû. Kadro û terefsterên wan, pîranî ronakbîr û xwendekarên Kurd bûn. Di vî demê de her rêxistinên Kurd, gelek ronakbîr û xwendekarên Kurda serê xwe diêşînin û xebatên heja dikirin ku, pîrs û pîrsgirêkên Kurda çareser bikin. Gora zanistîyên xwe û bi hêzên xwe di van rewşan de li bersîvan digeriyan, ku sedan pîrs hebûn ku di serê wan de, bê bersîv bûn. Di holê de zêde materyal jî tune bû. Ji bo hînbûna wan yek ji van materyalan ev bû, ku tirajediya jîyana Kurd bû, ku didîtin û li ser xwe hîs dikirin. Belengazîya gelê xwe, perçiqandîna gelê Kurd di bin zordariya dewletên Tirkî, Ereban û Eceman. Jîyana wan jî, bi xwe di bin zilma dewleta Tirkî de derbas dibû. Jîyana bindestî, li ser însanê Kurd de tesîreke mezin dikir û di nav dilê wan de protestoyek bê deng, lê xurt li dijî hemberê zilma dewleta Tirkî cih digirt û rojbe-roj xurtir dibû.

Tevgera Çep ya Tirkî gelek tesîr, li ser ronakbîr û xwendekarên Kurdan dikir. Bi rêya çepên Tirkî ronakbîrên Kurd sosyalîzmê fêrdibûn û çapbûna pirtûk û kovarên bi zimanên Tirkî, ji materyalên bingehe digirt: Xeyn jî PDKT. Ev jî, di bin tesîra PDK-I'ê de bû.

Mêjûyên Kurda bi hezar salan bû ku girêdayiyê felsefa Mihemed bû. Ronakbîrên Kurda bi xwe jî vî felsefê xwe xilas dikir. Lê, dîsa jî mêjûyên wan azad nedibû. Lê vê carê jî mêjûyên xwe bi felsefa sosyalîzma klasîkî girêdidan. Matîqa me û felsefa Îslamî di bingehe de dijî hev û cûda bûn. Lê, li ser gelek mesela jî, bi awayên cûda nêzikên hev dibûn.

Tevgera çepên Kurd jî di tesîra çepên Tirkî de mabû û bingeha îdeolojîyên xwe jî wir hildida. Kanîya îdeolojî jî, ji pirtûkên û broşûrên klasîkî bingeha xwe digirt. Çawa jî bo mumînekî Qur-an muqades e û di nav wî de her hevêok, her peyv xal-xal bêşik, bê munaqeşe mitlaq rast e û ji bo me jî di nav pirtûkên klasîk de, her hevok, her peyv jî, noxe jî heta bîhnokêvîrgulê bêşik û bê munaqeşe rast dihat qebûlkirin.

Li gora rewşan, guhartina qismek ji van teorîyan an jî revîzekirina van gunehkariya mezin dibû û afaroz dibûn û navê wan êdî dibû revîzyonîst.

Rastî yek bû, gerek temsîlên rastîyan jî yek partî bibûya. Kîjan partî li ser navê çîna karker ava bûye û îdeoloji û politîka yê çîna karker, bi gora qebûlkirina rastîyên "dimeşînê", ev dibû temsîlê qebûlkirina rastîyan.

Armanca me ya yekemîn; pêşerojê de avakirina civakek di bin dîktatoriya partîyek de dibû. Ev partî li ser navê "çîna karker" bihata ser dewletê. Li ser çînê, li ser felsefê, li ser civakê û hwad, çîqas partî û rêxistin hebûya, gerek ji holê rabûya û damezrandina wan jî qedexa bibûya. demokrasî ji bo partîyek û ji dezgehên wê re gerek derbas bibûya.

Ji bona vî jî, di nav tevgera Kurdan de her rêxistin û her partîyên Kurd tenê xwe komûnîst didît û li xwe tenê bêşik, bêmunaqêşe temsîlkarên rastîyan dihesibî. Keyn ji xwe, partî û rêxistinên din jî di sa bê munaqêşe, bêşik mitlaq şaş didît û temsîlkarên çîn û tebeqayên din dihesiband. Mantiqa îtîfaqa me ya di hundirê welêt de bi gora armanca dawî hatibû saz kirin. Li ser îtîfaqa hundir, tespît ev bû ku (ev tespît jî bi gora rêçetan dibû) digotin, di qonaxa Şoreşa Demokratîka Netewa Kurd de pewîstî heye ku di nav welêt de her partî û rêxistin bî cem hev û bereyek millî pêk bînin. Di vê qonaxê de ev partî û rêxistin bu muwaqet "dost" bihata qebûl kirin. Ev dostaniya muwaqet heta serxwebûna Kurdistanê berdewam bibûya. Piştê şoreşa Kurdistanê, ev dostanî xilas dibû û dijminatî bihata holê. Lewra, gerek tenê hebûna partîyek bibûya, lê partî û rêxistinên din jî holê rabûya. Her partî û rêxistin piştî şoreşê jî holê ranebe û piştê şoreşê jî bona berdewam kirina jîyana xwe, haziriyên xwe dikir û di xebata xwe yê li hemberê hev de, li ser têkiliyên dijminayetiye berdewam dikirin. Ji bo vî jî kes xwe perçeyek ji nav bereya millî nedihesiband. Mantiqa her rêxistin ev bû ku avabûna bereyên millî, gerek mitlaq di bin însiyatîfa xwe de be. Çunkî, bi tenê xwe temsîlkarên çîna karkeran didît. Ev bawerîya wan (ku bi ya min ev şaş bû) jî di jîyanê de nedimeşîya. Hinek rêxistin di nav dinê de Sovyet merkeza komûnîst didît, hinek jî ji van rêxistinan Çînê, hinek jî Arnawut wisa didît. Ev nakokiyên di nav van dewletan de ketibû nav tevgera Kurd jî. Lê bo xatirê Sovyetê, Çînê û Arnawutê, li dijî hev şerên dijwarî destpêdikir û gelek şoresgerên heja di wan şeran de jîyana xwa windakir. Ji ber vî jî îtîfaqên wan tengtir dibû. Çunkî, her rêxistin ku xwe girêdayî merkezekê didît, wan îtîfaqên xwe yê hundir û derve li gora van merkezan çêdikir. Êdî di Kurdistanê de, ji sê kampan yek, ji wan di nav avabûna bereyên millî de cîh bigirtiyana (rêberî bikirîya) û her dû kampên din jî dibû dijminê şoreşê. Lê van rêxistinan dost û dijminên xwe li gora merkezan tespît dikir. Êdî ev rewşa saz bûyê, problema şerê birakuj ku ji kûratîya dîroka me dihat, li ser vî problema civakî de rolek negatîf list û xurttir kir.

Îtîfaqên derva jî, li ser vî, eger meriv bir kurtasî bibêje, ew jî ev bû: Dijminê merkezan dijmin, dostên merkezan dost dibû.

Her pirtûkên ji aliyên Sovyetê, Çînê, an jî Arnawutê hatibûn çap kirin, vana dibûn pîvana rastîyê, wek mîna pirtûkên klasîk. Ji bona kampên Çînê Mao, ji bona kampên Arnawutê jî Xoce Enver bibû wek mîna pêxemberê dawî. Êdî giranîya munaqêşan li ser wan dibû. Li ser wana "lêkolîn" çêdibû. Ev lêkolîn jî, jiberkirina pirtûkan dihat holê. Êdî rojevê de, di xala yekemîn de, munaqêşe wan dibû. Ji bo van, pirsên Kurdistan ketibû dereceyên duyemîn, heta meriv dikare bibêje ku ev bû dereca

sêyemîn.

Piraniya ronakbîrên Kurda ji xwe re problem nedikir û serê xwe nedîşand li ser hînbûna an jî pêşvebirina zimanê xwe, pêşvebirina çanda netewîya xwe, an jî li ser hînbûna dîroka xwe. Lê xebata li ser van babetan biçûk dihat dîtin, an jî ditirsîyan bikevin dereca Kurdayetîyê û qereklara înternasyonala wan bikeve navşikê. Jiyanê Kurdî, di nav jîyana piraniya ronakbîrên me de zêde tune bû. Pîr aliyên jîyanê de ew adepte yê jîyana Tîrka dibûn. Ev problem, di vî qonaxê de, nehatibû sazîkirin, ev problema netewî jî dîroka me dihat. Mêjûyê gelê me bi sed salan e ku girêdayî felsefeya îslamî ye. Li gor felsefa îslamî pêşvebirina çanda netewî, parastina netewî pêşî nedihat, heta maqul jî nedihat dîtin. Bi gor dîtinên wan sazîkirina împaratoriya îslamî, armanca yekemîn dibû. Ji ber vê jî pêşvebirina çanda îslamî, sazîkirina mekanîzmaya jî bo parastina civaka îslamî, jî berê her tiştan pêşî dihat. Di bin tesîra vê felsefê de di dîroka me da pîr caran eşîretên Kurdan dihatin xapandin û jî bo parastina îslamîyetê, alîkariya dewleta mêtîngeha dikirin, dij hemberî serhildanên Kurdan. Dîsa di dîroka me de gelek ronakbîrên Kurdan di bin tesîrê vê felsefê de, pêşvebirina çanda kurdî ji xwe re problem nedikir. Di nav xebata wan de aliyên giranî li ser zimanê Ereban, Eceman an jî Tîrkan cîh digirt. Wan ronakbîran, jî bo çanda gelê xwe ne, jî bo pêşvebirina çanda Ereban, Eceman û Tîrkan xizmet dikirin.

Bi sed salan e ku felsefeya îslamî pêşîya şîyarbûna netewa Kurd digirt û hîsên netewî dikuşt. Vê carê jî, felsefeya sosyalîzma kilasîk, bi navê enternasyonalîzmê, pêşîya şîyarbûna hîsên netewa Kurd girtibû. Li gora mantiqa diho, armanca yekemîn ev bû; ku li ser dinê xurtîkirina sîstema komûnîzmê û pêşerojê de rakirina tevayîya hududên dewletan û rakirina çînan. Ev fantazî, di wexteke dûr û dirêj de bihata holê. Xebat û hazîrîya vê demê li ser vê ûtopîyayê ava dibû. Parastina Netewa Kurd cihên xwe dabû parastina sîstema komûnîst a dinê (merkezî). Menfeata merkeza komûnîst a dinê, pêşîyên menfeata Kurdistanê dihat. Bo vê jî digotin; bo feydê yê tevayî gerek perçê biçûk jî bo wê feda bibe. Ji ber vê jî rêxistinên hevalbendên "merkezên komûnîst" jî bo merkeza bûbû wek mîna propagandîstên û milîtanên wan.

Her partî û rêxistin, di vê rewşê de û di vê çarçoveyên teng de li ser pîrs û pîrsgirêkên Kurda, li gora "merkezî" îdeolojî ava dikirin, polîtîka xwe tayîn dikirin. Bi rêya kovarên xwe, kadro û taraftarên xwe agahdar dikirin. Kadro û teraftarên rêxistinên jî, jî bo kovarên xwe, wek mîna ayet rastî didît. Meriv bi kurtasî dikare bibêje ku, mêjûyên wan jî jêr û heta jor girêdayî bû. Ji jor ber bi jêr jî teorî yê hazîr dihat belavkirin.

Pêwistiya Guhartinan..

Di rewşa diho de, şerên çekdarî, avakirina ordiya gel û rizgarkirina hereman, bingeheên têkoşîna gelên bindest digirt. Merkeza têkoşîna gelan, şerên çekdarî digirt. Di rewşa diho de, ev metodên bingeheî pîr caran serdiket. Di serkeftina wan de rolek mezin jî alîkariya derva dilizîya. Piştigiriyên û alîkariyên hildana derve gelek jî zehmet nebû, jî bo gelên bindest. Di navbera Emerîka û Sovyetê de nakokîyên hebû û her du dewletan li ser her awayê de dijî hemberê hev kardikirin. Emerîka dixwast nufusên xwe li ser dinê de fireh bike. Ji bo vê jî, jî bo menfaetên xwe alîkariya dewletan dikir, ku di nufusên wan de hebûn, an jî alîkarî dikir ku dewletan bixê bin nufusê xwe. Sovyet jî bi navê "înternasyonalîzmê" jî bo menfaetên xwe, jî bo teng

kirina nufuza Emerîka li ser dinê û firehkirina nufuzên xwe dixebitî. Ji bo vê jî, diji Emerîka alîkariya gelên bîndest dikir, ku perçeyek ji bin nufuza Emerîka biqetîne û hilde bin nufuza xwe. Car cara ji dewletên mêtîngehan ji bo menfeatên xwe tarcîhên xwe ji alî Sovyet dikir. Lê di vê gavê de jî, Sovyet têkiliyên xwe bi gelên bîndest re qut dikir û li ser her awayê dewletên mêtîngeh re alîkarî dikir. Êdî dewleta mêtîngeh dibû pêşverû û têkoşîna gelê bîndest jî dibû paşverû. Wek mîna Iraq û Etoppayê. Bîra me ye ku, gava dîktator Selasîyê hukmî Etopya dikir, vê demê tevgera rizgarîxwaza Eritre yê pêşverû bû û bi heq bû. Gava ev dîktator ji îktîdarê ket, li cihên wî feodal û generalek bi navê Mengîstu girt û têkiliyên xwe bi Sovyetê re germ kir, wê gavê, di nav rojekê de, ev generalê dîktator bû Marksîst. Êdî sosyalîzm, di nav Etoppayê de, ji jor ber bi jêr de dihat avakirin. Dîsa di nav rojek de, têkoşîna gelê Eritreyê dibû paşverû. Di nav vê polîtîkayên qirêj de gelê Kurd jî para xwe hildida, wek mîna gelê Eritreyê.

Têkoşîna gelê Kurdistanê Başûr ji aliyên leşkerî ve roj bi roj peşve diçû û rizgarkirina heremên xwe fireh dikirin. Di vî gavê de, kêmkî jî bibe dîsa jî piştgirîya Sovyet dibû. Di 1968-an de di Iraqê de guhartina îktîdarê hat holê, Partiya Baas hat ser dewletê. Di 1970-ê de gelê kurd bi saya têkoşîna xwe otonomî wergirt. Di wê demê de serokê dewleta Iraqê Hesen El Bekir û merivê duyemîn Saddam Huseyyîn bi xwe pêşverû nîşan didan. Dî demeke kurt de bi Sovyetê re têkiliyên xwe danîn; li ser aborî, sîyasî û bi taybetî li ser standina çekan û malzemeyên leşkerî. Dîsa di wê demê de di nav rojekê de Hesen El Bekir û Saddam dibû sosyalîst. Digotî, êdî di Iraqê de ji jor ber bi jêr sosyalîzm avadibe. Têkoşîna gelên Kurdistanê Başûr jî di nav rojekê de bû paşverû. Ku piştgirîya Sovyet dikir, lê ev jî qut dibû. Piştî otonomîyê di nav çar salan de rejîma Iraq bi saya Sovyetê jî her aliyê de xurt dikir û bi taybetî jî ji alî leşkerî de. Balansên aliyên leşkerî dê di navbera hêzên Kurda û rejîma Iraqê de xirab dibû û di pêşerojê de garanti ya berdewamkirina otonomîyê diket nav tehlîkê. Çunkî, dezgehên demokrasiyê xurt nebû, ku hebûna otonomîyê biparêze, di nav Kurdistanê de, PDK-I'ê, di bin mesuliyetên mezin de ma bû; sê mîlyon gelê Kurd û sedûçil hezar zêdetir pêşmergeyên bi çek di bin sîwana PDK-I'ê de cihên xwe girtibûn. Ev rewşa mecbûr dikir ku PDK-I jî xwe re rêyan peyda bike, ku alîkarî hilde û li ser her awayî de xwe xurttir bike. Lê rewşa jeopolîtîka Kurdistanê û rewşa dinê, bi taybetî jî rewşa şerê çekdarî mecbûr dikir ku danûstandina xwe bi Îran re, an jî bi Tirkîyê re, an jî bi Emerîka re, an jî bi dewletên din re çêke. Di wê demê de gelek rexne yên hişk li ser PDK-I digirtin, bi taybetî li ser Mîstefa Berzanî.

Îro ev çêkare ye ku şerên çekdarîya klasîk mecbûre ku, ji devre alîkarî hilde û xincî wê tu rêyek wê jî tune ye. Ev danûstandina alîkarî jî bi xwe re girêdabûnê tîne. Rizgarbûna hereman, xebata giranîya merkezi dikşîne li ser çîya, lê ev jî bi xwe re gelek problem tîne. Yek ji wan e ku tevgera rizgarîxwaz di bajaran de di nav gel de îzole dibe û mîntiqayên rizgarbûyî de heps dibe. Kadro û terefartên hêja xabêtên xwe yên di nav gel de di hêle û diçe serê çîyan heps dibe. Ev metoda bingehtî, li ser îllegalîzmê ava dibe. Xebata di bin îllegalîzmê de, di nav gel de deng nade. Ev metod, di xebatê de xelqê re cesaret nade û ceserata wana dişîne û dilê wan de tirs di hêle. Ev jî xebata di nav gel de, ku heye rêyên wî digire. Pêşîyên xebata dezgehên demokratîk digre û xebata legalîzmê ranêke jî, lê zeyîf dixê. Tev van jî di nav civakê de, avakirina sîvîlîzasyon jî holê radike û xizmeta avakirina civata "mîlîter" dike.

Bi gora baweriya min: Şerên çekdariya klasîk bi gora rewşa îro de gerek mantiqê wî jî biguhure. tenê ev jî têr nake, gerek xebata mantiqê me yên kevn jî biguhure.

Pêşvebirina Xebata Legal..

Îro, di nav rewşa civaka Kurd û rewşa dinê de, gelek guhartin çêbûye, lê wek mîna barê nîne. Emerîka û Sovyetê, nakokiyên di navbera xwe de çareserkirine. Êdî nakokî yên di navbera Sovyet, Çîn û Arnawutê de jî nemaye. Di nav mantiqa sosyalîzma klasîk de gelek guhartin çêbûye. Û roj bi roj jî çêdibe. Krîzên di nav dewletên sosyalîst de roj bo roj kûr dibe. Civakên ku di bin dîktatoriya partîyek de dijî, ji her aliyên jîyanê ve paşvebûna wan bi deh salan paşê xwe zelal daxuyakirin. Li her ciya wan civakan serê xwe radikir û demokrasî dixwest. Dîktatoriya partîyekê roj bi roj dihilîşya û dihilîşe jî.

Di Kurdistanê de guhartineke li ber çav heye. Di Kurdistanê Başûr de problemên şerê birakujî ji holê rabûye. Tev partî û rêxistin bereyê Kurdistanê avakirine. Hêzên ceşşan belavbûye, ceşş nemaye. Pîrsa Kurd di nav dinyayê de aktuel bûye.

Di Kurdistanê Bakûr de hîsên netewî di nav gel de xurttir bûye û mafên netewa kurd di nav gel de belav bûye. Êdî munaqeseyên li ser meseleyên Kurd bûye legalîzm. Di her ciyê de, li ser pîr û pîrsgirêkên Kurda munaqesê heye; di nav gundîyan de, di nav esnafan de, di nav xwendekaran de, di nav karkeran de, bi kurtasî meriv bibêje, di nav gelê Kurd de, heta di nav dewleta Tirkî de, êdî tirs di nav gel de nemaye. Ji bo dijî zilma dewleta Tirkî di nav civakê Kurd de serhildanên xurt pêk tê: Gundî meşan çêdike, esnaf kepengên dikanên xwe digirin, gelên bajaran serhildana kîlêvî pêk tîne, xwendekar boyqotan çêdike, jinên kurd grêva birçibûnê çêdikin, mebusên Kurdan pîrsa netewa kurd tînin zimên. Guhartina rewşa civaka Kurd, li ber çav e, lê gerek meriv mantiqê xwe jî biguhure. Ji ber vê jî pêwîst e ku mantiqa sosyalîzma klasîkî biguhure û fireh bifikire û perspektîfên xwe dûr û fireh bike. Êdî gerek mêjûyan ji formûlasyona, di nav sê çar pirtûkan de heps nebe, azad be.

Guhartina metodê diho pêwîst e. Di metoda diho de, bîngeh şerên çekdarî digirt û tev xebat jî, ji hazirîya vê û li gora vî bîngehê çêdibû. Bi ya min ev e ku, di rewşa îro de, xebata bîngehîn, ji bo mafên netewa Kurd, pêkhatina serhildana kîlêvî bibe, ji her aliyên jîyanê de û di nav her tebeqên civakê de. Her xebat xizmeta vî metoda bîngehê bike. Pêwîstî gor vî metodê eve ku, gerek di Kurdistanê de munaqeseyên li ser Kurd û Kurdistanê çêdibe, vê xurttir bike û pêşde bibe. Li ser vî jî xebata pîralî bike; yek ji van muhîm eve ku zor bide û pêşerojê avabûna partiya Kurd di legalê de bike jîyanê. Dîsa meriv gerek zor bide, ku li her aliyên jîyanê de avabûna dezgehên demokratîk (meslekî, çandî û hwd.). Wisa bibe ku pêşerojê di nav civakê Kurd de her aliyên jîyanê de bi dezgehên demokratîk têkoşîna xwe bilind bike. Di pêşerojê de garantiya demokrasîyê ev bin. Demokrasî di jêr de di nav gel de gerek ava bibe û ber bi jor biçe, demokrasî bê bîngeh û li jor, nabe.

Dezgehên demokratîk zêde nebejî, dîsa beriya 80-ê hebû. Lê pîranî ya wan girêdayî rêxistinên bû û lê bi gora îdeolojîk û polîtîka rêxistina xwe dimeşiya. Li aliyên din van, dezgehên demokratîk, di nav xwe de, civînê wan, munaqesê wan, zêdetir, bi zimanê Tirkî dibû. Ev jî pêşvebirina zimanê Kurdî, an jî çanda Kurdî re astengek bû û pîraniya kesan jî, ji xwe re problem nedikir. Êdî ev qonaxa paşve ma.

Di avakirina dezgehên demokratîk de qesta min ev e ku, meriv zor bide pêşerojê, bi navê Kurdî û bi programa wan jî kurdî be û xebatên wan jî bi zimanê Kurdî be.

Dîsa di legalê de xebata muhîm yek jî ev e ku, di jî asîmîlasyonê, xebata li ser ziman û çanda Kurdî ye. Ev problema asîmîlê, di nav kûratiya dîroka me da heta îro hatiye. Ev barê giran îro jî ketiye ser milê gurubek ronakbîrên Kurda. Pîraniya ronakbîrên kurdan li ser vê mesela muhîm serê xwe naêşînin û ji xwe re nake problem. Beşek ji van ronakbîran xwendin û nivîsandin bi kurdî nizane.

Nuha jî rêxistinên me kovarên xwe zêdetir bi Tirkî derdixin. Yek ji van kovara me Rojev e. Pîraniya me di nav rêxistina xwe de, munaqêş bi Tirkî dike, raporên xwe bi Tirkî dinivîse.

Em bîrnekin ku di nav civakê de parastina civakî herî mezin, hîsên netewî ne. Û qiymetên netewî ne. Bîngehê vê jî ziman e.

Ji ber vê jî gerek meriv zor bide ku di legalîtê de li ser zimanê Kurdî çi metaryal hene, çapbûna wan di Kurdistanê de bixe jîyanê. Dîsa gerek meriv zor bide ku li welêt, kovarên bi zimanê Kurdî, di legalîtê de çap bibin. Elbet rezên li jorên di nav Kurdistanê de, bi hêsanî nakeve nav jîyanê. Lê gerek tevgera netewa Kurd, di xebata legal de, vê projê gav bi gav bixe jîyanê.

Bi kurtasî, gora bawerîya min; pîranîya xebatê bibe legal, alîyên din jî xebata îlegalîzm jî, bi hêsanî berdeham dike.

Çend Gotin Li Ser Yekîtiyê

Bi bawerîya min, Şoreşa Netewa Demokratîk a Kurd, pêwîste ku li ser bîngeha demokrasî, avakirina civakeke demokratîk be. Di bin sistema pîrrpartî, her çîn, tebeqa û kageriyên civakî bi azadiyê bikaribin rêxistinên xwe ava bikin. Wek tê zanîn, ew rêxistin û partiyan, di şertên demokrasîyê de dikarin jîyana xwe bidomînin. Civakek e netewî û demokratîk, ji bo hemû rêxistin û partiyan Kurdistanê bibe armancakê, wê demê li hev kirin zehmet nabe.

Dîsa bawerîya min ev e, ku rêxistin û partiyan Kurdan girêdayî vê armance bîn cem hevûdû û ji bo avakirina bereyê millî dikarin hewl bidin. Ji bona bereyê millî jî şertên objektîf û subjektîf hene.

Diho gelek sedem hebûn, ku peşîya yekîtiya hêzên Kurdistanê û Kurdan digirt, lê îro ew sedeman ji holê rabûne û guhartinek çebûye.

Êdî fikra eşîretî ku, ji dîroka me tê, bi giştî nebe jî, ji holê rabûye. Nakokîyên di nav Sovyet, Çîn û Arnawutê de hebûn ji holê rabûn, bi vê jî nakokîyeke gelek mezin di nav rêxistin û partiyan me de çaresarbû. Fikra monolotîk, yek partîyê ji holê rabûye, her kes û her hêzek bi hêsanî, sistema pîrrpartîtiyê diparêze. Tu kes jî piştî şoreşa Kurdistanê, bi zorê ji holê rakirina partiyan Kurdistanê nafikire.

Ji bona vê jî, di rewşa îro de, şertên avakirina cephayek milî ya ji platformeke milî heye.

KÜRT SOLUNA GENEL BİR BAKIŞ

Hatice YAŞAR

9 yıl önce tartışmaya sunduğumuzda aforoz edilmemize neden olan bir takım ilkelerde, şimdi çok "rahatlıkla" bir araya gelinerek yaratılan platformumuzun, Ala Rızgari sürecinden gelenleri kapsamasının geçici olduğu ve en kısa zamanda Ala Rızgari sınırlandırılmasının, isimde bile ortadan kaldırılacağı şu anda birlikte hareket eden tüm taraflar ve tek tek kişiler tarafından ısrarla vurgulanmaktadır. Kısa bir süre önce bir takım "ideolojik" veya "özel" nedenlerle bir daha birlikte olmayacaklarını söyleyenler, birbirlerini en ağır ithamlara maruz bırakanlar, birlikte geçen uzun mücadele yıllarının hatırımlı bile "dost" güçlerin uğruna hiçe sayanlar; hapishanelerde, dağda ve Kürdistan'da en zor koşullarda direnmeye çalışanların "birlikte kalın, hareketi parçalamayın" feryatlarını hiçe sayıp, 9 yıl boyunca ısrarla atomize olmakta direndiler. Şimdi aynı insanlar, 1/2 günde birlikte olmaya karar verdiler. Hata bazıları Platformun konferansta saptanan ve kongre hazırlık sürecinde netleştirilmesi amaçlanan sorunlarını bile ya gözardı etmek istemekte ya da "haletmiş" görünmekte direniyorlar. Sırf bu amaçla konan konfere hazırlama sürecinde ise; platformumuzla ilgili zorunlu birtakım soruları tartışılmasının yerine, ne içerdiği ile, herhangi bir açıklamaya gerek duyulmadan yeni birliklerin peşinde koşturmanın asli görev haline getirilmesi tercih edilmiştir. "Yeni birliğimizin tepesinde yer alan birkaç kişinin kararı esas alınarak, tabanın hatta en yakın kadroların bütün feryad ve figanlarına rağmen bir günde parçalanmış Ala Rızgari ve benzeri hareketlerden farkı?", "Platformumuz 10 yıldır sürgündeki siyasal örgütlenmelerin neredeyse tek ve başlıca aktivitesi haline gelen sürekli değişik adlar altında ama aynı insanlar tarafından yenilen birlik girişimlerinden, hangi konularda ayrılıyor ve bu farklılık platformumuzu, ömürleri aylık hatta haftalık olan bu birliklerin akıbetine uğramasını engelleyebilecek tedbirler içerimiyormu?" v.b. gibisinden basit ama aynı zamanda da atılan adımın ciddiye alındığını gösteren sorular, bu gurubu teşkil edenler açısından, en iyi ihtimalle abesle iştigal sayılıyor. Sorularda ısrarlı olunması halinde ise, bu soruları soranlar birlik düşmanları hatta "eski görüşleri savunan demodeller" olarak, muameleye tabi kınıyor. Bu tipte benzer sorularla atılan adımın ciddi dönüşümleri amaçlaması sağlanacağına benzeri durumlarda hep yapıldığı üzere, hem içeriğinin boşlukta bırakıldığı, içinin doldurulmasının karşı tarafa bırakıldığı "yeni" soyutlamalara ve formülasyonlara başvurmak tercih ediliyor. "Bu birliğimiz daha önce olanlara benzemiyor. çünkü artık, örgüt içi demokrasiye ağırlık verilecek, eskide örgütte tek bir siyasal eğilimin zorunluluğu vurgulanır ve değişik eğilimler mahkûm edilirdi; oysa şimdi, artık mahkûm edilmeyecek" açıklamalı son zamanla-

rın moda kelimesi, "değişik eğilimlerin birlikteliğinden" dem vuruluyor. Oysa sihirli formülasyonu keşfetmek için dünyaya dağılmamıza ve şimdi birlik peşinde koşturan örgütlerimizi sekreteriyalar düzeyinde atomize etmemize gerek yoktu. Türkiye'de her gün canlı değişik eğilim gösterileri yapan burjuva partilerini bir yana bırakalım, KDP geleneğini izleyecek, bu kelimenin en azından demokrasi kadar eski olduğunun ve tek başına bir önceki süreçten devralınan bütün "kötülüklerin" üstesinden gelmesinin mümkün olmadığını farkına varırdık.

Kuruluşundan itibaren içinde sürekli değişik eğilimleri barındıran Güney Kürdistan'daki sosyalist hareket Komele dışında, kendisini sosyalist farzeden Kürt aydınlarına gelince, sosyalizmi sadece Ekim Devrimi sonrası hakim kılan yorumu ile mutlaklaştıracağına, eğer sadece Bolşevik partisi'nin tarihine bile bakabilseydik, bu formülasyonun tek başına sosyalistlerin terminolojisinde sıradan bir yeri işgal ettiğini farkederdik. Yani, farklı eğilimlere tahammül gösterme olarak algılanan demokrasi, bu kavramı kendileri ilk kullandıkları için yeni keşfedilmiş sanan Kürt aydınlarının sundukları gibi, öyle her derde deva ve her türden bürokratik gelişmeyi engelleyecek olağanüstü bir kelime değil. Sosyalistler açısından bu yeni durum, sadece sosyalizmin en azından 60 yıl boyunca içinde hapsedildiği Ortaçağ'ın kararlık perdelerinin yırtılmaya başlaması itibarıyla önem arz ediyor. Yoksa eğilimlerin varolmasının, Ekim Devrimi öncesinde temel bir örgütlenme ilkesi sayıldığı, Bolşevik Partisinde tek başına sadece bu ilkenin Stalin'in ortaya çıkmasını engellemediğini artık herkes biliyor.

75 yenilgisinden sonra Kürdistan'da 24 saatte heryanı saran sosyalistler, sosyalist düşüncüyü benimsemeleri itibarıyla ne kadar ikna edici ve heyecanlandırıcı olmuşlarsa, Doğu Avrupa'daki gelişmelerden sonra bu kez de demokrasi enflasyonuna neden olanların demokratlıkları, o kadar ikna edici olmalıdır. Allahaan artık, "dönmelerin her zaman daha keskin olduklarını" yakın tecrübelerimizden biliyoruz. Bir gün önce sosyalizme küfredenlerin ABD'nin Kürt ulusal kurtuluş hareketine yardım etmeyeceğinin kesinleşmesi akabinde, diğer süper güç SSCB'ye yakın olmak için "sosyalistleştiklerini" ve bu dost güçle "enternasyonalist dayanışma" adına neleri feda etmeye hazır olduklarını gördük ve maalesef yakından yaşadık. Dün Kürdistan'ın kurtuluşu, halkın selameti, örgütsel çıkarlar, proletaryanın ahlakı adına, yani hepsi de manevi ve kişisel kavrayışlara göre değişen moral kavramlar gerekçe gösterilerek, en ufak görüş ayrılıklarını mahkûm eden ve bu mahkûmiyet sürecinde, hırsızlığı, yalan ve her türden zorbalığı meşru gören bir anlayış insanların özgürlük ve refahının her şeyin üstünde tutulduğunun her fırsatta tekrarlandığı sosyalizm kavramı engelleyememiş ve insanın obje haline getirilmesinde ideolojik bir araca dönüştürülmüşse; uzun yıllar burjuva liberalizmi, hippilik, ahlaksızlık olarak değerlendirilmiş olanın; demokrasinin tek başına ortadan kaldıracağına inanmak en hafifinden bir besmele kötü cinleri Kaf dağının ardına attığına inanma naifliği olarak algılanmalıdır. Esas itibarıyla ise, Kürt aydınları daha içine düştükleri politika üretmemeye kısırlığını gözardı edebilmek için, bir kez daha bir takım kavramlara palyatif bir tedbir olarak baş vuruyorlar. Birkaç yıllık pratiğin gözler önüne serebildiği kadarıyla, bu kez adı demokrasi olan bu tedbir, şimdilik sadece herkese dara düştüğünde hiçbir şey söylemek zorunda kalmadan, herşeye cevap vermeyi sanma ve bir önceki süreci fazla bir çaba harcamadan temizleme malzemesi

olarak anlaşılmış durumda.

Palyatif tedbirler aracılığıyla karşılaşılan sorunların üstesinden gelmeye çalışma anlayışının egemen olduğu, Ala Rızgari'de dahil Kürt solunun bugün içinde bulunduğu durumu kavrayabilmek için geçmişlerine bakmak gerekiyor. Bu geçmiş, araştırılıp anlaşılmazsa, bir gün öncesinde sınıf diktatörlüğünün amansız savunucuları olanların nasıl bir hiç bir izaha gerek duymadan bir günde demokrasi havarilerine dönüştükleri anlaşılamaz. Bu günkü ani savrulmalarının anlaşılabilmesi için,

bu aydınların, aydın kimliklerini sadece savrulmalar sonucu tanımlamalarının nedeninin araştırılması gerekir. Savrulmalardan ibaret yüzeysel "değişmelerde" ise herhangi bir hafıza, gelenek ve vefadan bahsetmek mümkün değildir. Bir süreçte, muhasebenin hiçbir türüne rastlanmaz. Çok kolaylıkla en uç haliyle hiçbir biçim - de hafızaya kaydedilmeden sadece güncel nedenlerle ihtiyaç duyulduğundan edilen (biz bu duruma beyne kiracı yerleştirme diyorduk) herhangi bir tavır veya bilgi, yeni bir durumda aynı kolaylıkla herhangi bir organik işlemde geçmeksinin yerini yenisine bırakır. (1)

Kuzey Kürdistanlı aydında karşılaşılan yeni karşısında, herhangi bir iç refleksle ihtiyaç duymadan uçlarda edinme itibarıyla, savrulma kronik bir hal almıştır. Bu kronikleşme, öylesi bir haldedir ki; dışarıda bakıldığında köksüzlük, geleneksizlik ve vefa gösterilecek hemen hemen hiçbir değere sahip olunmama itibarıyla savrulma, bir tipte Kürt aydınında karakteristik bir hal almıştır. Bu aydın, ne köylüdür, ne şehirli. Ne Asyalıdır ne Avrupalı, ne tanrıya inanır ne tanrısız, ne Türktür ne Türk - Fars (Güney Kürdistanlı aydın Türktür), ne sosyalizmi savunur ne de kapitalizmi, ne bağımsızlıktır ne mandacı veya tam tersi hepsi birdendir. Kendisine ve kendi gerçekliğine güvensizliğinden hep kendisini başka birileri ile tarif etme ihtiyacındadır. köylüdür, hayatında fabrika görmemiştir. kendisini yerine göre proleter veya burjuva olarak tanımlar. Kendisi ve kendi gerçekliği dışında her yerde kendini tarif etmeye hazırdır. Yani çağının ve halkının organik aydını olmayı düşlerken, kozmo - polit aydın olmuştur.

Bunun özgün nedenlerini, Rojev'in 1. sayısında tartışmaya sunduğumuz, bizim gibi ülkelerde Batı hayranı Tanzimat aydını özelliklerinin yanı sıra, Kuzey Kürdistan'da T.C'nin askeri işgalini tamamlama süreci sonrasındaki gelişmelerde aramak gerekiyor. 40lı yılların ikinci yarısı ve 50'li yıllar boyunca Kürdistan bir anlamda aydınsız bırakıldı. Mellalar yerel aydın olma anlamında şeyhlerin görevini yerine getiriyorlardı. Ama Memduh Selim Beyler ile 49'lar arasında bir kaç istisna dışında önemli bir kopukluk oldu. başka yerlerde olduğu gibi, biz de uzun bir suskunluktan ve baskı döneminden sonra, ilk sesini duyuranlar; kendilerinden öncekilerinin tecrübe ve geleneklerini devralmadılar. Bu kopukluğun neden olduğu "köksüzlük", "geleneksizlik" dolayısıyla kendine güvensizlik, 60'lı yıllar ve sonrasındaki bir tipteki aydında ideolojik - politik savrulmaların ana nedenini teşkil etmektedir. Bağnaz lokalizmin, her türden gelişmenin önünde ciddi bir engel olarak algılandığı 20. yüzyılda, Kürt aydını, Kürt olma itibarıyla doğduğu yere hapsedilmişti. Esas gıdası olan mili tarihinden koparılmıştı. Latin harflerine dönüştürülen alfabe ise, elde avuçta gizli de olsa kalan bir takım yazılı belgelere nüfuz etmeyi ve diğer parçalar - daki gelişmelerle yazılı bir ilişkiyi imkansız kılmıştı. Kürdisztan tarihi ile ilgili bilgi kaynağını ise, bu yaşa kadar yukarda değindiğimiz zorlulara rağmen öğrenilmiş

olan sınırlı Kürt tarihi, okullarda empoze edilen resmi tarih ile şu veya bu biçimde karatılmaya başlıyordu. (2) İhsan Nuri'lerin geleneginden ve tecrübesinden koparılan Kürdistanın bu yeni aydınları, 60'lı yılların dekolonizasyon ortamında Türk devletinin resmi tarihinde sürekli İngilizlerle birlikte anılan Şeyh Sait ile, aralarına niyesini pek de soramadıkları mesafeler koymaya çalışıyorlardı. Türk Solu'nun M. Kemal'e, verdikleri mücadeleye 2. kurtuluş savaşı adını verecek kadar sarıldığı aynı yıllarda, Kürt aydınları, bu yeni tavır almada da en anti-emperyalist uca savruluyor ve istisnasız topyekün sosyalist oluyorlardı. (3) Ve uzunca bir aradan sonra, yani İttihat ve Terakki birlikteliğinin olumsuz tecrübesinden sonra, Kürt aydınları bu kez de enternasyonalist kaygılarla Türklerle aynı örgütlerde yer alıyor, aynı yayın organlarında yazmaya başlıyorlardı.

60'lı yıllar, sadece Kürt aydınları açısından değil, genel olarak dünya çapında önemli sosyal ve siyasal altüst olmaların yaşandığı yıllardır. Soğuk savaş yıllarının kahramanı ABD yerini halkların düşmanı/emperyalist sistemin jandarması imajına bırakmış, klasik sömürgeler, sıcak dekolonizasyon sürecini başlatmışlar; yüzyıllar boyunca marjda bırakılmış ve kaderi hakkında bizzat kendisini sömürenler tarafından kararlar alınmış, toplumun yarısı olan kadınlar, siyasal platformda kendi siyasal örgütlenmeleri aracılığıyla yer almışlar ve 68 Devrimi diyebileceğimiz süreçte, önemli tabuların yıkılmasındaki radikal tavırları ve talepleri ile başlıca dinamiklerden birini oluşturmuşlar; önce ÇKP/SBKP çelişmesi, ardından 1968'de SSCB'nin Çekoslovakya'yı açıkça işgal etmesi, uzun yıllar sosyalizmin tartışılmaz tek kabesi halinde olan SSCB'nin ve sosyalizm anlayışının tartışılmaya başlanmasını gündeme getirmiş ve Marksizmin 20'li yılların ikinci yarısından itibaren içine sokulduğu ortaçağı nihayet sorgulanmaya başlanmıştır. Marksizm ve genel olarak sosyalizm, bir kez daha yığınlar açısından prestijli bir alternatif haline gelmiştir. Kısacası, 60'lı yıllar tüm dünyada genel anlamda demokratizasyon yılları olmuştur. Türkiye de bu ortamda payına düşeni almış, askeri bir cunta akabinde de olsa siyasal tarihinin en demokratik yıllarını yaşamıştır. sol ve sosyalizm marjinallikten çıkmış, kitleler içinde tartışılmaya başlanmış, ilk kez sınırlı bir biçimde de olsa, Kemalizm ile ilişkiler sorgulanmaya başlanarak iktidara alternatif olma projeleri sunulmuştur.

Kendi kültüründen, tarihinden ve mücadele geleğinden koparılmış olması nedeniyle, kozmopolit ve bu köksüzlük itibarıyla de savrulmaya hazır dediğimiz Kürt aydınları da, bu süreçte sosyalist saflarda yer almışlar ve kendilerini bu sosyalizm ile tarif etmeye çalışmışlardır. Bu sosyalist kimlik de, yine gerekli siyasal ve kültürel birikimin neden olduğu bir tercih sonucu olmamış, sadece içinde yaşanılan toplumsal muhalefetin en uçunda yer alınmıştır. Seçildiği iddia edilen bilimsel sosyalizmin, bu tarihe kadar yasak olan en temel eserlerine bile nüfuz edilmeden, tercümanların icazeleri ve tercihleri oranında bu teori kavranmaya çalışılmıştır. Bir anda kitapçı raflarını dolduran ve aynı hızla tüketilen bu tercüme "klasiklere", şöylece bir kabaca baktığımızda, tercümanların öyle pek geliş güzel tercümeler yapmadıklarını, aksine bir tiptekmi sosyalizm anlayışının yayılmasına önayak olduklarını görürüz. Kitap pazarlanan ülkenin okuyucusunun düzeyinin ve talebinin de gözardı edilmediğini teslim etmek gerek: Patriarkal ve müslüman bir ülkede, yani anlamını bilmeden ezberlenen dualarla, kul/tanrı ve elçisi paygamber ilişkisinin kurulabilirliğinin yadırganmadığı bir ortam ve buna elverişli mantalite bolluğunda,

tercümanlar, Marksist teoriyi basitleştiren maddeler halinde sunarak, "anlaşılır" hale getiren, okuyucu açısından fazla refleksiyon gerektirmeyen ve özellikle pratik olan kitaplar, tercih edilmişlerdir. Sosyalizmi ütopya olmaktan "çıkarmış" ve "gerçeğe" dönüştürmüş Ekim Devrimi'nin ustaları Lenin ve Stalin'e her konuda öncelik tanımış, bu ikisiyle hangi konuda olursa olsun, şu veya bu biçimde karşı karşıya gelmiş olanlar, yekten düşman saflarda görülmüş ve karşıya alınmışlardır.

Nerede olunursa olunsun, hayatın her alanında karşılaşılması muhtemel her meseleye cevabı ve çözüm önerisi bulunan (!) bu sosyalizm anlayışı, Ekim Devrimi sonrası, SSCB önderlik ve insiyatifinde resmileşen sosyalizm idi. Alman Sosyal Demokratlarınca 19. Yüzyılın son çeyreğinde 2. Enternasyonal ve Marksizm saflarında yaygınlaştırılmaya çalışılan ve Bolşeviklerde zora başvurma anlamında militan savunucularını bulan bu sosyalizm yorumu; bir ekonomik kalkınma projesine indirgenen sosyalizmin, ele geçirilmesi amaçlanan (zor veya parlamenter yol ile) devlet aygıtı aracılığıyla, yukarıdan aşağı inşa edilmesini içeriyordu. Bir toplumsal yapıda, hakim tabakaların baskı aracı olan ve kendisini yaratanlara, yani hizmetinde olması gerekenlere egemen olma temayüllü kurumların başında gelen, bu nedenle de Fransız devriminin hemen akabinde tüm varyantlarıyla sosyalistler ve hakim toplumsal sisteme alternatif olan siyasal guruplarca, hedef alınan devlet; böylece, bir anlamda 100 yıl sonra aklanıyordu. 19. Yüzyıl boyunca devlet ve benzeri kurumlarla amansız bir mücadele içinde olan ve bu süreçte kendi alternatif "kurumlarını" yaratmaya başlayan yığınlar, böylece, bir kez daha, siyasal arenanın dışına atılıyordu. Bu yığınların, "ne tanrı ne patron" diyerek ve yüzyıl devam eden bir devrim sonucu yarattıkları değer ve "kurumlar", yargılanmaya, küçümsenmeye, başlanıyor ve düşmana/burjuvaziye mal ediliyordu. İnsanı temel alan tüm değerler, kendi kendini yönetme ve kendi adına karar verme hakkını, kimseye bırakmamayı kolaylaştıran, her kurumun yanına ünlü sınıf düşmanı burjuvazi ilave ediliyordu. Demokrasi, demokratik hak, seçim, plüralizm, parlamenterizm v.b., insanın insanca yaşamak için hayati ihtiyaç duyduğu bütün kavramlar, lanetleniyor; böylece, yukarıdan aşağıya mudahaleye haklılık kazandırma süreci başlatılıyordu.

Ekim Devriminde bu sosyaliz anlayışının, Rusya'da politik iktidarı ele geçirmesi ve bu anlamda, diğer sosyalizm yorumlarına karşı "zaferi", 30'lar ve özellikle faşizme karşı kazanılan prestijden sonra, neredeyse yeryüzündeki tek sosyalizm anlayışı haline geldi. Gözardı edilmeyecek önemde bir sosyalist geleneği olan, Marksizmin beşiği Avrupa'da; alternatif sosyalizm anlayışları etkisiz hale getiren bu yorum, sosyalist mücadele itibarıyla, herhangi bir geleneği ve kültürel birikimi olmayan, ama dışa bağımlı vahşi bir kapitalizmin cenderesinde yeni devrim merkezlerine dönmüş bizimki gibi ülkelerde, sadece milyonları doyurduğu ve emperyalist düşmana karşı zafer kazandığı söylemleriyle bile olsa; tartışılmaz tek sosyalist yorum olarak benimseniyordu. Çekoslovakya'nın açıkça işgal edilmesi, Avrupa'da nihayet eleştirilerin yoğunlaşması ve hatta SSCB'nin, 75'te Qeledize'ye napalm yağdıran Irak BAAS rejimini sosyalist ilan ederek başta askeri alan olmak üzere, her alanda, himayesine alması bile, önce DDKO'larda 75 sonrası ise, Kürt aydınları, tendanslarına göre farklı siyasal örgütlerde bir araya gelmelerini, bu sosyalizm yorumuna herhangi bir kuşku duymalarını sağlayamadı.

75 sonrasında Kürdistan'da, bu sosyalizm yorumunun bilinen varyantları (pro-

SBKP, pro-ÇKP ve her ikisinin yanısıra biraz da Latin Amerika'daki gerilla hareketlerinden etkilenen ortodoks tendans) örgütlenmeye başladılar.

Bizim bundan sonra, neler önerebileceklerimizin ip uçlarını verebilmek için, gözden geçirmek zorunda olduğumuz Rızgari ve Ala Rızgari siyasal geleneği de, bu örgütlenmelerde ortodoks marksist olarak yerini aldı. ROJEV'in, diğer siyasal örgütlenmelerle varolan farklılıkları sunmaya çalışmıştık. Burada daha çok, aynı olan temel konular üzerinde durulacaktır.

Böylece, yıllarca birbirlerini düşman ilan eden ÇKP ve SBKP yanlılarının bile ayrılıklarının, sıradan sayılabilecek detaylarda olduğu görülecektir. Tek tek bu tendansların birbirlerine silah çekecek kadar ileri gitmeleri, bunların ne Kürdistan'ı birbirlerinden çok farklı olarak değerlendirmeleri, ne de Kürdistan'a değişik bir yarın önermelerinden dolayı değildir. (4). Tam tersine, çatışmaların esas kaynağı, bu örgütlerin, birbirleriyle benzer olan aynı düşünce sistematiğini paylaştıkları noktadadır. Farklılıklara tahammülsüzlük itibarıyla, yüzyıl öncesinin değişik emaretler (Kürt beylikleri) ve dini olsun etnik değişik yapıların yanyana yaşama cenneti olan Kürdistan'da çoğulculuğa olan düşmanlıkta birbirlerine benzemeleri, bu siyasal yoğunlukları karşı karşıya getiriyordu.

Örgütlenmemizin esası ve yenilgimizin nedeni olarak gördüğümüz ilk ifade biçimini, Fransız Jakobenizmde bulan bu düşünce sistematiğinin ana karakteristiklerini ise şu başlıklar altında tartışmaya sunuyoruz:

Ekonomist pozitifist pragmatizm: Verilen seminerlerde her türden gelişmenin temeline oturtulan üretici güçlerin tarifi yapılırken, bu konseptin, önemli yanınında insan olduğu söyleniyordu. Oysa pratikte, üretici güçler insan unsurundan soyutlanıyor ve kabaca üretim araçlarına dönüştürülüyordu. İnsan, bu gelişmenin zorunluluklarına ve zorluklarına maruz bırakılan herhangi bir objeye indirgenmiştir. Böylesi bir durumda, bedeli ne olursa olsun, ekonomik alandaki gelişme esas alınmak ve desteklenmeliydi. Genel olarak, ekonominin ve nötr sayılan teknolojinin, gelişmenin zorunlu olarak mutlak sosyal refahı doğuracağı savunulmuştur. Bu gerekçe ile de, insanlar, nedenleri konusunda ikna edilmelerine bile gerek duyulmadan, belirsiz tarihlere ertelenen genel refah adına fedakarlıklara zorlanmışlardır. Amaçlanan gelişmenin, insan unsuru üzerinde yaratabileceği tahribatlar, bir tek saniye düşünülmeden, hayatın her alanının örgütlenmesinde maddi yararlılık ve işbiricilik özendirilmiştir. Bu kadercilik, "alt yapı belirleyicidir" ekonomik formülasyonu ile izah edilmeye çalışılmıştır. (Böylece 12 yıldır bu determinist formülasyonun kerametinden hikmet bekleyenler, hala Molaların İran'ına tanınım getirememişlerdir.) Oysa, gerek Güney'deki ve gerekse de Doğu Avrupa'daki son gelişmelerde de görüldüğü gibi, evrensel ilk üretim tarzı olan kapitalizm şartlarında, insan unsurunun temelini oluşturduğu sosyal ve politik anlamda da desteklenmeyen bir ekonomik gelişmenin herhangi bir ülkeyi sosyalizme ulaştırması bir yana, metropol ülkelere bile yetişmelerini sağlayamaz. Hizmetinde olması gereken insanın gelişme düzeyine uygun geliştirilmeyen her üretim aleti, insanlığı refaha değil, barbarlığa götürür.

İkamecilik ve ertelemeçilik: Kitlelerin mücadelesine ve olgunluk derecesine güvenmemek, bu anlayışın başka bir ayırdedici özelliğidir. buna göre; hiçbir yerde kitleler kendi çıkarlarının farkında değildirler. Birtakım aydınlarca yığınlara çıkar-

ların nerde olduğu kavratılmalıdır. Emekçi yığınlar ve özellikle kapitalizmin en devrimci sınıfı olan proletaryaya bile kendiliğinden varolan devrimciliğini hatırlatmak gerek tezi gereği, bu sınıfın olduğu iddia edilen özörgütü bile "sınıf intiharından geçmiş" bir avuç aydın tarafından kurulmalıdır. Proletaryaya sınıf bilinci yukarıdan aşağı empoze edileceğinden, çelik çekirdeklerden oluşan, "demir disiplini" bir örgütlenme zorunludur. Sabırla anlatarak emekçi yığınları "kendilerinin" olduğu iddia edilen bir örgütlenmenin saflarına çekebilmek çok vakit alacağından ve de ayrıca reformist bir yöntem olduğundan, gerektiğinde bunlara karşı da, zora başvurulmalıdır. Kitlelere karşı uygulansa bile, kendi sınıfsal çıkarlarının farkında olmayanlara uygulanan zor "devrimci"dir ve bu nedenle de meşrudur.(5). Devrimci sınıf olduğu söylenen proletaryaya bile güvenilmez. O'nun partisi ve onun devleti, onun adına kurulur, onun adına yönetilir. Gerçek sahiplerinin bile sahipliklerinin farkında olmadıkları bir örgütlenmede de düşmanın fazla olacağı ve zora başvurulmadan, egemenlik sağlanamayacağı açıktır. Değişik sınıf ve katmanlardan oluştuğu kabul edilen toplumda, ilk elde "saptanan baş çalışmada, saptanan hedef ile çatışma içinde olan herkes" bazında, tarifi geniş tutulan halk güçleri, tüm toplumun meşru temsilcisi ilan edilir ve bu temsilcilik, sırasıyla emekçilere, proletaryaya, proletaryanın özörgütüne, bu özörgütün kongresine, merkez komitesine, polit bürosuna ve nihayet, hepsinin tek temsilcisi genel sekreterde yoğunlaşır. Koskoca bir toplumun iradesinin bir kişide, bir tek partide, hatta bir tek sosyal sınıfta ifadesini bulabileceğinin ne kadar gerçekçi olabileceğini ise Jakobenlerin ünlü giyotinleri, kemalistlerin İstiklal Mahkemeleri, Hitlerin Gaz odaları ve Stalin'in Gulag takım adaları acı örneklerle göstermiştir. Brecht'in Galile'ye, kahramanlara ihtiyacı olan halklarla ilgili söyledikleri, ikameci siyasi anlayışın iddiası ne olursa olsun, bu konudaki iki yüzölçümünü gözler önüne sermeye yeter.(6)

Bize gelince, bu anlayış olduğu gibi Kürdistan'a taşımaya çalıştık. En kolay anlaşılır yorumlarından - genellikle K. Marks ve Engels'e bile başvurma ihtiyacı hissetmeden - edindiğimiz sosyalizm gereği sınıf intiharından geçtik, böylece, Kürt proletaryasının bilinç taşıyıcısı çelik çekirdeklere dönüştük: Proletaryaya dışarıdan bilinç taşımak için, onun özörgütünü yukarıdan aşağı oluşturmaya başladık, hayatında hiç fabrika görmemiş olanlara, yukarıdan aşağıya yaratılan siyasi ideolojik tezlerle ve kararlara itaatleri oranında, proleter devrimci ünvanları hasrettik. dört dörtlük itaat göstermeyenleri aynı anda, yine yukarıdan aşağı en hafifinden olmak üzere cezalandırmak için hareket dışına attık. Çünkü, kurmayı düşlediğimiz Kürdistan'da, tek sınıfın yaşama hakkı olacaktı, tek sınıfın partisi ve tek partinin de ancak tek ideolojisi olabilirdi.

Örgütlenmeye başlarken, ideolojik birliğin zorunluluğu esasına göre gönüllü bir araya gelenlerin, bu birliği bozmaları halinde verilecek cezalara boyun eğmeleri savunuluyordu. direnme ile karşılaşıldığında ise; tasfiyeci, oportünist, hizipçi, sınıf düşmanı ve en son cezası idam demek olan, ajanlık ithamları, "demir disiplinin" gereği el altında "meşru" iç silahlar olarak bir yerlerde tutuluyordu.(7).

Örgüt içinde böylesine toleranssız uygulanan merkeziyetçiliğin, burjuvazi ve her türden gerici değerlerin olumsuz etkilerine açık kitlelere karşı, nasıl hayata geçirildiğini Doğu Avrupa'daki son gelişmelerden sonra artık herkes şu veya bu oranda tahmin edebiliyor. tek partiye ve tek merkeze tam itaat önerilen bu toplumsal

"konsesüs"ün başlıca ve tek ilkesini oluştuyordu. Bütün yapıların bugün anlamlar ve fedekarlık yapmak zorunda bırakılsalar bile, kürt halkının yararına olduğu ve halkımızın her türden sömürünün ortadan kaldırılacağı sosyalist topluma oluşturulacağı savunuluyordu. Bu nedenle de, merkezi görüşün gerekli gördükleri dışında hiçbir toplumsal farklılığın ayrı örgütlenmesine de tahammül edilmiyordu.

Bu doğrultudaki her girişim, "devrimci güçlerin bölünmesi ve burjuva görüşlerinin proleter saflara taşınması olarak karşıya alınıyor ve mahkûm ediliyordu. Bu bağlamda, Kürt toplumunun en azından yarısı demek olan kadının kendi kadınlık durumunun taleplerini programlaştırmak için örgütlenmesine imkan verilmiyor, lafı bile edilmiyordu. Bir tek örgütün tek ideoloji ve tek önderlik ile kuracağı sosyalizmin herkesi olduğu gibi, kadınları da kurtaracağı her yıl bir kez 8 Mart'ta söyleniyordu.

Sadece kitap okunarak veya sosyalist dünya görüşünün savunulduğu iddia edilerek, nasıl bir sınıftan başka bir sosyal sınıfa geçilemiyorsa, hele hiç de proleterleşmiyorsa ve bu nedenle de, bu sınıfın ihtiyaçlarına onlar adına karar verilmeyecekse; erkek egemen bir toplumda, egemen cins olarak erkeklerin hiç tanımadıkları ve başlıca müsebbibi oldukları kadınlık durumunun sorunlarını, kadınların adına, üstelik bir de lehine programlaştıracaklarını savunabilmekte, o kadar abestir.

Öz Gücüne Güvenisizlik, Dışa Bağımlılık: Toplumsal bir dönüşümün gerekliliğinden bahsedilen bir ülkede, ilk yapılması gereken, yerel toplumsal, ekonomik dinamiklerin gelişim eğilimini, kapasitesini ve buna uygun ihtiyaçlarını saptamaktır. Bunun içinde, sözkonusu halkın tarihinin, kültürünün, yani dününün araştırılması, bu araştırmanın ışığında, bu gününün tanınması ve ancak bu biçimde muhtemel yarını ile ilgili önermelerin yapılması gerekir. Böylece bu halkın gerçekliğinin dayattığı ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlarının giderilmesi için seferber edebileceği öz gücü belirlenebilir. Bir halkın ihtiyaç duyduğu her hangi bir toplumsal dönüşümün adı, bu dönüşüm esnasında rol oynayacak güçler mevzilenmesi, strateji ve taktikleri de, böylesi bir süreçten sonra, ancak ortaya çıkmaya başlar.

Oysa, Kürt sosyalistlerinin toplumsal olaylara yaklaşımlarında esas aldıkları düşünce sistematğinde, yerel olan hiçbir veri, siyasal tezlerin oluşturulma sürecinde hesaba katılmaz. Her durumla ilgili ya "ustaların ya da kaba seçilen, başkentlerden birinde oturan "bilim adamlarının" ürettikleri politikalara Kürdistan gerçeği "uyarlanmaya" çalışılır. Her toplumsal gelişme karşısında, bu doğmalar esas alınarak, politika üretilmesi amaçlanır. Her fırsatta tekrarlanan, "somut koşulların somut tahlili" belirlenmesi ise, içi boşaltılmış, ne anlama geldiği üzerinde gerçekte hiç de düşünlemeyen, ama yine de tekrarlanması bilinçsizce, tekrarlanması gereken bir tekerleme haline getirilmişti. Birleştirilmesi, bağımsızlaştırılması ve sosyalleştirilmesi amaçlanan Kürdistan tarihi, kültürü ve mücadele geleneği ve hatta diliyle ilgili araştırmalar, gittikçe daha bir ihmal edilmeye ve bu anlamda "unutturulmaya" çalışılıyordu. Sürekli artan yayın organlarımızda, "Afganistan Devrimi", "emperyalizmin ajanı gerici Solidarite", "ÇKP ve SBKP çalışması" ve bu türden "bilimsel" araştırmaların artması oranında, Kürt halkı ve kürdistan gerçeği sloganlarda kullanılmaktan öteye geçmiyordu. 80'li yıllarda sosyalistlerin bu yaklaşımı, kürdistan'da siyasal arenada öylesine bir hakimiyet sağladı ki, KUK ve DDKD gibi tradisyonel

örgütlenmelen bile bu ideolojik/politik yabancılaşma curcunasının peşine takıldılar. Bu düşünce sistematigine karşı daha az bağışıklı olduklarından, sonuçlarına karşı bir Ala Rızgari'nin veya bir PSKT'nin gösterdiği "dayanıklığı" bile gösteremediler, iki arada bir derede kaldılar ve savrulmayı daha bir uçlarda yaşadılar, hala yaşamaya devam ediyorlar.

Genel olarak tanzimat aydını olarak adlandırdıklarımızın kendilerini solda tarif edenleri de, Batı hayranı aydın tipinin dış güçlere bağımlılık özelliğini enternasyonalizm kavramının gölgesinde sürdürüyorlardı. Çağdışı şovenizm ve mahalli dar görüşlülüğe karşı günden güne, planetimizin gerçekliğini bu bağlamda daha fazla ifade eden ve prestiji artıran bu kavram, sosyalistlerin kendilerine merkez seçtikleri ülkelere ve tezlerine bağımlılıklarını daha bir pervasızca devam ettirmelerine, gerekçe sağlıyordu. Ak ve kara mantığını her ilişkide hayata geçiren sosyalizm yorumuna göre, bağımlılık ilişkisi sadece kapitalist - emperyalist ülkeler arasında geçerliydi ve aynı ilişki, kendisine sosyalist diyenler arasında gerçekleştiğinde, adı, enternasyonalist dayanışma oluyordu. Bu davranışta o kadar ileri gidiliyordu ki; ABD'ye Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesini desteklemesi karşılığında, "52. eyaletiniz olmaya hazırız" dediği iddia edilen Barzani, "gerici, emperyalizmin işbirlikçisi" v.b. bilinen en ağır suçlamalara maruz bırakılırken; SSCB'nin bölgedeki nüfuzunu korumak için Kürdistan'ın bombalanması enternasyonalist dayanışmadan sayılıyor ve hatta Kürt halkının kendisinin farkında olmadığı çıkarlarının böylece "korunduğu" bile iddia edilebiliyordu. Bu çifte standart, aynı içerikteki bir ilişkiye eğer bu ilişkinin partöneri Batı Avrupa ise hain, yok hayır "sosyalist" ülkeler ise, dar görüşlü milliyetçilikten arınmış, komünist ünvanını verebiliyordu. Ancak birbirine eşit uluslar arasında gerçekleşmesi mümkün enternasyonalizm, taraflardan birini ilelebet bağımlılığa ve kendisini ve de ihtiyaç/kapasitesini ifade etmemeye mahkûm etme demek olan kozmopolitizm ile karıştırılıyordu. Sağdaki aydın ile karşılaştırıldığında, Kürt ulusal tarihi ve mücadele geleneğinden daha fazla kopmuş olan Kuzey ve Doğu Kürdistanlı aydınlar, tüm sivri sloganlarına rağmen, "teslimiyetçi", "mahalli" ve de "geleneksel" diye mahkûm edilmeye çalışılan siyasal hareketler kadar bile enternasyonalist bir ilişkide zorunlu ve olmazsa olmaz anlamında millî olamadılar. Sadece tezlerde değil, pratik ilişkilerde de dost ülke denen dış gücün çıkarlarının esas alındığı ve kürt halkının çıkarları ve devriminin "dost güc" ile olan ilişkilere tabii tutulduğu 80 sonrası ilk pratiğimizde ortaya çıktı.

Biz Rızgari/Ala Rızgari olarak resmi sosyalist kamplardan herhangi birine eleştirisiz bağımlı olmamakla övünür ve bu durumun, bize önemli bir ayrıcalık ve bağımsızlık kazandırdığına inanırdık. Tezlerimizin ve sosyalizm anlayışımızın Kürdistan ve bölge gerçekliğiyle ilk karşı karşıya geldiği 80 sonrası gelişmeler, bizim hareketimizin PSKT veya KAVA ile ayrışmasının detaylarda olduğunu ortaya çıkardı. bağımsız ve sosyalist bir Kürdistan'ın kurulması yolunda esas aldığımız mücadele biçimimiz, bizi daha ilk günden birilerine bağımlı kılıyordu. Partöner sosyalist görüldüğünden, PSKT veya TKP'ye benzemek o şartlarda en iyi ihtimal sayılıyordu. Çünkü, yıllarca en ağır ithamlarla yargıladığımız KDP'ler ve YNK'a benzemek hatta daha da ileri gitmek an meselesiydi. Nitekim daha yolun başında Kürdistan'ın bir parçasını sömürgeleştirmiş olan Hafız Esat'ın resmi duvarlara asılmaya başlanmıştı.

Bizim Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinde tek kurtuluş yolu olarak temel aldığımız silahlı mücadele biçimi de, hiçbir eleştiriye tabi kılınmadan, atalarımız sayılan Karduklardan bu yana yürütülen ve daha sonra adı "kurtarılmış bölgelere" dönüştürülen biçimdi. Diğer tüm belirlemelerimiz, tezlerimiz, bunun etrafında yan tezler olarak her an değiştirilmeye ve bu mücadelenin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmeye hazır bekliyorduk. İnsan hayatının dolaysız sözkonusu olduğu ve uğruna hiçe sayıldığı bir mücadele biçiminde silahtan ve silahı elde etme yollarında başka, hiçbir şeyin kıymeti harbiyesi kalmıyordu.

Nitekim biz de, Orta Doğu ve kendi gerçekliğimizin bu yanı ile karşı karşıya kalır kalmaz, o güne kadar kutsal saydığımız bir takım değerlerimizi, tartışmaya başladık. Sosyalist olma, fonksiyonel insanların dünyasını yaratma, oto dinamikleri esas alma v.b. gibi kavramların esas alındığı terminolojimiz, "stratejik dost, dost güçlerimiz ne der, döneme uygunluk, siyasi olma, dışarıda temsil edebilme, merkez komite, politbüro" v.b. kelimelerinin ağırlık kazandığı, yeni bir içerikle değiştirilmek istendik. (Ala Rızgari hareketinin iç toplantılarının tutanakları gözden geçirildiğinde, 80 Ağustos'u öncesi ile 81 Ağustos'undan itibaren süren toplantıların iç mantığı ve kullanılan kavramlar karşılaştırıldığında, yukarıda söylemek istediğimiz daha iyi anlaşılır. Daha Barzani veya Talabani'nin yüklendikleri yüzbinlerin sorumlulukları ile karşı karşıya kalmadan sadece proleter devrimci kadrolarımız ile çıktığımız dağada ve indığımız Şam'da bir iki mermi ve hatta daha kötüsü karın tokluğuna o güne kadar programımız dediğimiz Rızgari 5'i yok saymaya başlıyorduk. Her gün yeni bir örgütü parçalama, ilişki kurduklarını kişiliksiz "yoldaşlara" dönüştürmeden başka icraatları olmayan bölge KP ve efendileri SSCB, bir günde revizyonistlikten arındırılarak ve stratejik dostumuz olarak sunulmak isteniyordu. Bunu böyle isteyenler kendi yarattıkları tezlerinin "gerçekliğine" teslimi kabul edenlerdi ve kendi açlarından haklıydılar. Bir dış gücün maddi yardımını temel alan bir devrim tezi ile dört tarafı düşman ile çevrili Kürdistan'da Rızgari 5 gibi bir program gazla cüretkar geliyordu. Nitekim bir kısım arkadaşımız Rızgari 5'i öyle bir unutmaya düzeyinde terk ettiler ki, o gün bugündür hala programımızın olmadığını tekrarlayıp duruyorlar. Neyseki, diğer gurupların hali daha kötü de, kimse söylenen bu lafın ne anlama geldiğini ve söyleyenleri nereye oturttuğunu bunlara hatırlatmıyor.) Sömürgeci, revizyonist denerek hiçbir ülkeden bu hayati yardım elde edilmezdi. Bu yeni durum, ne dersek diyelim, tezlerimizin ülkemiz gerçekliğinden değil, bir dış gücün esas alınmasından kaynaklandığının açık bir itirafı idi.

Böyle bir durumla karşı karşıya kalındığında demoralize olup "bu iş olmaz" deyip çekilip köşesine oturanları saymazsak, biz de iki eğilim ortaya çıktı. Birinci eğilim, Kürdistan siyasi arenasında egemen olan anlayışa teslim olmayı yeğledi. Ala Rızgari'nin törpülenmesi gereken bazı sivri yanlarını (Rızgari 5 ve eleştirel sosyalist yaklaşım gibi) ortadan kaldırdılar ve Kürdistan'daki makul gruplardan birine dönüşerek, nihayet böylesi yoğunlukların biricik siyasi aktivitesi olan "birlik" toplantılarının asli unsurlarına dönüşebildiler. İkinci eğilim ise; bağımsızlığımızın ve kürdistan gerçekliğinin esas alınması, ukrulan örgütlerin ve saptanan mücadele biçimlerinin bu doğrultuda sürekli değiştirilebilecek araçlara dönüştürülmesinin gerekliliğini vurguladı. 8 Ağustos 1981'de sosyalist hiçbir ülke yoktur. sosyalist

ülke anlamında bir tek stratejik dostumuz yoktur. Bu bağlamda bir starejik dostu dayalı Ala Rızgarı'nın bütün tezleri değiştirilmelidir (8), diyerek kendi yaratıklarımız ile aramıza mesafe koymanın önemli bir adımını attık. Tezlerimizi, politikamızı bir takım merciler ile çatıyor diye değil, Kürdistan gerçeğini ne kadar esas alıp almadığı ile sürekli gözönünde bulunduracaktık.

Çünkü yukarıda tartışmaya sunduğumuz özelliklerin üçüde, dönüştürülmesi amaçlanan topluma birileri tarafından birşeylerin rızaları hilafına bile olsa dayatılmasını güandemleştirerek, insanın kendi eliyle yaratıklarına köleliğini yeniden üretmeye devam ediyordu. Oysa sosyalist örgütlerin herbiri, tek tek "sömürünün hiçbir biçiminin görülmeyeceği bir dünyanın inşasını" amaç edinerek yola çıkmıştı. Amaç ve araçların böylesine birbirini dışladığı bir düşünce sistematğinde ise, yenilgi kaçınılmazdır. Bu nedenle biz, 80 sonrası yenilginin nedenlerini hakim anlayıştan farklı olarak ve her türden afarozu göze alarak, tamda bu noktada tartıştırmayı gündemimizin başına aldık. Örgütün, kurtarılmış bölgenin ve resmi sosyalizmin kutsal dogmalara dönüştürüldüğü bir süreçte, Kürdistan devriminin hizmetinde olsun diye, bu gerçeklik esas alınarak yarattığımız hiçbir şey kendimiz başta olmak üzere, kimsenin efendisi olmayacaktır, ne pahasına olursa olsun örgütümüz yaşasın anlayışının yerine, diğerlerinden farkı kalmayan bir örgütün ayrı yaşatılmasının bir iki marjına ile temsil hakkı vermesi dışında hiçbir anlamı olmadığı, gerçekler söylendiğinde parçalanıyorsa parçalanmalıdır, yalana dayalı bir örgütlenme gericiştir, karşıya alınmalıdır, dendi. 1983'de ise, Bağımsızlık mücadelesinin özgür beyinli vatandaşlarca yürütebileceğini, kürdistan gerçekliğinin esas alınarak, oluşturulacak tezler ve örgütlenmelerin de, kendisini yaratanların her biçimde hizmetinde olacağını vurgulamış ve şöyle bir tedbir önerebilmiştik: ".. Berbanga Kurdistan'ın tartışacağı her tez toplumda amaçladığı dönüşüm sağlanana dek, katılmak isteyen her devrimcinin denetimçi katılımına açıktır. Hiçbir tezimiz - ilkemiz dokunulmaz ve tartışılmaz ayetlere dönüştürülmemeye çalışılacaktır. tabandan tepeye hareketimiz elemanlarının sahip olacakları, tezlerin yaratılmasında, hayata geçirilmesinde denetim - katılımcılık hakkı, katılmak isteyen her devrimci aydına ait olacaktır. Yarattıkları ve yaratılacak olan herşey O'nu yaratanların hizmetinde olmalıdır, efendisi değil." (9) (110).

1991'in Kürdistan'ında ise eleştirdiğimiz düşünce sistematığı siyasal arenada değişik biçimlerde egemenliğini devam ettiriyor. 200 yıldır devam etmesine rağmen, Kürdistan siyasal sınıfı hala önderlik iddiasında oldukları Kürt halkının taleplerinin çok gerisinde programlar ile ortalıkta dolaşmaya devam ediyor. Halkın taleplerinin önünde olmasına gerek yok, sadece dayatan gerçekliğe uygun alternatif politikaların üretilmesine başlamak gerek. Bu adımı atmanın vakti de, ne zamandır gelmiş durumda. Kürdistan gerçekliğinin ifadesini bulduğu ve bu gün hakim olan geleneksel politikalara alternatif politikaların yaratılmasına başlanmadığı takdirde, bizim platformumuz dahil tüm birlik girişimleri, bu tip aktivite tiryakilerinin, siyasal hareketlerin tabanlarını ve en çok da kendilerini zihinsel faaliyetten kurtarma, boş vakitlerini "profesyonelce doldurdıkları bir uğraştan öteye geçmeyecek; Hevkarî, Tevger, BSPİB ve benzeri "birliklerin" akibetlerinden de kurtulamayacaktır.

Notlar:

(1) Başka bir uçta tercihini yapmış olan S. Demirel, kendisinin benzer durumdaki tavrını "dün dündür, bugün de bugündür" diye açıklıyordu.

(2) 40'lı yılların ortalarında, T.C'nin tamamlanan Kuzey Kürdistanı askeri işgali, Kürt aydınları önemli bir kesiminin fiziki imhası veya Kürdistan'ın Süriye devleti içinde bırakılan parçasına çekilmesine neden oldu. 2. Paylaşım savaşı sonrasında ise, Marshal planının ekonomik yardımından yaralanan TC. Kürdistan'daki askeri zafelerini 50'li yıllar boyunca ekonomik zafere pekiştirmesine neden oldu. Kürdistan'da ekonomik çıkar ilişkileri itibarıyla da önemli bir işbirlikçi kesimi oluşturdu. İlk el atılanlar ise, bir önceki direnmelerin tecrübe ve geleneklerini birinci elden aktarabilecek durumda olanların çocukları olmuştur. Kemal Burkay'ın daha 60'lı yıllarda söylediği gibi, artık "... Kürdistan emirliği davası gülden bir Şeyh Saif yok; ama meclislerde grup sözcülüğü filan yapan 'doçent şeyhler' var.. Dersim dağlarında hüküm ferman Seyit Rıza yok ama aynı dağlarda çıkan ve önce İskenderun'a oradan da İtalya'ya, Amerika'ya sevkedilen krom madeninin ulaşımında önemli miktarda komisyon alan torunu var."

Bu tipte bir kopukluğun yaşanmadığı Güney Kürdistan'da gerek aydınlar ve gerekse siyasal örgütlenmeler itibarıyla, Doğu ve Kuzey Kürdistan'a nispeten daha organik ve idantik olmuşlardır. Bu konu, üzerinde daha uzun zaman bir süre tartışılması gereken konuların başında geliyor. Şimdilik bu kadarla yetinerek gelecek sayılarda devam etmeyi umuyoruz.

(3) Aynı yıllarda, Güney Kürdistan'da yeniden başlatılan silahlı mücadelenin prestijinin yeniden örgütlenmesinde, önemli oranda rol oynadığı ve 60'lı yılların ortalarında KDP'ye dönüşen daha organik olan bir potansiyelin varlığını hatırlatmakta yarar görüyoruz. Fakat gerek yazımızın konusu ve gerek mirasçısı olduğumuz gelenek itibarıyla, bu kesimi, 75 sonrası kendilerini önemli oranda sosyalist ilan etmelerine rağmen, şimdilik bu tartışmanın dışında bırakıyoruz.

(4) Birbirlerini "Maocu Bozkurt" veya "sosyal faşist" olarak adlandırıp ve karşılıklı birbirinin katlini vacip gören TKSP ve KAWA'nın programlarına ve yazıp çizdiklerine baktığımızda, Kürdistan'ın bu gününün değerlendirilmesi ve kurtuluşu ile, önerilerinde temelde bir farklılığın olmadığı görülür. "Kürdistan emperyalizm tarafından parçalanmış feodalitenin egemen olduğu uluslararası bir sömürgeci. Proletaryanın sosyalist partisinin öncülüğünde kurulacak bir ulusal demokratik cephenin mücadelesi sonucunda, proletarya diktatörlüğü ilan edilecek ve böylece sosyalist bir Kürdistan'ın kuruluşuna başlanacaktır." Doğu Avrupa'daki, daha açık söylemek gerekirse, Gorbaçov sonrası gelişmelerin, bu tezlerde, bir takım değişiklikleri sağlayacağı açık. Pratik tavrılarında hissedildiği halde, bu değişikliklerin neler olduğu, nedeni ve neye dönüştüğü ile ilgili, bu gruplar tarafından henüz gerekli açıklamalar yapılmadığından muhtemel "yenileri" ve birbirlerine benzerlik ve farklılıklar hakkında henüz bir şey söyleyemiyoruz.

(5) "Bu ülkeye sosyalizm gelecekse, O'nuda biz getiririz" diyen Kemalist Nevzat Tandoğan'ın anlayışı ile pek farklı olmayan bu yorum, Kürt sosyalistlerine; 1979'deki Afganistan'daki askeri darbeyi "devrim", Sovyet işgalini enternasyonalist dayanışma ve 16 milyon proleter üyeli Solidarite'ye karşı Polonya'da gerçekleştirilen askeri darbeye, devrimci zor dedirtti. Hatta bizim içimizdeki arkadaşlar, Polonya işçi sınıfına karşı General Zaruleski ile aynı safta vuruşmak için, Polonya'ya gitmeye hazır oldu-

klarını söylüyorlardı. Neyseki o sırada iki parçasında silahlı mücadele sürdürülen Kürdistan'da, daha yararlı olacağınıza karar verilmişti (!).

(6) ünlü Alman yazarı Brecht'ın yorumuna göre; işkencelere dayanamayıp "dünyanın yuvarlak olduğu ve döndüğü tezinden vazgeçen" Galile'yi ziyaret eden bir dostu; "kahramanı olmayan halklara yazıklar olsun" dediğinde, Galile'nin, "kahramana ihtiyaç duyan halklara yazıklar olsun" cevabı ile karşılaşır.

(7) Ala Rızgari'de de örgütsel pramidin en tepesindeki bir iki kişi tarafından öne sürülen tezlerle karşı en ufak bir karşı çıkış, içerigine ve kürdistan gerçekliğiyle ilişkisine bakılmaksızın, derhal mahkûm ediliyordu. Karşı görüş sunanın, örgütün resmi tezini tayin edenden daha ileri ve kapsamlı görüşlere sahip olması ihtimali bile bu kararda herhangi bir değişiklik sağlayamıyordu. (80 Ocak'ta Varto'da bazı konularda aynı düşündükleri için, hareketin dışına ittiğimiz iki kardeşin, o dönemde oldukça kapsamlı görüşlere sahip olduklarını sanıyorum ve o dönemde neler savunduklarını nelere itiraz ettiklerini hala merak ediyorum..) Ayrıca bu insanların yıllarca bu örgütte profesyonel çalışmaları ve kendilerini bu örgütle tarif etmeleri bile, cezalarda herhangi bir biçimde hafifletici neden olamıyordu. İlginç olan, bu gün bile bütün "demokrasi" ve "yeni bir örgüt anlayış" belirlemelerine rağmen, hala içimizde bazı arkadaşlar, geçmiş değerlendirmelerinde, "Ala Rızgari'nin gevşek olduğu, yeterince örgüt karakteri göstermediğini" ileri sürüyor ve "program ve tüzük" yokluğunu neredeyse yenilginin nedeni haline getiriyorlar. bütün anti-demokratik örgütlenme anlayışına rağmen, Ala Rızgari'deki tek elle tutulacak yanı da ortadan kaldırmak istiyorlar. Biraz etraflarına baksalar bu arkadaşlarımız, ilk adım attıkları andan itibaren klişe program ve tüzükleri olan partilerin tabelaları ve genel sekreterleri dışında, pek fazla bir şeyi kurtarmadıklarını görebilirlerdi. Program ve tüzük, konferans ve hatta kongrelerini fiziki imhaları da ilave etmesine rağmen, sıcak savaş içindeki PKK'bile, sekreterine 2 yıldan fazla sağ kalan kadro dayandramıyor. Gelecek sayılarda tartışmaya devam edeceğiz, ama yinede kısaca belirtmekte yarar görüyoruz. Ala Rızgari ve benzerlerinin zaafıları program ve tüzüklerinin olmamasından değil, tam tersine esas zaaf, ölü dogmalar halinde program ve tüzüklerinin, ülke gerçekliği ile çatışmasındadır.

(9) Berbange Kürdistan, 1984, Sayı 1, Sayfa 6

(10) Hareketimiz içindeki tartışmaların farklı eğilimlerin ayrılımlarına neden olması süreciyle birlikte, bu silareci iki eğilimden de "farklı" değerlendiren bir takım arkadaşlarda, bağımsız tavrı almayı tercih ettiler. Herhangi alternatif bir görüş getirmemeleri ve hatta sadece, "merkezde oldukları için suçlu görülen" 3 kişiye karşı olma dışında, ortak bir siyasi bazlarının bulunmaması anlamında bur gurup özelliği bile gösteremiyorlardı. Hareketin her kesiminden arkadaş, bir süre ayrılıklar ve gelişmelerden habersiz oldukları oranda bu anlayıştan etkilenecek, koskoca bir süreci ve hatta kendilerini bile bu 3 kişinin "hataları" ile izah etmeye çalıştılar. Hatta bazıları, doğdukları andan itibaren muhatap kaldıkları patriarkal sömürge sisteminin kendilerinde neden olduğu bütün horlanmalara düşmanlıklarını bu üç kişiye somutlaştırdılar.

Yaşanan şartlardaki iletişim zorluklarından dolayı ulaşılamayan, veya zindanda olup son gelişmelere yabancı kalan arkadaşların bu tavırları, bir süre için hoş karşılandı ve yaşanan süreç ve de nedenleri izah edilmeye çalışıldı. Ama 9 yıl geçtikten sonra ve 9 yıl boyunca koskoca Kürdistan ve mütevazi Ala Rızgari, her anlamda örgütlenmeye ve bu 3 kişiden gelecek kötülüklerden korunmaya açırken, eli kolu ve de

beyinleri bağı oturup, dünyanın yeniden kurulduğu bir ortamda, hamküm olan bir sosyalizm anlayışının sorumluluğunu hala 3 kişiye yüklemenin adı, eğer kendi siyasi beceriksizliğini kamufle etmek değilse, en azından siyasi körlüktür.

www.arsivakurdi.org

DENEME

Mustafa Aydoğan - Zeruk Vakıfahmetoğlu

Uluslaşma sürecinin hızlanmasının ortaya çıkardığı ulusal demokratik muhalefetin potansiyeli, bir ikilem içinde sıkışmış bulunmaktadır. Bir yandan iktidar, uyguladığı politikalarla bu potansiyelin içini boşaltıp onu, sistemi güçlendiren bir öge olarak değerlendirmek istiyor. Öte yandan, ulusal demokratik hareketin verili durumu, yani, bu halkın sorunlarını çözmeye yönelik alternatif politikalardan yoksun olması, sözkonusu potansiyelin yanlış eğilimlerin güdümünde heba olmasına yol açıyor.

1970'li yılların nesnel koşullarında ortaya çıkan politik yapılanmalar, yaşanan sürecin nesnel karakterini kavramaya yönelik çabaların yönlendirilmesi sorununa yanıt olmaktan uzaktırlar. Mevcut sürecin yükümlülüklerinin altından kalkabilecek yapısal değişimler de göstermediler. Boyutlanarak büyüyen yükümlülüklerin altından tek tek kalkmanın olanaksızlığı da yaşanan pratikle doğrulanmış görünüyor.

Ulusal demokratik muhalefetin, yeni sürece ilişkin seçenek üretiminde, bir tıkanmayla karşı karşıya kalması, yukarıdaki saptamanın doğruluğu konusunda ip uçları verebilmektedir. Sözkonusu muhalefetin, nesnel koşullara denk düşen, yeni ve etkin bir yapılanmanın ışığında somut hedeflere doğru mobilize edilmesi, ivedi gereksinim halini almıştır. Mevcut birikimin sağlıklı bir biçimde değerlendirilerek sürece müdahale etmeye yönelik çabaların yoğunlaştırılması ertelenemez bir görev olarak duruyor.

Sürece etkin müdahale, hareketli toplumun yapısıyla çelişik olan hantal yapılanmaları aşan, yetkin bir aracı gerektiriyor. Bu araç, dünyanın ve ülkenin değişen nesnel koşullarının ışığında, mevcut birikimi yeni bir yorumla değerlendirip, örgütlenebilme becerisini gösterebilmekle yaratılabilir. Tıkanıklığa neden olan sorunların çözümüne ilişkin, hem alternatif hem yetkin politikalar üretmekte, etkinliğini sağlamanın yolu açıktır.

Amacın açık olması, aracın niteliğini belirgin kılıyor. Tarihsel gelişmenin temel doğrultusunun somut tahlili ve ona uygun davranışların geliştirilmesi, başarının ön koşuludur. Araç ta, bu yöndeki davranışların örgütlenmesidir.

Eğer amaç, bir ulusu kendi geleceği konusunda, belirleyici bir konuma ulaştırmanın koşullarını yaratmakla ilgiliyse buna uygun düşen araçta, bu çok boyutlu ve

ciddi görevlerin gereklerini yerine getirebilecek yetkinlikte olmak zorundadır. Çabalar bu yönde olmalı... Ama, bunu ilk etapta, gerçekleşmesi olanaklı bir olgu olarak ele almamak gerekiyor. Birlik sorununu gündemine oturtan, çeşitli düzeydeki toplantılar, bu adımın kendisi değil, fakat bu yönde atılmış adımlar olarak değerlendirilirse bizi amaca ulaştırabilecek daha boyutlu adımların meyvelerini toplayabileceğimize inanıyoruz.

Bugüne dek yaşanan gelişmeler, amaç ile araç arasındaki diyalektik bağın sağlıklı bir biçimde kurulmadığını açıkça gösterdi. Amaç, bir halkın ulusal ve toplumsal gelişmesini sağlamak ve yönlendirmek olduğu halde araç, dar çevre birliği olma kategorisini bir türlü aşamadı. Bu derin çelişki, bizi amaçtan uzaklaştırdı. Bu ağır ve soylu amaca ulaşma konusundaki umutları fazla besleyemedi. Öyleyse amaç ile araç arasındaki çelişkiyi giderecek doğrultuda davranmak gerekiyor. Birlik çabaları, bu değerlendirmenin ışığında ele alınmalı ve eski araçların aritmetik bir toplamı olarak değil, öne konulan amaca varabilmeyi sağlayacak çok boyutlu ilişki ağının yetkin bir biçimde örgütlenmesi olarak algılanmalıdır. Eğer bu, tutumlarımızın biçimlenmesinde etkin olabilirse yoğunlaşan çabalar, bizi amaca yakınlaştıran çabalar olacaktır.

1970'li yılların ikinci yarısından günümüze dek yaşanan birlik deneylerinin başarıya ulaşamamasının temelinde yatan olumsuzluklar, yeni birlik çabalarına korkuyla yaklaşılması yönündeki eğilimleri besliyor. her birlik çabasının sonuçsuz kalması, birliğe ilişkin umutların gerilemesini koşullandırdı.

Son 20 yıllık tarihe bakıldığında, Kürt örgütlerinin gerilediği, zayıfladığı ve büyük bölünmelere uğradığı dönemlerde, birliği öne çıkardıkları görülür. Birlik, kitlelerle bağların biraz güçlü olduğu ve herkesin belli bir kesimi kontrol edebildiği koşullarda hep sırt çevrilen bir olgu olarak durdu. Oysa sözünü ettiğimiz yıllarda kitleler ile bağlar gelişiyor ve toplumsal muhalefet, herhangi bir örgütün tek başına kontrol edemeyeceği biçimde büyüyordu. Güçleri birleştirmek ve büyüyen potansiyeli doğru değerlendirebilecek ortak çabaları yoğunlaştırmak, gelişmenin temel mantığı ve realitesi ile uyumlu iken buna uygun davranılmadı. Halbuki, yükseliş dönemleri, sözkonusu yükseliş yönlendirme konusunda, birliği güncelleştiren dönemler olmalıdır. Kürt ulusal demokratik muhalefeti bu dönemlerin olanaklarını bu yönde kullanma becerisini gösteremedi. Bu gerçekliği kabul etmek, bunun ışığında, birlik umutlarını besleyecek davranışları geliştirmek gerekiyor.

Bu beceriyi gösterememeye ilişkin, çeşitli nedenler ileri sürülebilir. Bunlardan bazılarını, şöyle sıralayabiliriz:

1- Birlik, örgütler tarafından, kendilerini güçlendirmenin aracı olarak düşünüldü.

2- Örgüt içi sorunların aşılmasında, başvuru bir yöntem olarak ele alındı.

3- Zayıflayan yapılanmaların birbirlerine tutunarak ayakta kalmalarının sığınağı gibi görüldü.

4- Örgütlerin birbirlerini yutma, tabanlarını eritme veya bölme gibi anlayışların ahlak haline geldiği bir alan olarak da değerlendirmek isteyen eğilimlere tanık oldu.

5- Örgütlerin kendilerini, birliğin bir parçası olarak görmek yerine, birliği kendilerine tabi kılmaya çalışan bir tutumu aşamadıkları somut olarak yaşandı.

6- Bütün noktalarda anlaşmanın gerekliliğinin gereksizliği ve bu konudaki zor-

lama da, birlik çalışmalarında ortaya çıkan önemli olumsuzluklardan biridir, diye düşünüyoruz.

Çünkü, birliği oluşturma sürecinde, tartışma konusu daha çok, birliğe konu olan örgütlerin ayrılık noktalarında oluştu. Herkes bir diğerine düşüncelerini kabul ettirerek birlik bildirgesini kaleme almaya çalışıyordu. Oysa birlik, ayrılık noktalarının değil, ortak noktaların öne çıkarılması temelinde oluşmalıydı. Böyle olmayınca, yani birliğin temelinde ayrılık noktaları da önemli rol oynayınca, kendi karşıtı olan dağılmanın koşullarını hızlandırdı. İşbirliği anlayışının geriletilmesine yol açtı. Kimi birlik deneylerinin başarısızlığında, hatta kimilerin de ölü olarak doğmasında, bu tutumun yadsınmaz bir rolü var.

7- Eskiden birlik politikaları, daha rahat bir biçimde saptanır ve birliğin niteliğine ilişkin gerekçeler o ölçüde kolay öne sürülürdü. Bugün, bu rahatlığı yaşadığımızı öne sürmek, güçtür. Çünkü eskiden herkes kendisini proletaryanın öncü siyasal önderi, diğer politik yapıları da, sırasıyla değişik sınıflar ve katmanların politik temsilcileri olarak görürdü. Durum böyle "açık" bir biçimde ortaya konulduğu için ittifak politikasını da oluşturmak da, çok güç değildi. Herkes, somut gerçekliği değil, kafalarında yarattığı gerçekliği değerlendirme temelinde ittifak politikasını oluştururdu. Birlik sürecinde ortaya çıkan olumsuzlukları sorgularken, bu konudaki formülasyonlar ve onları tamamlayan tutumların, yani ideolojik ve politik kavrayışımızın bizde yarattığı davranışların rolünü de unutmamak gerekiyor.

Birlik bir gereksinimdir. Bu konuda, herkes hemfikir... Ama, bu yalnız başına birliği gerçekleştirmemize yetmez. Birlik konusundaki ürkekliğin varlığı yadsınmaz. bunu aşmak gerekiyor. Bu alanda, belli gelişmeler var. Fakat, sözkonusu gelişmelerin tüm beklentileri yanıtladığı söylenemez. Öyleyse öyle platformlar oluşturmalıyız ki, herkesin görüşlerini rahatça ortaya koyabildiği; farklı eğilimlerin demokratik hoşgörü ortamında birbirlerine tahammül edebilme yeteneğini gösterebildiği olanaklar yaratılmış olsun.

Dikkatleri, yeni birlik çabalarının daha önceki birlik deneylerinin akıbetine uğramaması için neler yapmamız gerektiği konusunda yoğunlaştıralım. İlişkilerin demokratikleşmesi konusunda, daha önceki yıllara oranla önemi azımsanamayacak bir zaman dilimini yaşıyoruz. Demokratikleşme olayı ya da bireyin demokratlaşması, toplumun genel demokratikleşme sürecinden kopuk olarak ele alınamaz. Bu, tek tek politik örgütler için olduğu gibi, bütün muhalefet içinde geçerlidir. Toplumumuzda yerleşik kimi değer yargıları ve gelenekler, demokratikleşme sürecini olumsuz yönde etkiledi. Biz bu koşulların etkisinde ortaya atıldık. İlişkilerimiz ve davranışlarımızın niteliği, bu olumsuzlukların da gölgesinde biçimlendi. Ama son yirmi yılda toplumumuzda çok önemli yapısal değişimlerin belirtileri sözkonusu. Kapitalizm, çarpık da olsa, bağımlı da olsa ülke tarihimizin hiç bir dönemi ile karşılaştırılmayacak ölçüde yaşamımızın tüm alanlarını etkisi altına alarak geliyor.

Bu gelişme, yerleşik kimi değerlerin yeni seçeneklerinin oluşmasını da koşullandırıyor. Sözkonusu gelişme, dünyadaki gelişmelerle de birleşince, kendi içimizde demokrasiyi özümseyerek ve bunun, pratik davranışlarımızı biçimlendirdiğini kanıtlayarak, demokrasi ve demokratik toplum kurmak kavgasında ciddi bir aday olabilmeyi olanakları konusunda, umutlarımızı artıracak güçlü nedenler oluşabilir.

Birlik isteminin, içine düştüğümüz durumdan kurtulmanın duygusal bir çığı olmasını engellemenin yolu, sözkonusu birliğin düşünsel zeminini sağlıklı bir biçimde oluşturmakla olanaklıdır. Çünkü, pratik davranış birliğinin gerekçelerini açıklayabilecek düşünsel temellere sahip olmak, bu davranış birliğinin amaca yönelik işleminin ön koşuludur. Aksi takdirde birlik, çok kaygan zeminlerde oluşur.

Gerçekleştirilmesine çalışan platformlardan mutlaka ideolojik, politik birlikler beklemek, bu aşamada gerçekçi bir tutum gibi görünmüyor. Ortak mücadele platformunda yaratılacak güven, demokratik hoşgörü ortamı, birlikte çalışma alışkanlığı, uyum ve kaynama becerisi, sözkonusu ideolojik - politik birliklerin de başarılı bir biçimde gerçekleştirebilmelerinin koşullarını olgunlaştıracaktır. Böylesi platformlar ilk aşamada, ulusal demokratik muhalefetin farklı odaklardaki kümelenmelerinin ve tek tek kadrolarının arasında sağlıklı ve sürekli bir diyalogun koşullarını yaratıp, birlikte iş yapabilmenin kapısını aralayabilirse bu alanda, ilerisi için umutlanmanın somut gerekçeleri oluşur. Birlikte çalışmanın ve ortak mücadelenin koşullarını besleyici tutum ve davranışları geliştirmek, sözkonusu gerekçelere sahip olabilmenin ön koşulu olarak algılanmalı.

İstemlerimiz ve onları olanaklı kılan koşullar arasındaki bağıntıyı da iyi değerlendirmek gerekiyor. Onları olanaklı kılacak koşullar olgunlaşmadan dayatılan istemlerin ve bu doğrultuda yürütülen çabaların meyvelerini toplayabileceğimiz kuşkuludur. Bunun için, istem ve önerilerimizde somut olmak ve ortak mücadelenin boyutlarını saptarken de gerçekçi olmak gerekiyor. İstemlerimizi biçimlendiren, somut koşullardır. Bunlar dikkate alınmadığı zaman, öne sürülenlerin ayaklarını yere basma şansı çok güçtür. Bundan sonraki çabalarımız, bu çok ciddi sorunu oldu bittile getirmeden ve bir sonraki adımın koşullarını olgunlaştıracak yönde yürütülmelidir.

KAÇAN TRENİ SON VAGONUNDAN YAKALAMAK

KAMRAN

B elirli bir saatte, hareket eden bir trene bilet alıp, o saatte trene yetişemeyen yolcular, treni kaçırmış olurlar. Yalnız yolcular treni kaçırmazlar. Politik mücadele içinde yer alan kişiler ve örgütlerde treni kaçırabilirler. Treni kaçırmak, güncellikle geleceği iyi oturtamayanlar için tam yerinde kullanılan bir deyimdir.

Tren Nasıl Kaçırılır?

Trenin kalkış saatine göre kendini hazırlıyamayan yolcu, nasıl treni kaçırırsa, politik mücadelede de belirli dönemlerde yapılması gereken şeyleri yapmayan kişiler ve örgütlerde, o dönemin gerisinde kaldıklarından ayak uyduramayıp tökezlerler, politik güncelliğin gerisine düşmüş olurlar, yani treni kaçırırlar. Kişiler ve örgütler, mücadelesini verdiği politik hedeflerin araç ve amaçlarını, bugün ve geleceği, içinde bulunduğu koşullara göre düzenlemek zorundadırlar. Bugün yapılması gereken şeyleri yapamayıp, 20 - 30 yıl sonrasını yapmaya kalkışmak veya 20 - 30 yıl sonrasının laflarını etmek, insanı, politik mücadelenin o evresinin gerisine düşürür. Veya hep güncellikle uğraşıp gelecekle ilgili bir planı olmayanlarda, bir dönem sonra politik yaşamın dışına düşerler. Böylece tren kaçırılmış olur. Tabi ki, politik yaşam trenine ayak uyduranlar, toplumsal sorunlar karşısında çözümleyici olanlar her dönem ortaya çıktıklarından trenin vagonlarında yollarına devam etmektedirler.

Kaçan Tren Yakalanabilir mi?

Yakalanabilir. Eğer hatalar zamanında görülürse üzerine kararlıca gidilirse, döneme uygun tavırlar koyulmaya başlanırsa, tren yakalanabilir. Yok eğer, insan kafasında bir şeyler tasarlayıp, günü ve geleceği, araç ve amaçları o kafasındaki şeye göre değerlendirirse, tren yakalanmaz, mücadelenin gerisinde kalınmış olur. Politik

mücadele trenine, her istasyon evresinde kendini yenileyebilen, geldiği istasyon evresinin koşullarına kendini uydurabilen ve egemen olan kişiler ve örgütler yetişebilir. Trene yetişip binildikten sonra, ilk vagon mu son vagonmu tartışması, binememekten farklı olduğundan fazla önemli değil.

Eski geleneğimiz olan **Ala Rızgari** ; 1980'den itibaren, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadele trenini kaçırmıştır. Nasıl kaçırmıştır? Sorusu sorulmalı ve cevaplanmalı. Bana göre, 1980 yılı sonrasında treni kaçıran eski geleneğimiz, 80'li yıllarda kaçan treni yakalamaya çalışmak yerine, daha da gerilerde kalan bir tavır izlemiştir.

Birincisi, örgüt ve örgütsellik hakkında bir dergi sayısı teorik yazı yazılmasına ve çok konuşulmasına rağmen, "örgüt bir kaç kişinin özel çabalarını aşmayan, kolektif ve kurumsal yapıyı oluşturmeyen bir çevre görünümünden kurtulamadığından, örgütsellik anlamında tren kaçırılmıştır.

İkincisi, 12 Eylül faşist cuntasına karşı, mücadele yöntemleri ve döneme uygun tavırlar konalamadığından tren kaçırılmıştır.

Üçüncüsü: Güney Kürdistan'a ve Suriye'ye çekilen yapımız, oralarda amaçladığı şeyleri değil, pasifikasyonu, insanları kendine göre biçimlendirmeyi, dikkatleri iç ve özel sorunlara çekirip, yapılması gereken görevleri unutturmaya çalışıldığı, ayak kaydırma ve tasfiyeler oluşu, çoğunluğun hareketi terk etmeye başlamalarından dolayı, tren kaçırılmıştır.

Dördüncüsü: Bu olumsuzluklar tartışılıp çözüleceği yerde, tasfiye ve adam ayartma meşrulaştırılmış, ideoloji adına sözümona "yeni görüşler" ortaya atılıp, terk eden etmiştir, kalanları da bir an önce Avrupa'ya atma amaç edinildiğinden, tren kaçırılmıştır.

Beşincisi: ülkede cezaevine düşenlerde, işkence ve teslimiyete karşı direniş geliştirileceği yerde, dikkatler iç sorunlara çekilip, fırtınalar koparılmış, direnme kararı olmasına ve dışımızda direnenlerle ittifak yapılmasına rağmen, direnme görevimizi yapamadığımızdan, treni kaçırmışızdır.

Altıncısı: Tutuklu olanların aile ve çocuklarına, ölen, sakat kalanlara, tutuklulara karşı insani düzeyde bile sorumluluklar gösterilmediğinden, tern kaçırılmıştır.

Bazıları diyebilir ki, "bunlar doğru değil, biz her zaman mücadele ettik ve ediyoruz. Hareketi terkedenler oldu, tasfiyecilik oldu v.s. Biz her dönem söyledik, yazdık, çizdik.." diyenlerin şu andaki konumlarına baktığımızda, içinde bulundukları durum ve ilişkileri, bu iddialarına en iyi cevaptır.

Gerçeği kabul edelim, 1980 sonrasında Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinde Ala Rızgari olarak treni kaçırmışız. 25 yıllık mücadele içinde olup örgüt kurup yıkanlar, 25 yıl sonra yeniden örgütlenmenin ilk basamaklarındaysa, demekki tren kaçmış. Geçen yılın ortalarında, eski geleneğimizin Avrupa'da yaşayan bir kesiminde yeniden bir hareketlilik başladı ve Ekim ayında bir toplantı yapıp sonuçta, 3 eğilim ve bağımsızlardan oluşan bir platform oluştu. Platform yapacağı çalışmalarla kaçan trenin vagonunu yakalamayı başarabilir mi? Bana göre başarıma şansı hem vardır, hem de yoktur.

Vardır: Eğer eski geleneğin dağılmasına neden olan birinci ve ikinci derecedeki sorumlular, yani sabıkahılar (kusuruma bakılmasın, hapishane literatürü belirtmeyi daha uygun buldum) sabıkalarını açıkça ortaya serip tartışmalı ve sorumluluklarını

belirtip, muhasebe yapmaları gerekmektedir. ülkeyi dönmeyi önüne koyup, muhasebeyi orda yapmaları ve yeni dönemle ilgili görüş ve düşüncelerini açmalıdırlar. Bu noktada platform işe yarabilir, ülkede oluşmasına katkıda bulunabilir. Böylece yeni dönemle ilgili geçmiş sahifesi kapanacağından tüm dikkatler ne yapılmasına, nasıl yeni bir yapıya, güncel ve uzun dönemli hedefleri tespite verileceğinden, kaçan treninin son vagonuna yetişebilir.

Yoktur: Yoksa eğer birinci ve ikinci derecedeki sorumlular, "hiç sabıkamız yok, o günkü görüş ve tavırlarımız doğrudu, bugün farklı bir yerdeyiz, muhasebeyi kendimle yaptım, yeniden yapmaya gerek yok, ülkeye adam gönderip örgütlenme çalışması yapabiliriz, geçmiş tartışmanın anlamı yok, yeni ve gelecek önemli" derse, bana göre kaçan trenin son vagonunu bırakalım yakalamayı, daha çok istasyon geri kalmaya devam ederiz.

Piyasada birçok örgüt var. PKK dışındakilerin hemen hepsi Avrupa'da, özellikle İsveç'te toplanmış bulunmakta. Aynı mantık, aynı çalışma biçimi bizlerde olduktan sonra, bir tane "örgüt" daha olsa ne olur, eksik olsa ne olur. Millet, toplantılarda bir "lider" daha fazla görsede olur, görmezde olur. Çıkan dergilere bir ROJEV eklense de olur, eklenmesede olur. Zaten yeterince Avrupa'da "liderler", "örgütler" ve dergiler var. Bence fazlasına ihtiyaç yok.

Örgüt - örgütlenme olayı ile, fikir kulübü veya bir çevre çalışmasını birbirinden ayırmak lazım. Geçmişte, sözüm ona örgüt olduğunu iddia eden bir kısım çevrelerin yaptıkları, bir fikir kulübü veya çevresi olmaktan ileri gidememiştir. Adına isterse parti densin, MK, bölge komiteleri v.s. densin. Tüm fırtına, bir dergi, birkaç dernek etrafında koparıldığına göre, hiç gerek yoktu illegaliteye, örgüte, MK'lara, bölge komitelerine.

AR olarak geçmişte yaptıklarımızı, hiç illegalite görüntüsü vermeden de yapabiliirdik.

Dergi ve ASDK - DER'leri legal olduğundan, gerisi kendimize verdiğimiz illegalite havasıydı. Çünkü örgüt olayı ile fikir kulübü - çevreyi birbirinden ayıramamıştık. Örgüt demek, hele bizim gibi sömürge bir halkın örgütü demek; yeni bir devlet, yeni bir toplum kurmayı önüne koyan organizasyon demektir. Örgüt kurulduğunda, daha işin başında, kurulacak devlet ve toplumun her alanında kurumsallaşmayı başlatan,, halkın her kesiminin taleplerini gündemine alan, kendini başarıya ulaştığında kuracağı yeni devlet ve toplumun tüm kurum ve kollarıyla, sömürgeci-lerden devralabilen bir yapı demektir. Örgütün işlevi dergi çıkarıp piyasada dağıtmak, görüşleri yazıp çizmek, tartıştırmak, birilerine demokratik kitle örgütü kurdurmak değildir. Bu çalışma yöntemini bir çevrede yapabileceğinden, hiç gerek yok, birçok insanı gizli örgüt üyesi havasına sokmaya, ondan mahkemelerde yıllarca cezayı, salt basit üyelikten aldırılmaya, hakkımız olmaması gerek.

Bundan sonra, bu noktayı netleştirmeliyiz: Örgüt mü kuracağız, yoksa kulübü mü? Örgüt kuracaksak (ki bu yalnız bizim çevrenin tek başına başaracağı bir olay değil) onun gerektirdiği koşullar çerçevesinde kurulmalı. Yarın bir ters ortamda bizlere deseler, "alın yönetin ülkenizi" kim, hangi "örgüt" yönetebilir. küçük bir ilçeyi bile yönetemeyiz. Eğer 25 yıldır doğru dürüst bir fikir kulübü, bir çevre bile oluşturamamışsak, üstelikte adımıza proleter devrimciler ve örgütü demişsek, hala diyeceksek, bize gülerler. Bırakalım, örgütlenmesinde gerçek sahipleri vardır ve

çıkıp yapsınlar, bizler de onlara yardım edelim.

Kürt halkı gibi, Beşikçi'nin deyimiyle; "sömürge bile olmamış bir halk"a, sıkı bir örgütlenme ve ciddi bir örgüt gereklidir. Halkımız, kendi özgür geleceğini ancak kendi öz örgütü ile kurabilir. kendi örgütünü öyle kurmalıdır ki, özgürlüğü yakaladığı an, tüm kurumlarıyla, ordusuyla, bürokrasisiyle, hukukçusuyla, teknik kadrosuyla, ekonomistiyle, gazetecisi ile, öğretmeni ile, okuluyla, sendikazsıyla, yerel yöneticileriyle, bunu sağlasın. Hayatın her alanına müdahale edebilen ve organlarını yaratan, sömürgecilerin her yanıyla alternatifi olabilecek, bir görgüt gereklidir. Örgüt oluşturmayı önüne koyanlar böyle düşünmelidirler, yoksa bir isim ve bir takke, bir şeyh lazım değil. Ayrıca bir Rızgari ve Ala Rızgari dergisiyle, birkaç dernekle, arada bir bildiri dağıtmakla, birkaç şehir ve bölgeye atamayla adam tayin etmekle, atamayla sözümona şehir ve denek çalışmaları, birkaçta çatışmayla alternatif olunamıyor.

Eğer Kürdistan'da bir konuyu tartıştırmak istiyorsak, bu konu hakkında birçok yanılla ortak düşünenler bir araya gelebilir, o konuyu yazıp - çizerler ve tartıştırlar da. Marksizmin ilk ustaları Marks, Engels; kapitalizmi inceleyip çelişkilerini yakalamışlar, aternatifini de teorik oarak koymuşlardır. Kendilerinden önce ve kendilerinin dışında gelişen işçi ve sendikal hareketlere destek vermişler, onlara yol göstermişlerdir. Onlar hiçbir zaman tartıştırdıkları konuları kitlelere iletirken, kullandıkları araçlara, örgüt dememişlerdir. Teorik ve pratik çalışma birliğini Lenin'de görüyoruz. kendi örgütçüklerimizle Lenin'in örgütünü karşılaştırmayı düşünmek bile hakkımız olmasa gerek.

Eski geleneğimiz 70'lerde ortaya çıktığında; "ilk görevimiz Kürdistan'da ideolojik inşayı yapacağız" demişlerdi. yapılamadı, örgütçülük oyunu oynandı. Halbuki tüm dikkatler, ideolojik, sosyal, kültürel, tarih, dil gibi çalışmaya verilseydi, Rızgari ve Komal bir fikir kulübü olarak gerçek niteliğini sürdürseydi, veya Rızgari-P'deki tespit edilen noktalar doğrultusunda örgütlenme başarlıysaydı, Kürdistan'da yapacağı hizmetler çok farklı olurdu.

Gerçek örgütlerde; kurumlarıyla, organlarıyla karşılaşılın tartışılan sorunlar, bizim karşılaştığımız sorunlardan farklı olmak zorundadır. Gerçek örgütlerde kişiler tartışılmaz, fırtına kişiler etrafında koparılmaz, adam biçimlendirilmez, ayak oyunları, kombinezonlar olmaz. Bu tür örgütlerde sorunlar olmaz mı? Olur, bazen bölünme bile geçirilir, fakat sorunlar; görüşler etrafında olur, kuracakları yeni toplum veya hedefledikleri şeyin, hangi yollarla ve nasıl olacağı şeklinde olur ve insanlar, bu görüşler etrafında kümelenirler, kurullarında ve organlarında tüm tartışmalar bu konularda olur.

Günümüzde, biz Kuzey Kürdistanlılar, örgüt ve örgütlenme sorununu bir türlü çözemediğimiz. Örgütlerin olması, kendisine sınıfsal, ulusal demesi bu durumu değiştirmemiştir. Sınıf örgütleri, proleter örgütüz denilip karşılaştıkları sorunlar karşısında ve toplumsal sorunlar karşısında bir türlü çözümleyici şeyler getirilmediğinden bölünüp ufalanmakta, liberal - reformist bir karaktere bürünmekte, bir kısmı marjinalleşip ne dediğini yine kendisi okumakta, dinlemektedir. 70'lerde yoğun bir örgütlenme olayını yaşadık. Dünyadaki sol merkezlerin etkisiyle de onların formülasyonlarına göre biçimlenen birçok örgüt oluştu. Parçalanıldı, yeni yeni örgütler kuruldu. Bu örgütlerden, günümüzde (PKK dışında) geriye kalan

bir avuç çevre kaldı. Bazıları bir dönem binleri, onbinleri yürüttü. fakat yine bir avuç kalmaktan kendini kurtaramadı. İyiki bizim çevremizin arkasında binler yoktu.

70'lerdeki yöntemle, 90'larda yeniden örgütçülük oynamaya devam edersek, örgütlenme çıkmazını açacağımızı sanmıyorum. 70'lerin başlarında, gerek bir avuç aydının bu işlere önderlik etmesi, gerekse ilk örgütlenme deneyleri olması o dönem şartlarında anlaşılıyor. Fakat 90'lı yıllarda Kürt ulusal hareketi kitleselleşmiştir. Tüm ulusal katmanlar işin içine girmekte, kendi taleplerini gündeme getirmektedirler. Bu koşullarda, Rojev'in I. sayısındaki, "Nasıl ve Niçin Yeni Bir Dergi?" makalesinde belirtilen: "Bir örgüt, dergi ve gazete yoluyla kendisini tanıtır ve tanımlar. Bir örgütün hüviyeti, dergi ve gazete ile örgüldür. Yine bir örgütün dışında olan kimseler, fazlasıyla dergi ve gazete yoluyla örgütü takip eder. dergi ve gazete, temelde örgütün çalışmalarında bir ayna vazifesi görür ve kamuoyu orada bilgilendirir. Örgüt üyesi, kamuoyu ve yurtseverler bilgilendikten sonra, örgütü eleştirir, örgüte öneri sunar ve sonuçta, ya örgüte karşı durur ya da o örgütten yana taraf olur..." belirlemesi, bizleri hala 70'lerin başındaki örgütçülük mantığından kurtulamadığımızı yansıtmaktadır. O zamanda denilmişti, "dergi çıkarıp görüşlerimizi yazıp dağıtıyoruz, millet okusun, beğenen gelir beğenmeyen gelmez". Birde günümüzde haberleşme ve iletişim araçları çok geliştiğinden, insanlara, radyoyla, TV'yle, telefaxlarla, video aracılığıyla görüşler, bilgiler götürülüyor. Bir avuç insan bunları seyretmiyor, milyonlar seyrediyor, bilgilenecek. Kürdistan dağında yaşayan bir köylünün bile bir radyosu var ve dünyada olanı-biteni dinliyor, kafasında değerler oluşuyor ve muhasebe yapıyor. Artık dergi tek iletişim aracı olmaktan çıkmıştır. Bunları derken, derginin, gazetenin, yayının önemini küçümsemiyorum. Örgütlenmede elbetteki yayına büyük görevler düşüyor. Ama örgüt eşittir dergi veya tüm örgüt numarası bir dergi etrafında dönerse, yine aynı noktaya, 1970'lerdeki anlayışa geliyoruz.

Tartışmamız gereken, çözmemiz gereken örgütsel problemler farklıdır. Ulusal ukruluş savaşını önüne koyan bir örgüt; o ulusun tüm problemlerini, taleplerini, güncel ve uzun vadeli hedeflerini tesbit edip çözmeye çalışsan, tüm alanları örgütlemeyi önüne koyan, geleceğin toplumunun ve devletinin kurumlarını şimdiden bağrında taşıyan bir örgütü nasıl oluşturmamız? Şimdiye kadar niye böylesi bir örgütü başaramadık, bu noktalan üzerinde kafa yormalız. Benim görebildiğim ve çözmemiz gereken birkaç noktayı belirtmek istiyorum.

* Örgüt demek, aynı zamanda kolektif ve kurumsal yapılar demektir. Kolektif ve kurumsal yapıların oluşturamayan, iç işlerliğini bu yapılarla sürdüremeyen yapılar, farklı niteliklere dönüşürler. Bu yapıdan ne anlaşılıyor, bunu tartışıp yerli yerine oturtmalıyız. Örgüt; bir veya birkaç kişinin özel yetenek ve çabalarıyla mı işlerlik kazanır ve onların atadıkları kişi, komite v.s.'lerle mi oluşur, yoksa kolektif ve kurumsal yapılarla mı? ve bu yapılara özgü değerlerle mi oluşur? Hemen her kesim ve örgüt, kurumsallıktan ve kolektivitiden bahsediyor, fakat yaşama ne ölçüde geçirilebildi, bu tartışma konusudur. İnsan, liderler, önemli kişiler; kolektivitenin bir ögesi olduğu zaman, o değerlerle donatıldığı zaman bir anlam kazanır. Artık yapıya yön veren, o "harika" kişilerin söz ve müdahaleleri değil, kurumsal ve kolektivitenin değerleri yön vermelidir.

* Örgüt içi demokrasi ve denetim mekanizmalarını yerli yerine oturtmak zo-

rundayız. Günümüzde hemen her kesim, farklı görüşlerin örgüt içinde bulunabileceğini söylüyor. Örgüt içi demokratik işleyişler, üyeler için bir güvence, bir yasa maddesi gibi olmalıdır. Bu güvence, Merkez Komiteye, değişik komitelere karşı bile olmalıdır. Örgüt içi demokrasi, aynı zamanda örgüt kitlesinin bir denetim mekanizması sağlamasını da beraberinde getirmelidir. liderleri, M. Komiteleri nasıl denetlenecek, bunlar yetkilerini hangi zeminden alacaklar? Daha doğrusu örgütün kendisini denetleyen kural ve kurumlar nasıl olmalı? Bu mekanizmayı yine "liderler" ve MK'mı, yoksa örgüt kitlesi mi oluşturmali? Bu denetleme mekanizmaları, aynı zamanda atama, emrivaki şeyleri de ortadan kaldırması gerekirken, seçimle organlar oluşturma, organ yönetme, seçimle gelindiği gibi, gidebilmeyide sağlamalıdır.

* Legal ve illegal çalışma biçimlerini, kendi ülkemiz koşullarında somutlaştırmalıyız. Bu biçimler birbirinden nasıl ayrılır? Legal örgütlerde bile, denetleme, demokratik davranışlar oluşturulmazken, göstermelikte olsa seçimler olmasına rağmen, illegal örgütlerde bu denetim ve demokratik işlerliğin oluşması şartları var mı, yok mu? Varsa bunu sağlayan mekanizmalar nasıl oturtulmalı? Denetimsiz bir veya birkaç kişinin tasarrufları mı hep belirleyici olacak? Bu sorulara cevap aramalıyız.

* Örgüt, politikasını soyut ve onyıllar sonra konuşulacak şeylere

değil, güncel politikalar üretip uzak politik hedeflerle birleştirebilen, topluma her dönem altentailer sunabilen, gündemi düşmana bırakmayıp, kendisi tayin eden bir programı olmak zorundadır. Ne acıdır ki bugün Turgut Özal yalnız Türklerin gündemini değil, kürtlerin gündemini de belirleyebilmektedir. Onun açtığı gündemin ya arkasında gidiyoruz, ya da tavırsız kalıyoruz. Tavırsızlığımızda sözüm ona uzak politik hedeflerle kapatmaya çalışıyoruz. Günlük ekmeğini bile güçlükle çıkaran birinin, kendini zenginlik hayali içinde görmesi gibi.

Bu belirttiğim noktaları teorik olarak tam anlamıyla açmlayabilirim. Fakat bunları tartışalım ve içeriklerini tartışarak, birbirimizi tamamlayarak belirli sonuçlara varabiliriz. Makro politik tartışmalar yapıp adına politika bu deyip, hala on kişiyi bile birarada güçlükle tutamıyorsak, işin başına dönmek zorundayız veya bu işi bilenlere, gerçek sahiplerine bırakmalıyız.

Günümüzde birçok yayın organlarında, yeni örgütlenme teorileri yazılıp çiziliyor. Elbette yazılıp - çizilmeli, tartışılmalı. Ama bir nokta dikkatimi çekiyor: Geçmişte örgüt kurup dağıtanlar, eskiden savundukları örgüt modelini bile gerçekleştiremedi, pratik ve teorik eksikliklerini görmeden, en fazla bu kesim bu konuda konuşuyor, yazıp çiziyor. Geçmişle ilgili herşeyi sayıp döküyor, bırakmadığı, söylemediği kalmıyor. Bu tür görüşler bana inandırıcı gelmiyor. Çünkü, kendi becerisizliklerini, yarattıkları ucube örgüt modelleri konusunda, kendi kendileriyle bir hesaplaşmaya girecekleri yerde, her şeyin suçunu bazı gerekçelerde arıyorlar. Örneğin: Leninist örgüt modelini eleştiren biri veya çevre, bu modeli tam olarak uygulayıp çıkmaz noktalarını, yanlışlarını yaşayıp eleştirmeleri farklıdır, Leninist modelle bile hiç ilişkileri olmayan eski "modellerini", dünyada bu modeli uygulayanlarda görülen karmaşıklıklara dört elle sarılıp, bu gerekçeye bağlamaları, bence kendi becerisizlik ve yanlış örgüt mantıklarının bir sonucu olarak savunma psikozundan başka bir şey değildir.

KÜRDİSTAN'DA BİRLEŞİK ULUSAL BİR OTORİTENİN OLUŞTURULMASI HER ZAMANKİNDEN DAHA GÜNCELDİR

İbrahim GÜÇLÜ

Yirmibirinci Yüzyıla 10 kala, dünyamız çok köklü değişikliklerle karşı karşıya kaldı.

Toplumların tarihine toptan bir bakış attığımız zaman, nasıl ki 1917 Ekim Devrimi, dünyanın çehresini değiştiren bir olay olduysa; S. Birliği'nde başlayan ve bütün Doğu Avrupa ülkelerine yayılan demokratik-ulusal reform - devrim karışığı eylem, dünyada yeni ilişkilerin ve yeni düzenlemelerin doğrudan ortaya çıkmasında itici bir dinamik oldu.

Dünyanın bu yeni döneminde, insanın, kısa sürede tahayyül edemeyeceği olaylar gündeme geldi. İki Almanya devletinin birleşmesi, Alman ulusunun bütünleşmesi; Sovyetler Birliği'nde cumhuriyetler, özerklikler ve otonomlar biçiminde yaşayan milletlerin, halk topluluklarının daha fazla ulusal haklara sahip olmak, bağımsızlık ve özgürlük doğrultusunda yeni projeleri sunmaları; Yugoslavya'da aynı çizgideki gelişmeler; Romanya, Çekoslovakya, Polonya, Macaristan ve Bulgaristan'daki sorunun hükümet değişiklikleri ile kalmayıp, sorunun iktidar ve rejim değişikliklerine dayanması, denilebilir ki, olağanüstü gelişmelerdir. Daha öncede belirttiğimiz gibi, kimsenin de beklemediği cinsten gelişmelerdi.

Doğu Dünyası ve onun etkisiyle tüm dünyadaki gelişmelere baktığımız zaman, köklü değişikliklerin: a) Sosyalizmin yeniden tartışılması, b) Ulusların hakları ve özgürlükleri, c) Demokrasi ve siyasal rejim ve d) İnsan hak ve özgürlükleri boyutunda gündeme geldiği rahatlıkla görülebilmektedir. Bu sorunların ulusal boyutların ötesinde, uluslararası boyutlarda bir değere sahip olduğu açıktır. Ama, nasıl bir sosyalizm?, demokrasi ve siyasal rejim ve insan ve özgürlükleri sorunları daha çok içsel, dünyanın haritasını değiştirmeye aday sorunlar değil. Ancak ve ancak bu sorunlar, ulusların bağımsızlık ve özgürlükleri sorunu ile bütünleştiği zaman, dünyanın haritasını değiştirecek niteliktedir.

Özellikle, Almanya'nın birleşmesi, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerdeki ulusal sorunlardaki gelişmeler ve değişimler: Kürt ulusunu, her Kürt bireyini doğrudan etkilemiştir. Dün birçok sıradan Kürt, Kürt yurtseveri, yurtsever örgütü için hayal kabul edilen Kürt ulusunun ve ülkesinin birliği sorunu, daha reel bir olgu olarak karşısına dikilmeye başladı. Bu duygu, derinden derine işlemeye ve genişlemeye başladı. Geçmişte daha uzak görüşlü olan Kürt kesimlerinin bu yöndeki düşünce oluşumu çabaları, daha bir anlamlı olmaya başladığı görüldü.

Yirmibirinci yüzyıla 9 kala Ortadoğu'da patlak veren savaşın devam ettiği süre içinde ve hem de sonrasında, çok önemli senaryoların gündemleşeceğinin ipuçları görülmeye başlanmış durumda. ABD'nin öncülük ettiği müttefik güçleri, savaş başlatırken, Saddam'ın Kuveyt'ten çekilmesi, silahlarını sınırlandırma için caydırma ve Irak'ın bütünlüğünü korumaya çalışma amacı ile hareket etmesinin, çok kısa sürede tuzlabuz olduğunu, savaşın pratiği gösterdi. ABD ve başını çektiği müttefik ülkeler, Saddam belasından kesinlikle kurtulmanın hesaplarını yapmaktadırlar. Saddam'dan kurtulmanın, Irak'a yeni bir statü kazandıracağı ve bölge haritasında değişikliklikleri bile gündeme getirebileceğinin uzak olmadığını görmek gerekir.

Bunun içinde, dünyanın dört bir yanında senaryolar çizilmekte. Bırakalım dünyanın uzak yörelerine gitmeye, Kürt ulusunun hesaplaşmak durumunda olduğu T. Cumhuriyeti devletinin bile çok ciddi senaryolar çizdiği gözden kaçmıyor. Bu senaryolarının bazı verileri, devletin, Kürt sorunundaki geleneksel politikalarını sarsacak nitelikte olduğu yapılan açıklamalarla kendisini açığa vurmakta.

Bu da, devam etmekte olan savaş, bölgenin çehresinde önemli değişiklikler yapacak. Ortadoğu bölgesinde yapılacak çehre değişikliğinin, geniş bir toprak parçası üzerinde yaşayan, dört parçaya bölünmüş Kürt ulusunun durumunu, çehresinin değişmesi anlamına da geleceğini ileri sürmek yanlış olmazsa gerek.

Dünya ve bölgemizdeki bu hızlı değişim sürecine, Kürt ulusunun kendi özgücüsüyle katılması; bölgemizin çehresinde, haritasında bir değişiklik olacaksa, bu çehre değişikliğini rengini ve yönünü kendi lehine çevirmesi için hazırlıklı olması gerekir.

"Kürt ulusu hazırlıklı olmalı" kavramı elbette soyut bir kavramdır. Bu kavram, Onun, yurtsever siyasal, demokratik ve kültürel kurum-kuruluşlarının bu işe öncülük etmesi, buna hazırlıklı olmasıyla bir anlam kazanır.

Kürdistanlı yurtsever siyasal, demokratik güçlerinin ve kurumlarının hazırlıklı olması verili duruma göre hem parçalı ve hem de bütünlü bir sorundur.

Bu sorunun parçalı olmasının zorunluluğu, Kürdistan'ın ve Kürt halkının dört parçaya bölünmüş ve dört ülkenin hegemonyası altında olmasından kaynaklanmaktadır. Bu verili durumun sonucu, Kürdistan'ın her parçasında, değişik isim ve niteliklerde, siyasal, demokratik örgütlenmeler ortaya çıkmışlardır. Ve yine verili koşullar, her parçada, bütünü parçası niteliğinde olan değişik mücadele süreçlerini, stratejilerini ve hatta taktiklerini belirlemiş durumdadır. Bundan dolayı, Kürdistan'ın her parçasında, tüm siyasal, demokratik örgütlenmelerin gelecekle ilgili bu günden hazırlıklı olmaları gerektiği açıktır. Bu da, güçler arasında sıkı ilişkilerin kurulması; ortak geniş, derinlikli demokratik platformların yaratılması ile mümkün olacaktır.

Her parçadaki bu hazırlıklı durum, bütünü hazırlanmasında ciddi bir arka plan,

bir alt yapı oluşturacağı da bilinmelidir. Kürdistan bütününe bağlayacak bir hazırlıklığın, her parçadaki hazırlıklılıkla doğru orantılı olduğu, matematiksel ve fiziksel bir yasa olarak da önümüzde durmaktadır.

Gelinen aşamada dünyadaki değişimler ve özellikle de bölgemizde savaş sorunu ve savaş sonrasında, Kürt halkının Kürdistanı özgürleştirilmesi ve akabinde, Irak merkezi yönetiminin en gelişkin silahlarıyla saldırması sonucunda; 2 milyon insanımızın ülkemizi terketmesi arkasında ortaya çıkan trajedi sonunda:Kürdistan ve Kürt ulus sorunu daha somut bir biçimde bölgemizin ve dünyanın sahnesine çıktı. Her zamankinden daha somut bir dünya sorunu haline geldi.

Bu enternasyonalize olmuş durum gerekli kıldığı görevleri yerine getirme için; Kürdistanlı siyasal güçlerinin, demokratik oluşumlarının ve bağımsız siyasal kadrolarının ortak hedeflerde birleşmesi, temel sorunlarda iş yapabilir projelerde anlaşmaları, dünyaya karşı taleplerinde merkezileşmesi ve plülarizmi içinde taşıyan bir tekleşmeye gitmesi, bir zorunluluktur. Yoksa dünya ve bölge güçleri karşısında siyasal, askeri bir etkinlik sağlamak mümkün değildir.

Son sözü başında belirtirsek, sorun, Kürdistan'da Birleşik Ulusal Demokratik Bir Otorite'nin yaratılmasıdır.

Bu yazımda, özellikle bu yön üzerinde durmayı çerçeve olarak belirliyorum. Ayrıca, bu sorun yeni tartışma gündemine getirilen bir sorun değildir. Son 10 yılda, sık sık tartışma gündemine gelen, düşünce ve pratiğiyle daha eski tarihlere dayanan bir sorundur.

Bu birleşik siyasal otoritenin yaratılması için, Kürdistan'ın her parçasında, değişik örgütlerin, değişik önermelerinin de olduğunu biliyoruz. Bu oldukça doğal bir olaydır. Bu günde, bu konuda fikir ve öneriler çeşitliliği içinde, en olumlu, verimli ve işlerliği olan biçim: Kürdistanlı siyasal, demokratik kuruluşlarının ve tek tek yurtsever kadrolarının tartışmalarıyla bulunacaktır.

Körfez krizi koşullarında, Irak Kürdistanı Cephesi'nin son üst Organ toplantısında bu soruna ilişkin aldığı karar, sorunun tartışılmasına bir ivme kazandırdı. Son Kürt trajedisinin ortaya çıkması ile, Kürt ve Kürdistan sorununun enternasyonalizme olmasıyla birlikte, pratik adımların atılması ve çalışmaların yoğunlaştırılmasının gerekliliği, daha bir gözbatar durumda ortaya çıkmış durumdadır.

Genel Olarak Tarihsel Arka Plan

Bu sorunun da, düşünce ve pratik olarak geçmişe dayanan bir sorun olduğunu belirtmiştim. Düşünce ve pratik olarak tarihi eski olan bir sorunun, hangi yönleriyle başarıya ulaştığı ve hangi yönleriyle başarıya ulaşmadığının açığa çıkarılması, bulunduğumuz aşamada sorunun kotarılması ve başarının taşlarını döşemek için gereklidir.

Bir saptama olarak görmek gerekir ki, Kürdistan'ın toprak parçalanması, siyasal, kültürel, tarihsel bir bölünme, parçalanmayı da getirmiştir. Parçalanmış bir ulus olarak Kürt ulusu, uluslararası ya da devletlerarası sömürge olma karakterinden dolayı, bütünlüklü bir biçimde, kendi iç dinamiklerinin belirleyiciliğinde, ilerilik gerilikleri, yenilmişlikleri ve zaferleriyle bir kültürü, tarihi ve siyaseti açığa çıkaramamıştır. Ulusumuz parçalanmış, beyinlerimiz parçalanmış, yaşam tarzımız parçalanmıştır. Beynin parçalanması, ulusun parçalanması ve yaşam tarzımızın

parçalanması, mekanik bir olay olarak gündeme gelmişse de; bu parçalanmış halimize değişik merkezi siyasi otoritelerin, kültürlerin, ideolojilerin ve ulusal özelliklerin zora dayanan değişik kanallardan hükmetmeye başlaması; kürt ulusunun bilincinde derin tahribatlar yaratmıştır. Ulusumuzun bilincindeki bu derin tahribatlar, zamanla somut bilince dönüşmüştür. Bu somut bilinç, Kürt ulusunun ve Kürdistan'ın bölünmüşlüğü'nün doğal kabul edilmesidir. Hatta bazı dönemlerde, ulus olarak başka toprak parçalarına sahip olduğumuz, başka toprak parçaları üzerinde aynı ulustan kardeşlerimizin olduğunun unutulması, hafızanın unutkanlığı sorunu ortaya çıkmıştır.

Bu maddi ve manevi koşullarda şekillenen yurtsever örgütler de, bilincinin parçalı olarak işe başlaması doğallığını getirdiği ortada. Bundan dolayıdır ki, çok eski tarihlerde, 20. yüzyılın ilk başlarındaki ulusal ayaklanmalar döneminde daha bütünlüklü ve Kürdistanı olan Kürt insanın bilinci, direnişlerin bastırılmasından; asimilasyon ve zor politikasının sistemli bir halde sürdürülmesinin akabinde ortaya çıkan örgütlenmeler de, bilinç parçalanmışlığı: Programlarında, tüzüklerinde, politika ve taktiklerinde kolaylıkla saptanabilir. Bu örgütlerin oluşum biçimleri, programları ve eylem anlayışları derinlikle bir analize tabi tutulduğu zaman, parçanın örgütleri olmaları, sadece parçalanmışlığın maddi sonucu değil; bilinçte de kabul edilmiş bir parçalılıktır. Elbette bu parçalı bilinç ve bu parçalı bilincin güttüğü eylem anlayışını organize eden örgütlerin; Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun birliği diye somut bir derdi olmaz!. Böyle bir dert olmayınca, buna uygun davranış, örgütlenme ve ilişki biçimlerinin tayin edilmesi için çabaların içine girilmesine de elbetteki gerek olmaz: Pratikte de öyle olmuştur.

Zaten 1970'ler öncesinde varolan her parçadaki siyasal örgütlerin ilişki düzeylerine, birbirine önerdiklerine ve her parça için önerdikleri siyasal ilkelere baktığımız zaman, bu tespitimizin doğru olduğu saptanır.

1970 sonrası yıllar, dünya ve bölgemiz bir yere gelmiştir. Ekonomik düzende kapitalizme doğru hızlı bir evrimleşme, emperyalist sistemin etkisiyle kurulan yeni ilişki düzeninin ve teknikteki gelişme v.b.nin etkisiyle, Kürt insanının, ulusunun ve siyasal güçlerinin durumunda ve bilincinde de bir değişme vardır. O tarihlerden sonra, Kürdistan'ın her parçasında Kürt ulusunun ve Kürdistan'ın birliği sorunu düşünsel planda gündemdedir. Bu sorunun düşünsel planda geliştirilmesi için, perspektifler belirlenmektedir. Bu durumdan en fazla rahatsız olan Kürt kesimleri de, egemen solun etkisi altında olan; ulusumuzun ve kendisinin kaderini egemen ulus soluna bağlayan kesimlerdi. Ama egemen soldan ayrışan, gelenek olarak sol eğilimden gelen kadrolar ve örgütlenmeler, bu sorunda daha cesaretli düşünsel atılımların içine girdiler. Bu sorunu, tartışma platformunda, epeyce boyutlarıyla ele alınma şansına sahip oldular. Hatta ismi geçen ve kozmopolitik sol denilebilecek kesimler, bu düşünceleri, milliyetçi düşünceler, sosyalizmden sapma ve emperyalizmi-kapitalizmi güçlendiren düşünceler olarak mahkûm etmeye çalışmışlardı.

Ama doğrunun kendisi gerçektir. Kürt ulusunun ve Kürdistan'ın, emperyalist-sömürgeci politikalar sonucu parçalanmış olmasından dolayı, birliğinin de bir gerçekliğe dönüşmesinin olanaklarını zaten sunuyordu. Bu tarihsel olanaklar ve giderek Kürt ulusunun değişik parçalarındaki bireyler ve özellikle siyasal güçler, örgütlenmeler arasında ilişkiler geliştikçe, bu düşünce de gelişmeye ve daha somut

bir hale gelmeye başladı.

O günden bu güne baktığımız zaman, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun birliğinin gerekliliği, bakhlığı konusundaki düşünceler de gelişmelerin olduğu tartışmasıdır. Ayrıca, Kürdistan'ın değişik parçalarındaki siyasal örgütler arasında, sorunun perspektifleri konusunda ayrılıklar olmasına rağmen, birliğin genel sorunları konusunda ortak paydalar olduğu da, son tartışmalarla ve sorunun pratikçe gündemleşmesiyle ispatlanmakta olan bir durumdur.

1970-80 ve Sonrası Tarihlerdeki Pratik Çalışmalar

1980 yılından önce, Kürdistanlı örgütlerin ilişkilerine baktığımız zaman, sıkı ilişkilerin olmadığı; ayrıca, ilişkilerin belirli örgütlerle sınırlı olduğu görülecektir. Ayrıca, Güney Kürdistanlı örgütler arasında varolan çatışmalar ve kardeş kavgası, aynı zamanda diğer parçaları ve bir bütün olarak Kürdistan'daki bütün siyasal örgütlerin ilişkilerini etkileyecek durumdaydı.

Bu ilişki sınırlılığı, siyasal güçler arasındaki olumsuzluk: Kamplaşmaya uygun bir tarzda, Kürdistan'da ortak bir siyasal otoritenin yaratılması için gerekli olan çalışmalarını şekillendirmiştir. Gerçekten de, 1980 öncesine bakıldığı zaman, bu bloklaşmaya uygun bir ilişki ve çalışma vardır. Bunun sonucudur ki, bu konuda, KİP, Kürdistan Yurtsever birliği, Suriye Kürtleri Sol Partisi, İran Kürdistan Demokrat partisi ve Suriye Kürtleri İlerici partisi çok şekilli olmayan bir çalışma içindedirler. Bu çalışmanın şekilli olmaması, çağdaş demokratik ve açık metodlarla yürütülmemiş olması, Kürdistan hareketi için sunabildiği geniş bir deney birikimi sözkonusu değildir. Bu konudaki bilgiler, yapılan çalışmaların düzeyi, çalışmalara katılan örgütlerde ve o örgütlerin sorumlularında saklıdır. Doğrusu bunun Kürt hareketi için bir eksiklik olduğunu hepimizin kabul etmesi gerekir.

Nereden başladığı ve nereden bittiği belli olmayan bu çalışmadan uzun bir dönem sonra, 1980 yılının başlarında, yeniden, Kürdistan'da ortak bir siyasal otoritenin yaratılması için çabalar baş gösterdi. Bu dönem, denilebilir ki, Kürdistanlı güçler arasında ilişkilerin daha yoğun, daha açık ve daha genel olduğu bir dönemdir. Bunun yanında, Kürdistanlı siyasal örgütlerin bir kısmı arasında çatışmaların devam ettiği de gerçeğin bir diğer yönüydü.

Bu çalışmanın başlatılmasında, Kürdistan Yurtsever Birliği (YNK) ve İran KDP öneri sahibiydi. YNK'ye göre, Irak-KDP'nin dışında bütün güçler bir araya gelerek, ortak bir siyasi otorite yaratabilirler. Bunun için de, ilk elden, her dört parçadan bir ya da iki örgütün temsilcilerinin bulunacağı bir komitenin oluşturulmasını öneriyordu. AR'nin de bu komitede yer almasını istiyordu.

Ala Rızgari, güçler arasındaki ilişkileri, her dört parçadan değerlendirdi. a) Bunun için bir komitenin oluşturulmasına gerek olmadığını, YNK ile İran KDP'nin sunacakları; toplantıda katılan güçlerin görüşleriyle zenginleştirilecek ve değiştirilebilecek bir gündem ile toplantıya Kürdistanlı güçleri çağırabileceklerini; çünkü, hem YNK ve hem de İran KDP, Kürdistanlı tüm güçler tarafından kabul edilebilecek ve güçlerine bağlı olarak da ciddiye alınacak güçler olduğu görüşünde olduğunu ileri sürdü. Bunun içinde, komitede yer almasının, en azından Kuzey Kürdistanlı siyasal güçler açısından problemler yaratabileceğini vurgu yaparak dile getirdi. b) Hiçbir Kürdistanlı siyasal örgütün bu toplantının dışında tutulmasının

doğru olmayacağını belirtti. Böyle bir platformun, Kürdistanlı siyasal örgütler arasındaki sorunları da tartışıp, sonuçlara varması gerektiğine göre, sorunlu olunan güçlerin platforma katılmamalarının hiçbir sorunu çözemiyeceği tespitini yaptı. Bundan dolayı, Irak Kürdistanı güçleri açısından Irak KDP'nin ve Türkiye Kürdistanı güçleri açısından sorunlu olan PKK'nin de toplantıya katılmasının, işlerimizi kolaylaştıracağı düşüncesindeydi. c) Bunun yanında, platformda, Kürdistanlı siyasal örgütlerin ilişkili bulundukları Irak, İran ve Suriye ile ilişkilerin sınırlarının tartışılmasının ve sonuçlara varılmasının, üzerinden atlanılmaz ve mutlaka tartışılması gereken temel bir sorun olduğunu da öneri olarak sundu.

AR, bununla esas olarak da, kürdistanlı güçler arasındaki bu çalışmalarda ve platformun oluşturulmasında: Genellik, eşitlik, açıklık (herkesin zamanında uygun biçimlerde bilgilendirilmesi) ve demokratiklik ilkesinin geçerli kılınması için azami çabanın gösterilmesi gerektiğini önermiş oluyordu.

Bu önerilerimize rağmen, belirli bir dönem sonra: YNK, PSK-T, İran KDP ve Suriye Kürtleri Flerici Partisi arasında bir komitenin oluşturulduğu konusunda duyumlar alındı. Aynı komiteye Irak ve Suriye Komünist Partileri de gözlemci olarak katıldılar. Ama bu komitenin çalışmaları, belirli aralıklarla şu veya bu düzeyde kamuoyuna yansımış olmasına rağmen, bütün boyutlarıyla bir açıklık kazanmadı. Bu komitenin çalışmalarına da, geçmişte yapılan çalışmalarda egemen olan anlayış ve metodlar, egemen olduğundan: kitleselleşme, bütün Kürdistanlı örgütleri bünyesine alma, şansını bulamadan son buldu. Bu çalışma ile ilgili olarak, *Riya Azadi* dergisinden yazılanlardan, daha kapsamlı bilgilerin hiçbir zaman kamuoyuna yansımadığı bilinmekte. Bu yazı incelendiği zaman, bu konuda, diğer bazı sebeplerin yanında, esas olarak İran KDP'nin bakış açısının, çalışmanın önünde engeller oluşturduğunu saptamak zor olmuyor.

Tabi bu çalışma yine de eski çalışmalardan daha farklı olarak, belli bir yansı ve tartışma alanı buldu. Bu da bir gelişmeyi ifade ediyor, diye düşünüyorum.

Bu arada, Kürdistanlı başka siyasal güçlerin, şu veya bu düzeyde, bu hedefe yönelik yaptığı çalışmaların da olduğu bilinmekte.

Bu soruna ilişkin olarak, düşünsel plandaki açılımlar ve tartışmalar, önermeler sürekli oldu. Ama pratik anlamda çalışmaların, belli bir dönemdir son bulduğu da bir gerçektir. TEVGER'in kuruluşundan sonra, Irak Kürdistanı Cephesi ve İran KDP ile ilişkilerin kurulmasına, ilişkinin biçimini tayine yönelik çalışmaların başladığı dönemde; Kürdistanlı ulusal demokratik güçlerin birleşik gücünün yaratılması, Kürdistanlı bir örgütlenmenin yaratılması sorunu da yeniden gündeme getirildi. Bu konuda karşılıklı olarak belirli adımlar atıldı. Bu belirli adımların olgunlaşmasından sonra, Kürdistanlı bütün güçlerle bir araya gelişin şartlarının yaratılması sözkonusu olacaktı. Ama, bazen İran KDP ve Irak Kürdistanı Cephesi'nin ikisinin durumundan dolayı, ve bazende yine tek tek onların durumlarına ilişkin olarak bu çalışmalar gerekli bir olgunluğa getirilemedi, süre itibarıyla büyük bir aksaklığa uğradı, diğer güçlere gitmek için gerekli olgunluk sağlanamadı. Bulduğumuz aşamada da, bu güçler arasındaki ilişkiler, bu konuya bağlı olarak da sürdürülmektedir. Bu ilişkiler olumludur. Bu ilişkinin genelleşmesi için vakit geçirilmemesi gerektiğini bilmek gerekir. yoksa, sadece ismi geçen güçler arasında, bir olgunluğa kavuşmadan, kitleselleşmeden ve ulusal demokratik potansiyelin örgütlü tümünü içine almadan

son bulma tehlikesi var; ya da belirli siyasal güçleri barındıran sıradanlaşmış bir çalışma olmaktan öteye geçemez.

Bütün bunlardan vardığım sonuçları genel hatlarıyla aktarırsam:

1- Kürdistan'da ulusal demokratik güçlerin ortak siyasal bir otoriteye kavuşturulması düşüncesinin tarihi eskidir. Buna bağlı olarak, günümüze kadar devam eden pratikler, bu yönden sürdürülen çabalar olmuştur. Ama bu sorun, daha kotarılabilmemiş değildir. Bu sonuçta, bu sorunda bütün yönleriyle gerekli olgunlaşmanın olmadığını göstermektedir. Bu sorunun kotarılması için, çabaların daha da yoğunlaştırılması gerekmektedir.

2- Ulusal Demokratik güçlerin siyasal bir otoritede birleştirilmesinin önünde çalışma tarzına ve yönetime ilişkin sorunların ötesinde, başka ciddi stratejik engeller olduğunu görmek gerekir. Bunu ileriki satırlarda açmaya çalışacağım.

Verili Duruma Bağlı Olarak Varolan Engeller

Bugüne dek Kürdistanlı siyasal güçlerin, Birleşik Ulusal Demokratik Bir Otoriteyi yaratamaması, siyasal güçlerin istememelerinden kaynaklanmıyor. Bu otoritenin yaratılmamasında, elbetteki sorunların en başta siyasal örgütlere bağlı olduğu bilinmekte. Ama isteğin ötesinde, siyasal örgütlerin her parçada sahip olduğu konumlamalar, bu sorunun kotarılmasında ciddi engeller oluşturmıştır. Buna, tecrübesizlik ve verili duruma uygun alternatif düşünce, pratik ve örgütlenmelerin yaratılamaması eklendiği zaman, işin daha karmaşık hale geldiği açık. Onun için, hazırlıklı olmak ve öneri üretebilmek için, bazı ana, stratejik problemlere işaret etmenin yararlı olduğunu düşünüyorum.

* Kürdistan'da ulusal demokratik mücadelenin stratejik hedefleri incelendiği zaman, her parçada farklı farklı stratejilerin ve programların öngörüldüğü hemen saptanacaktır. Ulusal Demokratik Güçler, Kuzey Kürdistan bağımsız ve demokratik bir toplum ve ağırlıkla devlet olmayı; Güney Kürdistan'da önceleri gerçek otonomi ve şimdilerde Federatif Demokratik bir Irak Cumhuriyetini; Doğu Kürdistan'da otonomi ve Kuzey Batı Kürdistan'da idari ve kültürel özerkliği öngörmektedirler, bunun için mücadele etmektedirler.

* Kürdistan'ın her parçasında ulusal demokratik mücadele farklı farklı aşamalarda bulunmaktadır: Kuzey Kürdistan'da siyasal ve silahlı mücadele karşımı bir aşama, Güney Kürdistan'da geri adım atmış bir silahlı mücadele, Doğu kürdistan'da silahlı mücadele ve Kuzey Batı Kürdistan'da siyasal-örgütsel demokratik mücadele gündemdedir.

* Kürdistan'ın her parçasından mücadeleyi omuzlamış olan güçlerin, uluslararası ilişkileri ve özellikle de sömürgeci devletlerle olan ilişkileri de önem taşımaktadır. Kürdistan bölünmüş ve sömürge bir hale getirilmiş bir ülkedir. Kürdistanı parçalayan ve sömürgeleştiren ülkelerde, T. Cumhuriyeti, İran, Irak ve Suriye devletleridir. Kürdistan'ın kurtuluşu içinde bu devletlere karşı bir mücadele, hem de dışı bir mücadele devam etmektedir. Ne yazık ki, bu gerçeğin yanında, Kürdistanlı siyasal örgütler de, bu devletlerle şu veya bu düzeyde ilişkili durumdadır. Bunun Kürdistan tarihinin ve ulusal kurtuluş mücadelesinin en dramatik olaylarından biri olduğunu belirtmeye bile gerek yok.

Kürdistan'da ulusal kurtuluş hareketinin bu parçalı ve farklı konumlanması,

birleşik ulusal demokratik bir örgütsel otoritenin yaratılmasını engelleyen ciddi bir etken olduğu ortada. Özellikle sömürgeci ülkelerle ilişkiler, Kürdistanlı güçlerin açık ilişkilerini, ulusal ve uluslararası planda ortak ve aktif tutum takınmalarını, yine ulusal ve uluslararası planda ortak örgütlenmelere gitmesine engel olma özelliğini bugüne kadar taşımıştır.

Her ne kadar, bu sorunla ilgili olarak olumludan yana gelişen eğilimler, farklı bakış açıları ortaya çıkmakta ise de: Günümüzde de bu gerçek bütün varlığıyla devam ediyor. Birleşik Siyasal Ulusal Demokratik Otoritenin Yaratılması için bu engellerin aşılması için, özel çaba göstermek; ona uygun biçimler bulmak gerektiği-ne daha öncede işaret etmiştim.

Birleşik Ulusal Demokratik Otoritenin Bileşimi

Birleşik ulusal demokratik otoritenin, Kürdistan'ın tüm ulusal demokratik potansiyeli bünyesinde barındırması, örgütlemesi bir gerekliliktir. Ulusal demokratik potansiyelinde örgütlü güçler kanalıyla sağlanacağı açıktır. Ancak böyle bir karakterle, birleşik ulusal demokratik otoritenin giderek kitleselleşmesi, tüm ulusu temsil etme gücünü yaratması, kitle tabanını genişletmesi ve sözü dinlenir etkin hale gelmesi olanaklıdır.

Kürdistan'da örgütlü ulusal demokratik potansiyelin çeşitli sınıfsal ve toplumsal nitelikleriyle açığa çıktığı gerçeği de ortadadır. Bunun için de, örgütlü ulusal demokratik güçlerden kastımız sadece siyasal örgütler olmamalıdır. Halkın tüm örgütlü ulusal demokratik güçleri olmalıdır.

Bunun için, bu otoritenin bileşimi, Kürdistanlı siyasal örgütler, yığımsal demokratik örgütler (gençlik, halk dernekleri; yazarlar birliği, hukukçular birliği, doktorlar birliği v.b.) ve bağımsız ulusal kişiliklerden oluşmalıdır.

Bu noktada nasıl bir örgütlenmenin yaratılacağı sorunu büyük bir önem taşımaktadır. Kürdistanlı örgütlü güçlerin, bir bölüm öncesinde belirlediğim konumları gözönüne alındığı zaman, iki biçimde örgütlenmenin yaratılmasının olanakları var.

Birinci Biçim: Kürdistanlı tüm siyasal örgütlerin temsilcilerinin, demokratik yığın örgütlerinin ve bağımsız ulusal kişiliklerin bir araya gelerek, açık temsile dayanan bir örgütlenmeye gitmeleri; örgütlenmenin programını, tüzüğünü yaratmaları, buna bağlı olarak olgunlaşmaları ile mümkün olacaktır. Verili durumda, bu türden bir Kürdistanı örgütlenmenin yaratılması zor görünmekte. Daha önceki bölümde belirlediğim, siyasal güçlerin dış ilişkileri engel oluşturabilir.

İkinci Biçim: Siyasal örgütlerin ve demokratik yığın örgütlerinin doğrudan temsiline dayanmayan; siyasal örgütler, ve demokratik yığın örgütlerinden gelen doğrudan temsilci durumunda olmayan unsurlarla, bağımsız yurtsever unsurların oluşturacakları bir örgütlenme olur. Bu örgütlenmede, siyasal örgütlerin doğrudan temsili durumu olmadığı için, verili durumda varolan dış ilişkiler barikatını aşabilme şansına sahip olması daha olanaklıdır. Elbette böyle bir örgütlenme, giderek sömürgeci ülkelerle ilişkileri sınırlandırma şartlarını da yaratmaya çalışacağı için, zaman içinde bu örgütlenmenin biçiminin değiştirilmesi olanaklıdır.

Nasıl Bir Program ve Çalışmaların Ağırlıklı Yönü

Kürdistan'ın her parçasındaki siyasal örgütlerin, değişik stratejiler öngördüğünü

belirtmiştim. Bu durum, birleşik ulusal demokratik otoritenin örgütsel yapısının programının ortaya çıkarılmasında da, zorluklar çıkaracağı ortada. Bunun için, her parçadaki güçlerin kendi program ve stratejileri dayatmaları, bu örgütlenmenin olmaması anlamına gelir. Bunun için, Kürdistan'ın tüm parçaları için geçerli olan, tüm siyasal güçler tarafından kabul gören ve evrensel ölçülere de denk düşen paydaların bulunması yoluna gitmelidir.

Bunun için de, Kürdistanî örgütün programı, Kürt ulusunun Kendi Kaderini Kendisinin Tayin Etmesi'ni ortak payda olarak kabul etmelidir. Program, bu ilke temelinde detaylandırılmalıdır. Bu ilke, Kürt ulusunun tüm diğer uluslar gibi sahip olması gereken tüm haklara sahip olmasını öngörmektedir. Bu ilke, evrensel geçerliliği olan, Kürdistanlı siyasal güçlerin kendi parçalarındaki verili duruma bağlı olarak belirlemiş oldukları stratejik hedefe de aykırı düşmeme durumundadır. Bu program çerçevesinin, kürdistan'da ve bölgemizde Kürt sorunun kazandığı evrimleşmeye paralel olarak derinleşip, genişleyeceği, gün be gün Kürdistanlı siyasal güçler arasında ortak paydaların fazlalaştığı bir düzlemi yaratacaktır.

Kürdistanî örgütlenmenin, bu program çerçevesinde, pratikçe yapacağı işlerin daha ziyade uluslararası alandaki çalışmalarda bir ağırlık taşıyacağı açık görünmektedir. Dolayısıyla bu örgütlenme; ilk planda uluslararası planda temsil yetkisini taşıyacak, Kürt ulusunun sorunlarını uluslararası planda sürükleyecek bir örgütlenme olacağı verili durumca daha reel görünmektedir. Ama bu, Kürdistanî Örgütün, ulusal plandaki işleri, sorunları çözümlemeyeceği anlamına gelmez. Tersine, her parçada mücadele yürüten örgütlerin strateji ve temel taktiklerine aykırı olmayan; mücadelenin genel doğrultusuna ters düşmeyen tüm sorunları çözmeye, bu sorunlarda ortaklaşmaya çalışacaktır.

Yine Kürdistan sorununun evrimleşmesine bağlı olarak, hem ulusal ve hem de uluslararası plandaki işler eşit ağırlıklı bir duruma gelecek. Hatta giderek ulusal plandaki işler, ağırlıklı yönü oluşturacaktır.

Kürt Toplantıları ve Ulusal Otorite Sorunu

16-17 Şubat 1991'de, Kürt Enstitüsünün çağrısı üzerine, Kürdistanlı siyasal örgütlerin büyük bir kesiminin, yığinsal Kürt derneklerin temsilcilerinin ve değişik ülkelerden gelen birçok aydının katıldığı, Kürdistanî bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda, Kürdistanın bütün parçalarının iradesi şu veya bu ölçüde yansıma olanağını buldu. Toplantı da, Kürdistan hareketinin dünü, bugünü; taktikleri ve programatik görüşleri üzerinde önemli tartışmalar yapıldığı gibi; örgütsel yapılanması üzerinde de ciddi tartışmalar ve önermeler yapıldı.

Kürdistan Hareketi'nin örgütsel yapılanmasına ilişkin tartışmalarda, Kürdistan ulusal demokratik hareketinin, ulusal ve uluslararası planda bir merkezi siyasal demokratik bir otoriteye kavuşturulmasının, aciliyeti ve önemi üzerinde duruldu. Bu toplantıdaki tartışmalar, geçmişte ileri sürülen görüşlerin ve yapılan çalışmaların, daha zengin bir sentezini oluşturma durumundaydı.

Bu toplantının sonucunda, birçok önemli sorunun en başında, Kürdistan'da ulusal demokratik bir siyasal otoritenin oluşturulması sorunu, bir çerçeveye kavuşturuldu.

Sonuç bildirisinde bu noktada yapılan ana tespitler şöyledir:

1- Kürt Hareketi tarihi bir dönemden geçmektedir. Bu tarihi dönemde, dünyada olup-biten hadiseler ve Körfez savaşına bağli olarak, Kürt halkının yaşadığı Orta-doğu bölgesinde streтажik değişimler gündeme gelebilir.

2- Bu tarihi dönemde, Kürdistan Ulusal Kongresi'nin en erken bir zamanda toplanmasının önemi büyüktür. Bu kongrede, mücadelenin ortak stratejisi tespit edilebileceğı gibi, Kürdistan ulusal demokratik hareketini, uluslararası alanda temsil edecek bir örgütlenmeyi yaratması da gerekmektedir. Bu örgütlenme, uluslararası örgütler ve platformlarda, Kürt halkını temsil etme yetki ve görevinde olabilecektir.

3- Kongrenin, Kürt halkını adil, demokratik ve genel bir biçimde temsil edebilmesi için, Kürdistanlı siyasi parti ve örgütlerin ve toplumsal örgütlerin temsilcilerinin ve Kürt aydınlarının kongrede bulunmaları gerekmektedir.

Daha sonraki günlerde, Mart ayında, Stockholm'de yapılan Kürt Konferansı sonrasında, Konferansa katılan Kürdistanlı siyasi örgütlerin temsilcilerinin ve bağımsız siyasi, diplomatik, edebi ve kültürel kadrolarının yaptığı toplantıda da, üzerinde en çok durulan ve üzerinde yaklaşımlar yaratılan sorunun bu olduğu da bilinmekte.

Ayrıca, 3,4 ve 5 Mayıs 1991 günlerinde, İsveç'te, Kuzey Kürdistanlı örgütlerin büyük bir kesiminin, bağımsız siyasi kadroların İsveç'te bulunanlarının çoğunluğu ile yaptıkları toplantıda da, Kürdistan'da birleşik siyasi bir otoritenin yaratılması sorunu, can alıcı bir sorun olarak ele alındı.

Bu toplantılardaki tartışmalar ve toplantıların sonuçları da, Kürdistan ulusal demokratik hareketinin, ismi geçen sorunda belirli bir olgunluğa geldiğini gösterdiği gibi; dayatan bir görevle karşı karşıya olduğumuzu da, bir kez daha, hatırlatmaktadır.

Bulunulan Aşamada nasıl Bir Adım?

Körfez Savaşı ve akabinde, Güney Kürdistan'ın kısa bir dönem de olsa özgürleşmesinin ortaya çıkardığı trajediden sonra, Kürdistan sorununun bölgede ve dünyada önemli sorunlar arasına taşındığı gerçeğı ortada. Bu gerçek, kendiliğinden, sorunlarımızın çözümleneceğı anahtarını bize vermiyor. Tersine dünyanın ve bölgenin gündemine tırmanmakta olan ülkemiz-halkımız sorununun güncelleşmesi; sorunlarımızın çözümünde dayatıcı ve etkili olmak, bizim çabalarımızla ve örgütlülüğümüzle orantılıdır.

Bu da, Kürdistanlı tüm ulusal demokratik potansiyelin, ulusal ve uluslararası alanda kendisini yansıtmayı ve ortaya koyması ile mümkün olabilecektir. Bunun da yolu, Kürdistanlı ulusal demokratik potansiyelin siyasal ortak bir otoriteye, örgütlenmeye kavuşturulması ile mümkündür. Bundan dolayı, zaman kaçırmadan adımların, hem de hızlı adımların atılması gerekmektedir.

Bulduğumuz aşamada, Kürdistanlı güçlerin hem Kürdistan'ın her parçasında ve hem de genelinde, ilişkilerinin olumlu olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle, geçmiş yıllarda büyük bir sorun olan, Güney Kürdistanlı siyasal güçler arasındaki olumsuzlukların çözümlenmesi; cephe tarzı bir ortak örgütlenmenin ortaya çıkması, ilişkilerin daha da olumlulaşması; sorunların daha pratik bir biçimde çözümlenmesine ivme kazanmıştır.

Bu olumlu tablo içinde, PKK'nın, Kürdistanlı bütün siyasal güçlerle varolan sorunlarında gündemde olduğu devre dışı tutulamaz. PKK'nın, Kürdistanlı güçlerle olan ilişkilerini olumludan yana değiştirmek için, bugünden bir çaba içine girmesi, bu boyuttaki temel yanlışlarından iradi ve eylemsel planda vazgeçmesi, sorunun çözümünü kolaylaştıracağı açıktır. Ayrıca, Kürdistanlı yurtsever örgütler, birleşik ulusal demokratik örgütsel süreci başlattıkları zaman, başarıya ulaşmak ve yapının yordamınca oturması için: 1- Birleşik ulusal demokratik örgütsel otoritenin önünde engel olarak duran pratik sorunları saptaması, bu sorunları tartışma yoluyla hal etmesi, 2- Yine birleşik ulusal demokratik örgütsel otoritenin yaratılmasının önünde engel duran siyasal sorunları da çözümlemesi, 3- Örgütlenme için gerekli olan maddi ve manevi şartları olgunlaştırması gerektiği de açıktır. PKK ve benzeri sorunların, bu çerçevede ele alınması gereken sorunlar olduğunu düşünüyorum. Bunun içinde, her Kürdistanlı siyasal gücün kendisini gözden geçirmesi, geleceğe yeni ufuklarla bakabilmesini önüne koyması; ulusumuzun genel çıkarlarını, parti, örgüt, kariyer ve şeflik gibi olumsuz unsurların önüne çıkarabilmesini kabul ettiği noktadan sonra, varolan sorunların çözülmemesi için hiçbir neden olmadığını bilmek gerekir: Dünya halklarının ve uluslarının mücadeleleri de, bu tür sorunların çözülmesi için zengin deneyleri bize sunmaktadır. Daha yakına baktığımız zaman, halkımızın ulusal demokratik mücadelesi bunun örneklerini içinde taşıyor. 5-6 ve özellikle 10 yıl öncesinden hiçbir zaman çözülmemeyeceği konusunda kanaatlerin yaygın olduğu, Güney Kürdistanlı güçler arasındaki sorunların, çözümlenebildiği, çözümlendiği karşımızda duruyor. Bütün Kürdistanlı siyasal güçlerin, yurtseverlerin bu deneye bakmaları bile, sorunların çözümünde daha rahat olunması gerektiğini rahatlıkla göreceklerdir.

Bu konuda ilk adım, verili duruma göre; Irak Kürdistanı Cephesi, TEVGER ve İran KDP arasında bu sorunda varolan ilişkinin genelleştirilmesi, tüm kürdistanlı siyasal örgütlere, demokratik yığın örgütlerine iletilmesi gerekmektedir. Bu ismi geçen üçlünün, ikili görüşmelerle bir toplantı düzenlemesi gerekir. Bu toplantıda, anlayış, metod, örgütlenmenin biçimi, programı ve katılacak bağımsız yurtsever şahsiyetler v.b. gibi temel sorunlarına ilişkin öneriler somutlaştırılmaya gidilmeli, güçler arasında kimlerin bu örgütlenmeye katılıp katılmayacakları netleştirilmelidir.

Bu netleşmenin sağlanmasından sonra, bu çalışmaya katılacak, örgütlenmeyi yaratacakların ortak iradesi ile oluşturulacak komisyon çalışmalarına dayanan; zamanı, yeri tayin edilen bir kongrenin hazırlanması yoluna gidilmelidir. Bu kongre, amaçlanan örgütlenmeyi karar altına alacak en üst organ olabilmelidir.

KÜRDİSTAN BAHARI HAKKINDA BİR KAÇ SÖZ

HATİCE YAŞAR

İran ve Irak, aralarında 9 yıl boyunca sürdürdükleri savaş bitirip anlaşma şartlarını hazırlanmaya koyulduklarında, bu kıyasıya savaşta karşı karşıya gelen iki düşmanın arasındaki çelişmeden yararlanmak isteyen Kürtler, Kürdistan dışında başka yerde başarılı olabilmesi muhtemel böylesi bir reel politik taktiğin ceremesini, Helebçe'de 1 yıl öncesinden ödenmeye başlamıştı. Böylesi bir bir Pirus zaferinin "kahramanı" Saddam Hüseyin ve İranlı molların, 9 yıl boyunca sürdürülen bu anlamsız savaşın kefareti yükleyecekleri birilerini, Kürdistan'da arayacakları açtı. Kürt halkı bir kez daha, reel politika taktiklerinin bedelini ödeyecek ve yeni Cezayir anlaşmasının ilk kurbanları olacaktı. Nitekim anlaşma masasında, üzerinde ilk elde hemfikir olunan madde; Kürtlere karşı ortak tavır takınma ve "birbirlerinin Kürtlere yardım etmeme", yani birbirlerine karşı Kürt silahını kullanmaktan şimdilik vazgeçmesi maddesi oldu. Her iki devlet de, 9 yıl boyunca "yardım" ettikleri Kürt örgütleriyle olan ilişkilerine, kendi aralarındaki son anlaşmayı hemen yansıtmaktan kaçınmadılar ve bundan sonra, "herkesin kendi başının çaresine bakması gerektiğini" açık açık ifade ettiler. Kürtler iki ateş arasında kaldı. Bu uzun savaşın kazandırdığı tecrübeler ve sofistike silahlarla donatılmış ordular, birbirlerine karşı kazanmadıkları zaferi, her türlü destekten yoksun ve hiçbir anlamda eşit olmayan ve devletlerin biçimini tayin ettikleri şartlarda, sürdürülen bir savaşla karşı karşıya bırakıldılar. Kürdistan'ın her iki parçası da yeniden işgal edildi. Hele Saddam Hüseyin Irak devlet güçlerinin tüm tarihi boyunca, bütün olanaklarına rağmen bir türlü egemenlik kuramadığı bölgelere nihayet girme ve işgal etme şerefine nail olabilmek için, "Taş üstünde taş bırakmayacağım" dediği Güney Kürdistan'da, dünyanın 4. büyük askeri gücü olduğunu kanıtlamakta gecikmeyecekti. Tüm köylerini boşalttı, kuyular ve diğer su kaynaklarını çimento ile kapattığı Kürdistan'da kimyasal silahların sağladığı imkanları sonuna kadar kullanarak, dağlarında bile yıllarca hiçbir canlının barınmasını imkansız hale getiriyordu.

Böylece 80li yılların sonunda Kürtler belkide tarihlerindeki en büyük yenilgiyi tadıyorlardı. İki düşmanın kendi aralarındaki bu yeni anlaşmaları, 75'te Cezayir'de imzaladıkları anlaşmanın Kürtlere ödetilen bedelinden kat be kat fazla pahalıya mal oldu.

Yalnız bu kez Kürtler, ödedikleri bedelin ağırlığına rağmen, düşmanlarına 75'teki zevki tattırmadılar. Çaresizliklerini, yalnızlıklarını açığa vurmadılar ve teslimiyeti kabul etmediler. Varolan cephedeki birliklerini daha da pekiştirerek, kısıtlı olan imkanlarını birlikte sonuna kadar kullanarak, bir süre sonra yedi düvele kafa tutacak olan Saddam'a karşı ayakta kalmaya ve mücadele etmeye devam ettiler. Saddam bu kez, zaferinin tadını gönlünce çıkaramıyordu. Cephe içinde kenetlenen Kürt örgütleri, kendilerini en kötü ihtimallere karşı da hazırlıklı tutmaya çalışıyorlardı. Bu anlaşma, iki noktayı Kürdistanlı örgütler açısından bir kez daha açığa çıkarıyordu:

Reel politikanın ofikasitesi bir çok yerde tecrübe ile ispatlanmış olan, "düşmanlar arasında varolan çelişmelerden yararlanma" taktiği Kürt örgütlerinin var olan halde sürdürdükleri biçimiyle, fayda yerine zarar veriyor. Kürt halkını, düşmanlarının birbiriyle olan çelişmelerinde kullandıkları bir araç haline getiriyor ve yüzyıllardır devam eden bu oyundan Kürt halkı, herseferinde bir öncekinden daha zararlı çıkıyor. Çünkü hala işe yaraması mümkün ve Kürtlerin de kendi lehlerine çevirebilecekleri bu taktiği Kürt siyasal hareketleri yanlış yerde ve yanlış partöner ile gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Kürtler, aralarına konan suni sınırlara rağmen hala adı Kürdistan olan, tek bir ülkede yaşayan bir halktır. Ve bu halkın 4 ayrı başkentte konaklayan bir tek düşmanı vardır. Kürdistan'ın bugünkü statüsünden yararlanan bir tek sömürgeci güç var. Cezayir'de bunun adı Fransız devleti idi. Kürdistan'da bu düşman gücün, TC, İran, Irak ve Suriye gibi dört adı var. Bir bütünün kendi iç çelişmesinden, dışarıdaki bir düşman gücün bunların kendi rızalarıyla istifade edebilmesi ise, eğer Kürt siyasilerinin deve kuşu politikasından kaynaklanmıyorsa, eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu tek düşmanın parçaları, kendi iç çatışmalarında, ortak düşmandan yani Kürtlerden, kürtlerin rızaları oranında, yararlanırlar. Ama bu ilişkiden, Kürtler asla çıkamazlar. Böylesi bir ilişkide Kürtler en ufağından bir mevzi elde ettikleri anda, düşman güç, ilişkiyi keser ve dünkü düşmanı aralarındaki çelişmeyi başka bir münasip zamana erteleyerek, ortak Kürt düşmanına karşı birleşmekte hiçbir sakınca görmez. Güney Kürdistan'daki son gelişmeler karşısında Saddam Hüseyin'in ve Türkiye'nin yeminli düşmanı olduğu söylenen Hafız Esat'ın ve Rafsancani'nin Irak'ın toprak bütünlüğünü, Saddam'a arka çıkacak kadar savunmaları, bu 4 devletin Kürdistana karşı oluşturulan bir bütünün parçaları olduğunu açıkça, bir kez daha göstermiştir. Bunun böyle olması ise, anlaşılır bir şeydir. Her devlet, kendi çıkarını herşeyin üstünde tutar. Kürt hareketi tehlikeli bir boyuta ulaştığında, bu tehlikeden zarar göreceği kesin olan 4 devletin güçlerini birleştirmeliri kadar doğal ve anlaşılabilir başka bir şey yoktur. Doğal olmayan, defalarca tekrarlanan acı tecrübelerle rağmen Kürtlerin, hala bu devletlerden herhangi birinden bastığı dalı kesmesini beklemeleridir. Moral değerler esas alınarak, reel politikanın yapılamıyacağı bir kez daha ağır bir bedel ödenerek görüldü.

Yenilgiden çıkarılması gereken ikinci ders ise, Kürt halkının yüzyıllardan bu yana

sürdürdükleri mücadele biçimini artık şöyle bir gözden geçirmelerinin vaktinin geldiği gerçeğinin kendisini dayattığıdır. Kürtleri, asırlar boyu düşman saldırılarından koruyan dağları, 20. yüzyılın sonunda güçlülerin elinde biriken sofistike silahlar karşısında güçsüz kalıyor ve kendisine sığınanları koruyamamak bir yana, bunlara tehlikeli tuzaklara dönüşüyor. Özgürlük için kullanılan mücadele biçimi ve dağlar, ebaretin araçları haline geliyor. Artık geniş bir alanı kontrolünde tutmak ve yüzbinlerle sayılan bir silahlı kuvveti harekete geçirmek, avantaj olmaktan çıkmış, bağımlılığı ve yenilgiyi çabuklaştıran dezavantajlara dönüşmüştür. Çünkü, birbirine eşit olmayan ve de iki ayrı devlet olmadıkları müddetçe hiçbir zaman eşit olunmayacak imkanlarla, egemen olanın saptadığı zamanda, yerde ve biçimde, savaşmak zorunlu. Böylesi bir savaşta uçak, bilgisayar ve kimyevi salihin icat edildiği bir çağda, bu imkanları elinin altında hazır tutan devlet gücüne karşı ne kadar geniş bir alan elde tutuluyorsa, düşmanın hedefi o kadar vazıhlaştırılıyor ve işi o kadar kolaylaştırılıyor, demektir. silahlı gücün, insan malzemesi olarak artması ise, kılıçlara yani pazu gücüne ihtiyacın her gün biraz daha azaldığı bir çağda, beslenecek, barındırılacak, külfet sayısını artırmak demektir. Dört taraftan düşmanla sınırlı Kürdistan'da ise bu durum daha vahim sonuçlara, neden olmaktadır. Özgürlük şiarı ile yola çıkmış bu yüzbinlerin, sadece karınlarını doyurabilmek için Kürdistan'ın özgürlüğünü düşmanın bir kanadına ipotek etmek gerekiyor. Bunun ayrımına acı tecrübeler sonucu varan Güney Kürdistanlı örgütler, 88 sonrası peşmerge ve peşmerge ailesi sayısını tedrici olarak azaltmaya başladılar. Şehir örgütlenmesine özel önem ve ağırlık vereceklerini ilan ettiler ve böylece, savaş bundan sonra sınırlı da olsa, Kürdistan dışına taşırma niyetlerini açık bir biçimde ifade ettiler.

Kürdistan'daki siyasal ve demokratik potansiyeli bir Kürdistan cephe veya bir ulusal kongrede bir araya getirebilmek için, önyak olmaya, daha doğrusu, 80'li yılların başlarında gündeme gelen ve hazırlık komitesi bile hazırlanan, ama bir türlü sonuç alınamayan bu doğrultudaki girişimlere canlılık vermeye çalıştılar. Özellikle Diaspordaki (yurt dışında yaşayan Kürt kolonisinin) Kürdistan devrimindeki rolünün önemi kavranmaya başlandı ve o güne kadar diasporayı pek ciddiye almayan, hatta en işe yaramaz adamlarının insiyatifine bırakarak, sadece pragmatist kaygılarla bu potansiyele yaklaşan örgütler; Dr. Qasımlo'nun şehit edilmesi ve Helebçe sonrası gelişmelerde, bu potansiyelin birçok anlamda -askeri dahil- belirleyici bir rol üstlenebileceğini ve dünya kamuoyunu etkileyebileceğini kavramaya başladılar. Yaşadığı her ülkede derhal iç örgütlenmelere yönelen bu potansiyel, Avrupalılar için geleceğin Ermenileri veya Yahudileri anlamına geliyordu ve böylesi bir potansiyel, Kürdistan devriminde de bu oranda bir rol üstlenebelirdi. İç örgütlülüğü nedeniyle asimilasyonu güç olan bu potansiyel, ileride Kürt halkının maruz bırakacakları haksızlıklara karşı, Avrupa'nın göbeğinde rahatsızlıklarını açığa vurarak, temsil edilebileceği güç konusunda, dost veya düşmanları uyardı.

2 Ağustos 1990'da, Saddam Hüseyin Kuveyt'e girerek, bölge dengesini kendilerini dünyanın patronu ilan etmiş olan Kuzey devletlerine danışmadan bozmaya kalktı. 10 yıl boyunca Humeyni tehlikesine karşı petro-dolar ve en sofistike silahlarla donatılan Kuzeyin Ortadoğu'daki şımarık gözdesi, bir anda ayağını fazla uzatan "işgalçi ve hatta faşist" Saddam'a dönüştü. dünyanın yeniden düzenlenmesi gerekiy-

ordu, ama bu düzenlemede, Güneyin yeni yerel otoritelerine yer yoktu. Kuzeyin süper devletleri, kendi aralarında dünyayı yeniden düzenleyeceklerdi. Ve bu düzenleme esnasında, birbirlerine her türlü yönetime başvurma hakkını "yeni demokratik dünya düzeni" adına veriyorlardı. Böylece Romanya'daki medya cuntası ve aynı günlerdeki Panama'nın Amerikan işgali ardından, "her düşüncenin merkezi demokratik Kuzeyin, anında alkışladığı Azerbaycan'daki Rus tankları, dünyadaki yeni demokratizasyonunun ne menem bir demokratizasyon olacağını, açıkça gözler önüne seriyordu. Saddam'ın 2 Ağustos sabahı bozduğu Ortadoğu'nun düzeninde, Saddam'a belirleyici rolün verilmeyeceği, açıktı. Dünyanın 4. askeri gücü, bu gücü kendisine sağlayan diğer 3 güce rağmen, varlık gösteremezdi ve ezileceği açıktı. Saddam, dünyanın Güneyindeki benzerleri için caydırıcı ir emsal karar olması itibariyle bile olsa, ne bahasına olursa olsun, Kuveyt'ten çıkarılacaktı.

Ayrıca kısa bir süre için de olsa, ardından yenilse bile, 7 düvele meydan okumuş olması, 1967'de Arapların İsrail karşısındaki utanç verici yenilgisinden sonra ilk kez bir Arap devletinin bombalarının Tel Aviv'e ulaşabilmesi, Saddam Hüseyin'e büyük bir prestij kazandırmaya ve Arap milliyetçiliğinin yeni önderi olmasına yetecekti. Öyleyse ne mümkünse yapılmalı, Saddam Bağdat'ta da rahat bırakılmamalı ve iktidardan düşürülmeliydi. Ama Irak, Panama veya Baltık Cumhuriyetlerinden biri olmadığından, Kuzeyin yüzbinlerce sivilin katledilmesi pahasına "demokrasi" ihraç eden müttefik güçleri, Bağdat'a pek öyle ellerini kollarını sallayarak giremeyeceklerdi.

Bu nedenle, iç muhalefete başvurmak gerekiyordu. İlk göze çarpan örgütlü muhalif ise, kürt ulusal hareketi idi. Kürdistan dışında başka nerede olursa olsun, böylesine meşru bir muhalefet mutlaka öne çıkarılırdı. Ama Kürdistan'ın başta belirttiğimiz 4 başlı bir düşmana sahip olması gerçekliği, Saddam'ın boşluğunun diğer 3'ü tarafından doldurulmasını geciktirmedi. Çatışmanın ilk günlerinde, hafiften kamuoyuna sunulan Kürt muhalefeti, Özal'ın, İran ve Suriye tarafından da desteklenen aktif karşı propagandası ile, bir anda gündemden düşürüldü.

Bu politik ilgisizlik karşısında Kürtler, elleri kolları bağlı beklemediler. Bu 7 aylık sürede Güney Kürdistanlı örgütler, bir önceki yenilgiden ders alındığını gösterdiler ve böylesi bir savaşta, "tarafardan hiçbirinin yanında görünmek bile istemedikleri ve bu nedenle bu sürede silahlı mücadeleye ara verdiklerini" ilan ettiler. İran ve Irak arasında bu sürede iyice içli dışlı hale gelen ilişkilerden, en az zarar görmek için kendilerini İran'a mecbur bırakan ilişkileri de, hafifletmeye devam ettiler. Biryanda da, savaş sonrası Ortadoğu'nun yeni düzenlenmesi ile ilgili toplanması kezsizlik kazanan konferansa katılabilmenin şartlarının hazırlanmasına, hız verildi. Kürt ulusal kongresinin toparlanmasının hızlandırılması ve Diaspordaki Kürtlerin Avrupa kıtasındaki gücünü azami dereceye çıkarmanın imkanlarının zorlanması, kürt siyasi gündemindeki ilk sıraya yerleşti. Hemen hemen ilk kez Kürt örgütleri, böylesi bir durumda mücadeleyi silah dışında, başka araçlarla ve ağırlıklı Kürdistan dışında sürdürmeyi çıkarıyordu.

Saddam, halkına yüzbinin üstünde sivilin katline ve viran edilmiş bir ülkeye malolan şartlarda Kuveyt'i terkedip, Müttefiklere kayıtsız şartsız teslim olduğunda, Süper güçler hala Irak Arap Muhalefeti içinde kendi çıkarlarına uygun bir Saddam alternatifi arayışı içindeydiler. Müttefikle ve dostları Arap devletleri, petro doların

tüm prestijini ve çekiciliğini de devreye koyarak Londra'dakine benzer naylon alternatifleri öne çıkarmaya ve bir yandan da Saddam'ın etrafında gedik açmanın koşullarını zorlamaya başladılar. Diğer yandan demokrasi havarisi kesilen Buş'un ağzından Irak halkını "faşist Saddam'a karşı ayaklanmaya ve Saddam'ı alaşağı etmeye devam ediyorlardı. Tüm dünyanın gözü önünde, bu muhalefeti destekleyeceklerini veya en azından Saddam'ın, iç muhalefeti, uçaklarını devreye sokarak bastırmasına izin vermeyeceklerini ilan ettiler. Ama bu ısrarlı çağrılarına cevap bekledikleri yerden gelmedi. Tam tersine kendileri açısından Saddam'dan daha tehlikeli bir yerden yankı buldular. Bir ülkenin iç potansiyelinin gelişim eğilimini gözardı etmenin sonuçları zuhur etmekle gecikmedi. 11 yıllık savaş sürecinin bütün yükünü çekmiş olan halk, Kuzey'in kendisine uygun politik aday seçmesini beklemeden ayaklandı. hemen hemen tüm Orak göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede, ülke, dünyanın 4. büyük askeri gücünün işgalinden kurtuldu. Saddam'ın gayri meşru rejimi, gayri meşru dostlarının yardımları ortadan kalkar gibi olur olmaz, Irak halklarının önünde bir hafta bile dayanamayacaktı. Bu zaferde, Arap yarımadasının pero dolarının ve müttefik güçlerin dolaysız hiçbir ağırlıkları ve kontrolleri bulunmuyordu. Zaferin prestijisi, sadece ve sadece ülkelerini kendi dış ve tırnakları ile özgürleştirenlerin ve kürtlerin idi.

Kuzey iki konuda da yanılmıştı. Birincisi, halkın öfkesinin gücünü küçümsemmişti. ikincisi ise, Saddam'a son 10 yılda verilen destekten Saddam'ın kendi yakın çevresindeki gücünü pekiştirmek ve ileride kendisine karşı muhalefet gediklerin tedbirini almak için de, kullanabileceğini yeterince hesaplayamamışlardı. Morcos'un, Şah'ın ve benzerlerinin akıbetinden sadece Kuzeyli istihbarat örgütleri tecrübe kazanmıyorlardı, bunlardan daha fazla Güneydeki diktatörlür ders alıyor ve iktidarlarını, tekniğin nimetlerinden de sonuna kadar yararlanarak, hanedan iktidarlarına çeviriyorlardı. Mart ayında müttefik güçleri, 7 aylık bir "mücadelenin" galibi olarak Irak'da 2 güç ile karşı karşıya kaldılar. Arap halkı öfkesini güneyde şii muhalefeti olarak somutlaştırmış ve aktüel olarak, Irakta Arap halkının tek muhalefeti ve politik iktidarında meşru tek alternatifi olduğunu ispatlamıştı. Kuzeyli süper güçler için, Ortadoğu'da bundan daha kötü bir sürpriz ile karşılaşmak mümkün olmazdı. 12 yıl boyunca karşıya aldıkları ve yenilsin diye Saddam'a kayıtsız şartsız her türlü yardımı yaptıkları Humeynici İslami Hareket 12 yıl sonra, Irak'taki şii halk yığınlarının zaferiyle sapasağlam ve 79'dakini aratmayacak bir prestijle, tekrar dünyanın karşısına dikiliyordu. Kuzey'in bölgedeki Arap gözdesi Suudi Arabistan, bölgede liderliğe soyunurken, yeniden çıkarlarını tehdit etme konusunda Saddam'ı aratmayacak olan zinde yeni bir tehlike ile karşı karşıya kalıyordu. Bütün Arap camiası, yeni bir alt üstle karşı karşıya kalıyordu.

Savaşın ikinci galibi ise Kuzey ve ayrıca bölgedeki devletler tarafından şii'lerden önce, daha az tehlikeli görülmeyen Kürt halkı idi. Hiç bir dış yardım almaksızın, daha Halebçe'deki gaz kokuları devam ederken, top yekün bir halk olarak dünyaya intifada'nın kürtçesinin nasıl olabildiğini gösterdi. Aylarca tek örgütlü güç olmasına rağmen resmi ağızlarda bir türlü telafuz edilmeyen, gizli kapılar ardında mecbur bırakıldıklarında, "belki otonomi veya en fazla federasyon"a layık görülen Kürt halkı, topyekün direnişiyle dünya haber ajanslarının gündeminde ilk sırayı aldı. Ve aynı anda tek başına görünen Saddam'ın, dostları (Süriye, Türkiye ve

İran) devreye girip Irak'ın toprak bütünlüğünün ne pahasına olursa olsun korunması gerektiğini haykırmaya başladılar. İran şii "enternasyonalizmi ve Humeyni'nin intikamını alma gereği" yardım etmesi gerek Irak şiiilerinin de bu arada katledilmeleri fermanına bile, imza atmaktan kaçınmadı.

Kuzey açısından, Saddam gitmeliydi, ama ardında kontrolleri amkansız bu iki tehlikeli alternatif bırakarak değil. Reel politikanın soğuk ve rasyonel hesapları, tüm moral değerlerinin önüne geçmekte gecikmedi. Çok değil, bir kaç günlüğüne Buş tatile çıktı. Yani Saddam'ın uçak kaldırmasına izin verilmeyeceği ilgili vaatlerini bir süre için unuttular. Saddam Hüseyin henüz acısını her yanında hissettiği yenilgisinin hıncını sivil halktan almakta kusur etmedi. Kürdistan kasabı diye ünlenen Saddam'ın yeğeni, yeni içişleri bakanı, kendi hanedan çıkarları tehlikeye girdiğinde, Araplara karşı da bu ününün hakkını vermekten kaçınmayacağını, gerçekleştirdiği kitle katliamları ile gösterdi. Irak'taki iç muhalefet böylece kürdü ve Arabıyla katliamlara terkedildi, "demokratik" hür Kuzey Saddam'ın yanında yer almak zorunda kaldı. Kürt ve şii halk hareketlerine reva görülen iki yüzlülük; planetimiz üzerinde egemenliklerini, kendi aralarındaki çelişmeleri asgariye indirerek, yeni "demokratik" biçimlerde sürdürmek isteyen Kuzey'in kendi buyrukları dışına çıkıyordu diye, "demokratikçe" katlettikleri halklara karşı takımları ilk tavır değildir. Doğu Avrupa'daki son gelişmeler öncesinde, bu süper güçler hiç olmazsa yarış içinde iki kampa yer alıyorlardı. Aralarındaki bu rekabet nedeniyle birbirlerinin kamplarındaki halk katliamları veya ülke işgallerini lafta da olsa kınıyorlardı. SSCB ve yandaşları, ABD'yi Vietnam'da mahkûm ederken; ABD ve diğer "hür dünya" mensupları, SSCB'nin Çekoslovakya ve Afganistan işgallerini mahkûm ediyor ve dünyaya duyuruyordu. Oysa bu iki kamp Kuzeyde birleşince, her biri bir diğerinin katliamını, daha yolun başında dünyada demokrasi güçlerinin gelişmesinin lehine ilan ediyor ve hatta 1989 Aralık'ında Romanya'da olduğu gibi, demokratik Batı, Rusya'yı başka bir ülkeyi işgala davet ediyordu. Oysa 20 yıl önce, aynı Batı, Rusya'yı henüz başka bir düzeyde rakip gördüklerinden, Çekoslovakya müdahalesinde kıyamet koparıncasına mahkûm etmişlerdi. Romanya'nın hemen akabinde Azerbeycan, 70 yıl sonra bir daha barbarca işgal edildi, Gürcistan ve diğer Kafkas ve Asya cumhuriyetleri değişik dozlarda itaatsizliklarının karşılığını gördüler. Batının hür düşünceli Rus müttefikleri, son Rus imparatorluğunun her hangi bir köşesinde bir halk hareketi ile karşı karşıya kalır kalmaz, Batı, tek ağızdan dostluklarını ve kullanılacak olan "demokratik" şiddete destek mesajını vermekte gecikmiyor, kendilerine itaatsizlik gösteren Saddam'ı cezalandırma sürecinde de makul dostlar ödüllendirildiler. Yani bu cezanın bedelini de, Kürtler ve şiiilerden önce bir çok halk ödemeye başladı. Rusya, Baltık ülkelerini olabildiğince gürlütsüz tankları ve uçakları öncülüğünde bir kez daha işgal etti. Çin Halk Cumhuriyeti, Pekin baharını gerçekleştiren milyonlara uyguladığı devlet terörünün kendisine, Batı nezdinde sınırlı da olsa yüklediği sorumluluktan kurtarıldı, afedildi. Hafız Esad, yeminli düşmanlarıyla girdiği balayından epey karlı çıktı. Suriye'ye akan rüşvet, petrodolarlar bir yana; sesiz sedasız yani "demokratik" dünyanın onayıyla nihayet Lübnan'ı topraklarına kattı. Son yıllarda, Gazze ve diğer işgal altındaki topraklardaki halk eylemleri ile yeniden prestij kazanmış olan Filistin Halk Hareketi ise, FKÖ önderliğinin bir kez daha halk hareketini Arap devletlerinden birinin kuyruğuna

takma politikasının bedelini ödemeye başladı. Önderliğin kayıtsız şartsız Saddam Hüseyin'i desteklemesi, bu halkın mücadelesinin prestijini dünya demokratik kamoyunda oldukça sarstı ve Filistin halkının kadereni bir anlamda İsrail ve dostlarının insafına terketti.

Yeni Kuveyt işgalinden sonraki aylarda müttefik güçleri sadece bölgeye asker yağma ve Saddam'ı yenecek askeri güç toplama ile uğraşmadılar. Saddam'a, sahip olduğu güçü sağlayan Kuzey, bölgedeki en kolay işin Saddam'ı askeri olarak çöktürmek olduğunu biliyordu. Ama bu sürede esas yapılması gereken, bölgeyi yeni düzenlemeye hazırlamak idi. Bu düzenlenmenin resmi duyurusu sayılabilecek konferansa gidildiğinde, aykırı seslere yer verilmemesi gerekiyordu. Kazanacaklarından emin oldukları askeri zaferi, dünyanın bu sıcak ve hala enteresan olan bölgesinde, politik zaferle de perçinlemek istiyordu. Bu nedenle, bütün muhtemel aykırı sesleri hizaya getirebildikleri bir süreçte patlayan ve kontrollerini aşan bu Kürt ve şii devrimini içlerine sindiremeyecekleri açıktı. Bir çok dezavantajlı yanına rağmen, zayıf ve her şartı kabule hazır bir Saddam'ın bu iki tehlikeli muhalefete tercih edilmesi gerekiyordu. Saddam ile tüm olup bitenlere rağmen, bu kısa süreli "uzlaşma", Ortadoğu'nun yeni düzenlenmesinde başaracağı kesinlik kazanan Şii ve Kürt muhalefetlerinin, "dişlerinin çekilmesi" açısından gerektiği. Müttefik güçlere karşı askeri alanda birşey yapamayan Saddam'ın gücü, hala sivil halk hareketlerini katliamlarla "basturmaya" yeterdi. Bu süreçte müttefik güçlerinde işine gelen bu lanetli iş de tescilli "barbar ve hatta faşist Saddam"a yaptırılmalıydı. Sonuç, her halükarda bölgede nüfuzunu arttırmak hesapları yapan müttefik güçlerin olacaktı.

Çünkü iç muhalefeti kana boğmasına icazet verilen Saddam'a bu iç "zaferinin" tadını çıkarma fırsatı verilmedi. Katliamlardan hemen sonra, Saddam'a da artık Irak'ta birşeylerin değiştirildiğinin gösterilmesi gerekiyordu. Nasıl bölgede prestijli herhangi bir muhalif hareket istenmiyorsa, aynı biçimde vukuatı boyunu aşan Saddam gibi bir "kahraman" hiç istenmiyordu. Kürt intifadasının kontrol edilmeyecek bir halde, sınırlardan taşması müttefik güçlerinin Saddam'ı cezalandırma biçimini tayin etti.

Kürt halk hareketi daha birkaç ay önce, sadece üye devletlerin çıkarlarını gözetmesi itibariyle, sarsılmaz sanılan Birlleşmiş Milletler'in tüzüğünde, birkaç gün içinde, iki gedik açtı. Bir ülkede insan hakları ihlal edildiğinde, o ülkenin iç işlerine karışabilme ve hatta bu ülkede, BM'in garantörlüğünde güvenlik bölgeleri oluşturma şeklinde somutlaşan bu iki gedik, tüm ezilen ulusların ezen uluslara karşı kazandıkları bir mevzidir. Kürt halkının milyonların katılımıyla gerçekleştirdiği ve ne olursa olsun devam ettirmeye kararlı görüldüğü intifadası, bu iki mevziyi dünyadaki tüm ezilen ulusların hizmetine sundu. Bu mevzilerden şimdilik Saddam'ı cezalandırmaya devam eden müttefik güçleri yararlanıyor görünüyor, ama, iki tarafı da keskin bir kılıca benzeyen bu karardan en fazla yararlanacak olanlar, dünyayı böylesine bir tabuyu tartıştırmaya zorlayan halklar ve Kürt halkı olacaktır. Kürt halkının bölgedeki statükosundaki temel taşlar sarsılmaya başladı. Bir yandan, "acaba bu güvenlik bölgeleri, ilerideki bir Kürt devletinin ilk çekirdekleri mi olur?" diye Rafsancani, Hafız Esad ve Bülent Ecevit/Doğu Perinçek cileyin kıvrananlar, diğer yandan ise, yüzbinler halinde "ya herro ya merro" diyerek ölümün üstüne yürüyerek, bir haftada özgürleştirdikleri Kerkükü, Diyarbakır ve Mehabada taşı-

mak eğiliminde olan bir halk ile karşı karşıya kalmışlardı. Bu kez, Halebçe’de yakılıp yıkıldığı yerde durup, dünyanın ona acımasını beklemiyor, tam tersine, dünyanın üzerine üzerine yürüyordu. Hergün binlerle sayılan ölülerine, ağıt bile yakmaktan vazgeçen Kürt halkı, dünyada izole olmuş dağlarından inmiş, dünya televizyon ve radyolarını ele geçirmişti. Kısa bir süre içinde olsa, bu ilerleyen tehlikeyi Diyarbakır ve Mehabad’dan uzak tutmak gerekiyordu. Bu nedenle, Güney Kürdistan’da Kürtler için güvenlik bölgelerinin oluşturulması için ilk feryat Turgut Özal’dan geldi. Bu feryad, derhal dünyanın en büyükleri nezdinde yankı buldu. Bu iki demokratik mevziyi kendi lehlerine çevirme imkanlarını yaratmaya başladılar. Böylece bir yandan, Kürt halkının kendilerine yönelik öfkesini bastırabilecek ve bir kaç gün önce milyonların el birliğiyle ilan ettikleri Özgür kürdistan şimdilik kırılmış, Bushistana çevirebilecek ve dünyaya Kürt çocuklarını kucaklarında taşıyan demokrasi havarisi yankee imajlarını dağıtabilecek, bir diğer yandan da, Saddam’a son iç zaferini haram edecek ve henüz yakasını bırakmadıklarını göstermiş olacaktı.

Tüm bu gelişmelerin ortasında Kürt örgütleri, esas hedef alınanlar oldu. Var olan cephe aracılığıyla kısa sürede Özgür Kürdistan’da yönetimi ele geçiren bu örgütler, her benzer durumda olduğu gibi, halk arasında ve dünya demokratik kalmuoyunda büyük sempati ve prestij kazanmışlardı. Reel durumu da kabul etmişler, "Irak’ı parçalamadan birlikteliğin koşullarını tartışmaya hazırız, ama tek şartımız, bu ülkenin demokrasi ile idare edilmesi" demişlerdi. Böylece varolan şii muhalefeti ile aralarına da gerekli mesafeyi de koyuyorlar ve planetimizin son popüler kavramı demokrasi talebini gündemleştirerek, müttefik güçlerini kendi kamuoyuları karşısında Kürt halkının mücadelesi ve hedefleriyle ilgili, silahsız bırakıyorlardı.

Saddam’ın son katliam girişimleri, Kürt örgütlerini, eldeki imkanlarla altından kalkılması imkansız sorumluluklarla karşı karşıya bıraktı. Irak devleti, henüz kurumlarını ve dış ilişkilerini kuramamış ve dört tarafı düşmanla çevrili yeni Kürt devletine savaş ilan etmişti. Kısa bir süre de olsa, Kürdistanda yaşanan özgürlüğün bedelini ödemek, en gazla siyasal temsilcilerine düşüyordu. Eşit şartlarda gerçekleşmeyen bir savaşta, milyonların korunması, beslenmesi, idaresi vb. bu konuda hiçbir tecrübesi ve maddi imkanı olmayanların omuzlarına yüklendi. Ayrıca bu durumdan sonuna kadar yararlanmak isteyen süper güçler, Kürtleri yeniden keşfettikleri bu süreçte, Kürt siyasal temsilcilerini ısrarla marjda tutmak istiyorlardı. Böylece omuzlarında milyonların sorumlulukları ile Kürt örgütleri, bir kez daha 75, 89 ve daha önceleri de defalarca tekrarlanmış olan tuzağa düşerek, iki ateş arasında kalıyorlar ve Saddam veya Rafsancani arasında tercihe zorlanıyorlardı. Böyle bir durumda, her realist siyasinin yapacağını gerçekleştirerek, iki kötü arasında, zayıf olanı seçtiler. Böylece tutulmak istendikleri marjdan bir kez daha gündeme geldiler ve Kürt halkının Bush, Miterand ve Özal dışında, kendi temsilcilerinin de bulunduğunu göstererek, iki tarafında, işlerlik kazandırmaya başladıkları manevralarda Kürtlerin de söz sahibi olmasını sağlamanın, yolunu açtılar. Önemli olan bu süreçten itibaren hiç bir biçimde taraflardan birine teslim olunmaması ve bir seferlik bile olsa, bölgede nüfuz peşinde koşanların birbirlerine karşı kullanılması (sağlanmasıdır). Çünkü Saddam’la yapılan ateşkes, Duhok ve Zaxo’daki durumu Kürtlerin lehine çevirmenin silahına dönüştürüldüğü sürece, bir kez daha, kaçan bir tarihi fırsatı, düşmanımızın palazlanmasına feda etmiş olacağız.

Bu son intifadamız, başta saydığımız iki sonuca, bir üçüncüsünü de ekliyor. dünya, daha doğrusu Kuzey kamuoyu dediğimiz güç, bir halkın kurtuluşunda veya katledilmesinde, artık daha önceki süreçlerde görülmemiş biçimde, etkili oluyor. Tekniğin son gelişmelerinden sonra, dünyanın ulaşılmayacak ücra köşesi kalmadı. En gizli köşeler bile, anında, dünyanın her evinin içinden izlenebilir. Bu nedenle, medya planetimiz üzerindeki her gelişmede olduğu gibi, sosyal gelişmelerde de, belirleyici bir fonksiyona sahip. Bu yeni ve etkili silaha, en yakın yer ise Avrupa metropolleri. düşmanlarımızın da, dostlarımızın da yumuşak karnı bu noktalar. Kürt halkı örgütlenmeye eğilimli, bir milyona yakın insanıyla buralarda büyük bir güç temsil ediyor. Bu dünyada birçok halkın, mesela yüzbinler halinde katledilen bir Tamoul halkının sahip olmadığı bir olanak. Öyleyse 89 yenilgisinden çıkarıma-
mız gereken derslere, üçüncüsünü ekleyerek, güçlü Kuzey'i tek öldürücü noktası topuğundan vurmanın şartlarını yaratmak gerek. Hiç bir halk sürekli yüzbinler halinde ölüme koşarak, televizyon ekranlarına el koyamayacağı gibi, böyle olsa bile Kuzeyli televizyonların bir dahaki sefere, aynı "hatayı" işleyecekleri ile ilgili kimse garanti veremez.

BİRLİKLERE BİR YAKLAŞIM

Bawer DELİL - Dara ROSAN

B iz Kürdistanlılar için son yılların en ivedi sorunu olan birlik sorunu, tek-tek kişilerden tüm örgütlere kadar, herkesin üzerinde ısrarla düşündüğü ve hep bir ağızdan, "birlik olmalıyız, kürt halkının çıkarları için bu gereklidir" dile getirdiği ortak poydaların olduğu, bir sorundur. Bu konuda herkes hemfikir olmasına rağmen, yapılan iş, sadece teoride kalmakta; yapılan birlikler ise "dağıtılmak istenerek" birlik yolları tıkanmaktadır.

Bizler (AR sürecinden gelenler), uzun bir dönemden sonra nihayet tüm aksak, eksik ve geçmiş hatalara rağmen, birliği amaç edinerek ortak bir platform oluşturduk. Ancak bu şu anlama gelmemelidir; "birlik süreci bitti, sorunlarımız bitti ve hepimiz aynı görüşteyiz." Tam tersine, birlik sürecinin daha başında olan bizler, yılların getirdiği sorunlarla karşı karşıyayız. Platformun birçok konuda netleşmesi için, yenilenmenin ve geçmişin yargılanması sorununda hatalar gözden geçirilmeli, güven ortamının sağlanması için özeleştiriler yapılmalıdır. Samimi ve içten davranmak, hem yolumuzu açacak, hem de gelecek nesillere örnek olacaktır.

Kürdistan'da en geniş birlikleri oluşturmak için kafa yorarken, dünden bugüne oluşturulup dağıtılan tüm birlik ve cepheleri teker - teker incelemek gerekir. Bu durum incelendiğinde görülecektir ki, tüm yapılanlar aynı temel üzerinde inşa edilmek istenmiştir. O da ideolojik olarak birbirine yakın olanlar tercih edilmiş, gurup çıkarları önplana alınarak pazarlıklar yapılmıştır. Herkesin kendisini doğruların sahibi ilan ettiği o ortamda dar gurupçu anlayış, Kürt halkının genel siyasi çıkarlarının önündeydi. Başkalarının doğru yaptığı şeyleri bile rahatlıkla kötüleyebiliyorduk.

Bütün bu deney ve tecrübelerle dayanarak, bugün, kendimizin dışında da, doğruların varlığını kabul etmeli ve geniş birliklere giderken, ideolojik yakınlık ve uzaklığı baz olarak almamalıyız. Dün düşündüğümüzün tersine, bugün Kürt halkının çıkarları böyle bir anlayışı gerektiriyor. Neden değişik görüşlere sahip olan insanlar bir örgüt içerisinde yer alamazın? İdeolojik olarak ayrı düşünen insanlar birlikte yürüyemiyorsa, bu kimin yararına olacak, bizim mi düşmanın mı? "Bizim çıkarlarımıza yarar diyenler, halkımızın çıkarlarından çok, kendi çıkar ve kariyerlerini

düşünmektedirler.

Yeri gelmişken şunu da belirteyim: Biz, dün, ulusal çıkarlardan çok, uluslararası sorunlara önem verdik. Dostlarımızın haberi yokken, onlara dost dedik. Dünyada herkes kendi çıkarlarıyla uğraşırken, biz Kürtler, kendimizi unuttuk. Dost denilen sosyalist ülkelerin bize karşı tavırları, bugün daha bir açıklık kazandı. Sonuç itibarıyla, bizim acil olarak çözmemiz gereken sorun: Kendi birliğimizden başlayarak, Kürdistanlı tüm örgütleri de içine alan kalıcı birlikler oluşturmaktır. Bunu bir talep olmaktan çıkarıp, pratikte somut bir hale getirebilmeliyiz.

Günümüzde, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi için, **birlik, gereksinimden daha çok, bir zorunluluk olmuştur.** Nasıl ki canlıların havaya, suya ve ekmeğe gereksinimi varsa, bugün, Kürt halkının da birliğe böylesi bir ihtiyacı vardır. Sorun böyle iken birlik tartışmaları ve yeni arayışlar, geniş bir kitlenin kafasını meşgul ediyor. Kafalar, sağlıklı bir birlik arayışına yönelmiş durumdadır. Hep kendimize sormuşuzdur: "Acaba birliğe giden yolu nasıl bulacağız ve birliklerin önündeki engelleri nasıl ortadan kaldıracacağız? Ne temelde birlik yapacağız?"

Birlik işine başlarken, başta kendimize ve diğer güçlere güven duymalıyız. Dünün muhasebesini, dünün mantığını değerlendirip ileriye yönelik güvenli adımlar atabiliriz. Dünün birlik anlayışlarıyla, bugün yeniden birlik yapma durumu söz konusu olduğunda, hiçbir yere varmak mümkün değildir. Birlik yapmada amaç, Kürt halkının tümünü mücadeleye kanallı etmek ise; örgütler arası ilişkilerde demokratik ve esnek olunarak, mücadelemizi halkımızın genel çıkarlarına tabi kılabiliriz.

Kürt ulusal hareketi bölük - pörçük durumda varlığını devam ettirme çabası içinde. Dünün devamı olan bazı örgütler ve yeni kurulan bazı örgütler, kendi kabuğuna çekilmiş, belli bir çevreyle sınırlı kalmış durumdadırlar. Bu durumu değerlendirmek, bu darlığa son vermek gerekmektedir. Aksi takdirde, dünün yanlışlarını tekrarlamaktan öteye adım atma şansları yoktur. Biz, kimseye, "geçmişinizi inkar edin" demiyoruz, "kimliklerinizden arınınız da" demiyoruz. Ancak geçmişin muhasebesini, doğruları ortaya çıkarmak ve yanlışları söküp atmak için gerekli görüyoruz. Biz bu muhasebeyi AR'de yaptık ve yapıyoruz. Niye AR'yi dağıttınız? Hatalarınız geçmiş anlayışımızdan kaynaklandıysa, neden özelleştiri yapmadınız? diye soruları çoğalttık. Yapılacak bu muhasebe sonucunda, sorunlarımızın çözüleceği inancındayız. Bu bizim için bir eksiklik değil, büyük bir ilerleme örneğidir. Bunu yapmadığımız zaman, zaten bir arada olmamız mümkün olmaz.

Birlik konusunda önemli bir zaafıta budur; birliğe otururken örgütlerin veya kişilerin büyüklüğü, küçüklüğü durumunu gündeme getirmektir. Böylesi düşünceler iğrenç bir gurupçuluk mantığıdır, bireyciliktir. Yapılacak birlikler, artık şu veya bu gurubun büyüklüğü ve küçüklüğüne göre değil, tek tek yurtsever, devrimci her bireye açık olarak, herkesi kapsamalıdır. Kelle sayısının fazlalığını pazarlık yaparak, yurtsever gurup ve insanlar üzerinde bir baskı aracı olarak kullanmak olsa - olsa tuccarlıktır. Biz bir halkın kurtuluş mücadelesini, kapitalist firmalardaki gibi hisse senetlerinin oranına göre veremeyiz. Çünkü, "adam sayısına göre konuş" demekle, "paran kadar konuş" demek arasında hiçbir fark yoktur.

Diğer bir sorun ise: Geniş birliklere giderken, geçmişte yapıldığı gibi, ideolojik olarak birbirine yakın olanlar tercih edilmemelidir. Tercih, amaçta anlaşılan herkesle birlikte olmalıdır. Kürdistanın kurtuluşunu amaçlayan herkese eşit muamele

yapılmalı, asgari ilkelerle hareket edilmelidir. Aksi takdirde, geçmişin kötürümlüğünden, dağımıklığından kurtulmamız mümkün olamaz. Geleceğin demokratik toplumunu yaratmada eşit ve demokratik ilişkilerin hayati bir önem taşıdığını görmek gerekir.

Yine birlik içinde değişik görüşlere saygı duyulmalı ve bu görüşlerin açıkça açılıp tartışılması engellenmemelidir. Birlik içinde yer alanların, kendilerini zorlayarak illede ortak noktaları açıp, ayrı düşünceleri gizleyerek geçmişte yapılan kalıplara gizlemek, bizleri gelecekte büyük zorluklarla karşı -karşıya bırakacaktır. Çelişkilerin, bakılar karşısında nasıl patlak verdiğini en iyi sosyalist ülkelerdeki gelişmeler gösterdi. Ortak çalışma, ortak yayın, ortak adımlar demek, herşeyde ortak düşünceleri savunmak anlamına gelmemelidir. Kürdistan Devrimci Hareketi için tabu olan bu durum, paramparça olmalı, hareket renklilik kazanmalıdır.

Sonuç olarak, bugün, özellikle Irak Kürdistan'ındaki gelişmelerin ortaya çıktığı gibi, gerek Avrupa'da ve gerekse ülkede yapılan çalışmaların eksik ve düzensiz oluşu, Kürt halkının birliğe olan ihtiyacının bir göstergesidir. Dünyada ve ülkede Kürtler lehine olumlu gelişmelerin sözkonusu olduğu bir dönemde, neden bir araya gelip çalışmalarımızı merkezileştirmeyelim? Neden, gerek kendi parçamızda ve gerekse dört parçayı temsil eden kurumlara sahip olmayalım?

Kürdistanlı her örgüte, her demokratik kuruluşa ve her yurtsevere soruyorum: "Güçlerimizi birleştirip bu kutsal davayı götürebilmek için daha ne kadar bekleyeceğiz?"..

SAHTE ÖZGÜRLÜKLÜ DEMOKRASİ

BEDİN TAŞ

Medeni ülkeler, uygar insanlar deniliyor, Batılı toplumlara. Tabiki bu medeni toplumların zenginliği ölçü alınarak söyleniyor. Yani endüstrileşmiş Batılı ülkeler. Almanlar, Amerikalılar, İsveçliler..

Bir Alman, nasıl anlıyor uygarlık sözcüğünü? Burada yazılanlar, bütün Almanları içine almıyor, sadece sistemin standartında, onun isteği doğrultusundaki bir yaşamı seçen Almanları kastediyor. Ama maalesef çoğunluk, devletin dayattığı bu şabloncu yaşam standartının dışına çıkamıyor, çıkmıyor. Şabloncu yaşam; milliyetçi, sadık, devletin düşünce çemberinden çıkmayan, yaşamdır.

Şaşkın, (irrasyonel) yaşamı kabullenmek, bir Alman için uygar düşünmek, uygar hissetmek anlamındadır. Devletçi yaşamı, az daha kurcalamak gerek. Almanya'da, genelde ekonomik bir rahatlık vardır. Parasal rahatlık onlara belirli olanaklar sağlıyor; araba, buzdolabı, çamaşır makinası alabilmek gibi.. Ayrıca, hergün değişik elbiseler giymek, boş zamanlarını eğlencelerde harcamak ve bir erkek veya kadınla caddelerde el ele yürümek, yani uygar olmak! (Eğlenilmelide, ama sadece eğlenmek insanı tatmin etmiyor.)

Kapital yoluna devam edebilmek için, böyle sıfatlı insanlar yaratmıştır. Herşey tüketime yönelik, duyguları, sevgilileri sık, sık değiştirmek, tüketmek, maddeleri ihtiyaca göre değil, moda göre değiştirip tüketmek, bu insanın vasıfları arasındadır.

Düşünmek ve hissetmek öldürücüdür, şablonlar çerçevesinde yaşayan bir Alman için. Çünkü o zaman devlet normlarını çiğnemiş olacak ve toplumun büyük kesimi onu dışlayacak, hoş görmeyecek. Fakat o andan itibaren de şeytan çemberini kırıp tam hayata, renkli, şaşkın olmayan doğal yaşama ilk adımını atmış olacaktır, kendine dönmüş olacaktır.

Yabancılaşmamış, kendi düşünüp, hissedebilen her fert doğal olarak hayata yabancı düşmez, karanlık ve aydınlığı, hayatı bir bütün olarak yaşamasını bilir. Sahte özgürlüklerin kendini tavlamasını, şahane robot haline çevirmesini insancıl değerleriyle savar.

Almandaki yabancılaşmanın, insanlara şirin gelmesinin en temel nedeni kapital-

ist demokrasinin, insanın özünde taşıdığı adi değerleri kamçıl原因arak pozitif değerleri köreltmesindendir. Burada kişinin özel sorumluluğu olduğunu da belirtmek gerek. Çünkü varolan demokratik haklardan yararlanarak kendini kurtarmaya çalışamaz. Ama esas katil, örgütlü devlet mekanizmasıdır.

Suni demokrasi, insanları kendine sadık robotlar haline getirmek için bazı ikramlarda bulunuyor. Acı ikramlar: Tüketici olmak, çifte standartlı davranmak, kaygan, sürekli değiştirilebilen, zayıf duygulu, bir gurup çobanla yönetilebilen, egoist özgürlüklülük..

Bu uzun bir dönemden beridir uygulayabilen endüstri ülkeleri, şöyle işleyebiliyor. Uygulamanın iki temel şıkkı:

1- Ki halkını ve diğer halkları çeşitli yollarla sömürmek.

2- Sistemin devamını sağlamak için ulusunun fertlerini fiziki ve ruhi duyarsızlaştırmak. (Fiziki şu anlamdadır: Örneğin kendini düşünmek. Ruhi olarak, kendine ait duyguları oluşturmak. Böyle olmayan biri, büyük bir ihtimalle hasta bir topluma ayak uydurmaz, mücadeleciler olur.)

Birinci şıktaki sömürü biçimi ya eski yada ekonomik, politik ve sosyal kültürel şartlara bakılarak yeni biçimler altında uygulanıyor. kapalı veya açık sömürü yöntemleri bulmada kapital sahipleri akıllı davranmasını biliyor, yeni sömürü yolları buluyor. Ancak bu sadece bir akıllılık olayı değil, aynı zamanda elinde bulundurduğu parasal - militarist güçle, öz yoluna gitmek isteyen halkların talep ve mücadelesine vahşice saldırıyor. Kendi yaşam tarzını diğer uluslara kaba kuvvetle, alternatif olarak gösteriyor. Öz yaşam biçimleri arayan, kürtleri, Nikaragualıları, Peruluları.. ezmeye uğraşıyor, Kızıldevililerin yaşam şeklini imha ettiği gibi.

Pek eski olmayıta uygulamada bulunan en önemli yeni sömürü biçimlerinden birisi, sanayileşmiş ülkelerin üretim mallarını bağımlı ülkelere çok pahalıya satmaları. buna karşın o ülkelerin mallarını çok ucuza ithal etmeleri.Bu sadece dikta ülkelerdeki çalışana az ücret vermekle orada üretilenlerin ucuza çıkmasından değil, zengin ülkelerin: "benim mallarıma daha fazla ödenecek" dayatmasıyla da gerçekleştiriliyor. Besin maddeleri sanayi ürünlerinden daha önemli. İnsan radyosuz, arabasız da yaşamını sürdürebilir, ama ekmeksiz ve katıksız sürdüremez. Bu kadar basit. Tekniğini milyonlara son Allah gibi sevdiren Batılı ülkeler ona göre paha biçiyorlar. Ne yazık ki birde bu yöntem uygulanabiliyor: Ayrıca faydasından çok zararı olan, örneğin vahşi (modern deniliyor) savaş teknolojisinin varlığı yine en çok ezilen bağımlı ulusların topraklarında çevreyi kirletiyor, zehirliyor. Teknolojinin insancillaştırılmasında temel bir konudur.

Diğer bir sömürü şekli ise; önceden fakir ülke insanların geçim kaynağı olan tahıl ürünleri, endüstri ülkelerinin baskı ve isteği ile, muz, kahve, pamuk gibi ürünlere çevrilmesi ve doymak bilmez Batı insanına sunulmasıdır. üretilen bu maddelere ödenen az parada, yüzbinlerce insanı doyurmaya yetmeyince, açlık başladı. Birçok Afrika ülkesine, birinci emperyalist dünya savaşından sonra, Batının kurduğu binlerce kereste fabrikası, oranın ormanlarını yıllarca kesip ülkelerine aktardı, yok etti. Sonucu, yüzbinlerce Afikalının geçim kaynağının tüketilmesi ve bugünkü durum, kuraklık. Dikta yönetimlerde bilinen, önemli gerçeklerdir.

Batı solunda, ülkelerinin bu uygulamalarına karşın yeterli aktifliği göstermediklerini de vurgulamak lazım. Bu önemlidir. çünkü yeni sömürüye, klasik metod-

larla karşı konuldu ve başarılı olanamadı. Klasik metodların genel doğrularının üzerinde yeni metodlar geliştirilerek, mücadele edilmeliydi, edilmelidir. tabi ki bu sadece Batı solu için değil, tüm dünya solu için geçerlidir.

Suni demokrasiye yaşama olanağı veren diğer olgularda şunlardır: Topluma suni, maddi ve etik-manevi zenginlikler verilerek evcilleştirmek. Kapitalist demokrasi denilen bu işleyişin suni, maddi yönü derken, sistemin bağımlı halkları ve kendi halkını sömürerek büyük maddi, ama hak edilmemiş olanaklar sağlaması. Bu nedenle zenginliği, sunidir. Almanya'nın aldatıcı zenginliği, ülke içinde ve dışında milyonların sempatisini maalesef toplayabiliyor.

2. etik - manevi yönü ise, çalışan kesime bazı olanaklar vererek, onların insancıl etik - manevi sıfatlarını imha edip muazzam (perfekt) robotlar yaratmak çabasıdır. Günlük bir örnek: Alman yasasına göre, bir köpeğe dört metre karelik yeri uygun görmesine rağmen, bir çocuğa bir metre karelik yer veriyor ve buna kimse gık çıkarmıyor. Hemen her Alman, milletin çocuk düşmanı bir toplum olduğunu der. Ama, milyonlarcası köpeğini pislemesi için günlük, en az yarım saat gezintiyi çıkarır, bunun için yemin verir, veterineri götürür. Kısacası köpeklere ayrılan zaman, özelde üstteki kanunun değişimine, genelde demokratik hakların geliştirilmesine harcansaydı, pozitif bir Almanya'dan söz etmek mümkün olurdu. Böyle bir insanın, etik - manevi yapısının kime hizmet ettiği açıktır. (Köpeklere herhangi bir düşmanlığının yok.)

Alman'ın beyin ve ruhuna aşıl原因 yabancı sıfatlar sayesinde individuel düşünme ve hissetme yeteneği tahrip ediliyor. Geliştirilen egoist sıfatlara bir örnek: Her alman içinde yaşadığı toplumun dirsek toplum olduğunu biliyor. İnsanların topluca bulunduğu yerlerde hemen her defasında yaşanan, dirsekleyerek kendine yol açmak için müsaade istemek neredeyse ayp bir şey sayılacak. Bu ve benzeri anlayışları, teorik veya pratik olarak, otobüste, fabrikada, caddede v.b. yaşamak istisna birşey değildir. Herkes, herkese karşı ama sisteme karşı yahşi (iyi). Bunun istisnası almanlar da vardır. Böyle sıfatlara mensup kimselerin örgütlenip, sosyal ve demokratik taleplerde bulunması basit değildir. Egoizm kişisel özgürlükler olarak, sistem tarafından halka satılıyor. Sistem + sömürü zenginliği + halka maddi olanaklar + insanın pozitif etik-manevi yapısını yabancılaştırma = En perfektleşen robotlar.

Zengin ülke, insanını psikolojik duyarsız kılmak için neler yapıyor, insanın doğal korunma mekanizmasını nasıl işlemez hale sokabiliyor? İnsan yapı olarak hem özgürlüğü hemde köleliği seçme yeteneğindedir. Yönetimi elinde bulunduran sınıf, çıkarları gereği, insanın özgürlüğü yanını kaba kuvvet veya haince yöntemlerle bastırıp, onun köleci yanını işlerlikte tutuyor, isteklerine uyum sağlatıyor.

Sadece Yemek Ve Eğlenmek Yetmez

Alman işi çalışır. Yorgun işinden evine döner, geriye kalan zamanını eğlenmeye, dinlenmeye, hobisine harcar. Tek yönlü yaşar, sadece ekmek ve eğlenmenin insanı özgür kılmayacağını ya yüzeysel bilir, yada hiç bilmez. Sadece biyolojik tatmin olur, abstre bir yaşam sürdürür. Ruhi yönünü ve manevi duygu ve pkratiğiyle doyuramaz, doyuramaz. Yani insan kalabilmenin şartı olan doğal yapısını koruyamıyor, insanı yapıyı koruyan sevgi, dayanışma, paylaşabilme v.b. gibi sıfatları körleştirildiği için. Böylece ömrünü harcadığı, sadık kaldığı sistemi yaşam biçiminin fiyatını, hayatı

olduğu gibi algılayıp hissetmemekle ödüyor.

Bir yönün eksikliği, diğer yönüde olumsuz yönde etkiler ve insanı büyük tahribatlara iter. Doyurulmayan insani değerlere yedek parça yapılmak istenen daha hızlı, lüks bir araba, daha çok para, devamlı eş-sevgili değiştirme.. Dayanışma, sevgi ve paylaşabilme değerlerine yedek teşkil edemiyor. İnsan bataklıktaki çamura tutunmaya çalışarak daha da derine batıyor. Zevk alma duygusu zayıflamış fert, sahte özgürlüklere köle olmuştur. Bugün maviyi, yarın sarıyı sever. Bugün sırtında taşıdığını, yarın denize atar... içinde bulunduğu fiziki ve ruhi durumun verdiği zayıflığa uygun bir yaşam güder. Erkekler, vucutsal arkadaşlıklar, evlilikler yapar. Kadınlar, sevgisiz, mantiki - maddeci ilişkiler kurar. Hepsinin sevgi yetenekleri cıvılaşmıştır. (Burada, uzun yıllardır Almanyada yaşayan Kürt vetürk işçileri, bilgisizi bilgilisi, şunu der: "Almanlarda buranın havası gibi değişkendir. Onu kırk yıl sırtında taşı, birgün yere koydun mu, sana yüz çevirir. Almanya güven olmaz.") Bu gözlem maalesef, önyargısız doğrudur. Bunu, Almanlar, kendi aralarında da böyle yaşıyorlar ve birçok psikologlarda bunu belirtiyor.

Kurtuluş, maddesel yaşamın iyileştirilmesiyle sağlanmıyor. Biyolojik ve psikolojik tatminleri uygulamaya geçirebilen, insani değerleri dengede tutup olumlu yönde gelişmesini sağlayacak ekonomik - politik ve kültürel temelde kaliteli bir toplum yaratılması zorunludur. Başka bir yol ise, mezbahaye kelle vermeye gitmektir. Uzun vadede insanlığa diğer bir seçenek olmayacaktır.

Suni demokrasilerde ise şimdiki yol, mezbahane yoludur. Şimdiki yapısında temel değişiklikler yapılmadan insana onurlu bir yaşam verme yeteneği suzkonusu olamaz.

Hızlı bir yaşam sürdürülüyor. İş, kariyer yapma, seks ve eğlence peşinde koşuluyor. Bunlara kavuşulsa bile zevkle yaşanmıyor. Çünkü vücut, stres gerilimi içindedir: Yeterli zaman yoktur. Oryental bir atasözü şöyle der "Yavaş git ki hep kendine gelesin, kendini bulasın."

Kaliteli yaşam için gerekli öğelerden biri de, etik - manevi - insancıl değerlerin geliştirilmesidir. Fakat endüstri insanından bunlar çalınmıştır. Hayat, gülmek, ağlamak, düşünmek ve hissetmek bütünlüğünden koparılmıştır ve Alman da bunu robotlaşmasıyla ödemektedir, kendine yabancılaştırılmıştır. Fakir ülkelerin insanları acımasız, maddi bir sefillik içinde iken, zengin ülkelerin insanları bir sefilliliğin acısını çekiyorlar.

Şaşkın yaşam koşulları kendisiyle beraber birçok psikolojik hastalıkları da getiriyor. tabi ki fiziki hastalıklarıda veya bir bütünlük içinde bunun tersini. Bunlarda suni hastalıklardır, oluşumları zorunlu değil. Örneğin, stres, kanser ve ruhi hastalıklara yol açıyor. Ama vücudun kendi çelişkileriyle, doğal oluşan ruhi ve fiziki hastalıklarda vardır. Bunlara bağımlı olarak insanlara, özellikle zengin ülkelerde, acı çektiren, problemlere boğan, bağımlılıklar, eroinizm, alkolizm ve yeni olan seksizm gibi..Giderek artan ve yazılması bile iğrenç olan, çocukların ebeveynleri veya yakın akrabaları tarafından seksüel kötüye kullanılması (veya başkaları tarafından), ayrıca kadınlara karşı seksüel kaba kuvvet kullanmanın giderek yaygınlaşması, genelde bahis konusu olan barbar politikaların acı meyveleridir. Hasta toplumdan çıkılmadıkça, yapılan, yüzeysel kalmaya mahkûm, fiziki ve ruhi terapistlerden pek yararı olmayacaktır. Batılının beyin ve kalbinde saplı duran bu uyuştur-

rucu yaradan arınmadıkça, şeytan üçgeninden kurtulması olanaksızlaşacaktır. ABD de hemen herkes ruhi tedavi görüyor, batılı endüstri insanları da bundan düşük bir düzeyde kalmıyor.

Kapitalist demokrasi, onun propagandistleri tarafından, her fırsatta dedikleri gibi örnek bir yol teşkil etmiyor ve bunu, sık sık en vahşi silahlarıyla, birçok halka ispatladığı gibi, Kürt halkına da zehirli kimyasal, biyolojik silahlarıyla ispatlıyor.

Haksızlığı önlemek içinde, suni demokrasilerin bazı demokratik haklarda verdiklerini veya vermek zorunda kaldıklarını belirtmek gerekir.

İnsan doğasıyla çelişmeyen, tabiatla ahenkli bir biçimde yaşamını sürdürebilecek bir toplum, ancak ve ancak en temel sosyalist ilkelerin üzerine inşa edilebilir. Sosyalist bir demokrasi, kapitalist demokrasinin tersine sonuçlar verecektir. İşlevi gereği, insandaki yapıcı sıfatları geliştirme kabiliyetine sahiptir. Az veya çok oranda sosyalist ülkelerdeki, iyi veya kötü uygulamalar, sosyalizmin kötü olduğuna örnek teşkil etmez. Çünkü artık insanlık iki yoldan birini seçmek zorunda kalacaktır.

1- Ya doğayla ahenkli bir biçimde yaşamayı seçecektir, ki bu da sosyalizmin temel doğrularına aykırı değildir.

2- Veya kendini tabiatla sürekli yabancılaştırarak imha olacaktır. Burada kapitalist müsrifçiliğe, üzerinde yaşanan gezegenin her zaman birşeyler verme gücü olmayacağı hatırlanmalıdır.

Maalesef üçüncü bir yol olanağı yoktur. Lenin'in dediği gibi, "insanlığın geleceğini, çoğunluktaki bağımlı ezilen halkların kendilerine hangi tür bir yaşam biçimi seçecekleriyle" belirlenecektir.

ULUSAL KİTLE PARTİSİNİN GIDASİ, BURJUVA İDEOLOJİSİDİR

Halil SİPAN

Ülkemizde, siyasi örgütlenmenin temel biçimini belirleyen, sosyo-ekonomik yapısıdır. Ne var ki, bu yapılanma, sömürgeci burjuvazinin istem ve çıkarlarına göre şekillenmiştir. Türk komprador burjuvazisinin 1950'deki nitel değişim ve gelişimi ile palazlanan Türk işbirlikçi tekelci burjuvazisi, her ne kadar siyasi amaçlarla Kuzey Kürdistan'ı bu gelişmelerin dışında tutsa da, gelişen kapitalizm, hammaddeye ihtiyaç duyuyordu. Sömürgeci Türk burjuvazisi, bu ham madde ihtiyacını da Kürdistan topraklarından karşılayacak ve bu ihtiyacını karşılaması için alt yapı tesislerin de olması gerekiyordu. Böylece Türk burjuvazisi, Kürdistan'da sömürü alanlarını daha da genişletmek için alt yapı tesislerinin inşasına başladı. Öte yandan, Türkiye'nin metropol bölgelerinde Türk burjuvazisi ürettiği metalleri Kürdistana ihraç ederek, Kürdistan'da kendine bağlı komprador bir burjuva sınıfını yarattı. Adeta Kürdistan, Türk kapitalist burjuvazisinin bir pazarı ve ham madde deposu durumuna getirildi. Kürdistan'da mevcut olan feodal üretim yapısı, yavaşta olsa giderek yerini kapitalist üretime terk etme sürecine giriyordu. Tarımda gelişen kapitalist üretim araçları, ülkemizde toprak kapitalistleri yaratırken, diğer bir yanda az topraklı köylüler, topraklarını işletmeyecek veya çok düşük bir ücretle satacak, topraksız tarım işçilerinin kervanına katılarak kentlere yönelik bir göç dalgasını oluşturdular. Bu göç dalgası, T.C devletinin yıllardır değişik biçimler altında yürüttüğü ve uyguladığı sürgün politikasının bir parçasıdır. Ne var ki, son birkaç yıl içinde T.C devleti, bu politikasını devletin açık terörü ile uygulamaya koyarak, yurtsever ulusal güçleri hedef aldı: Kürdistan halkına azgın ve alçakça saldıran T.C devleti ile işbirliğine girmiyen yurtsever köylüleri fişleyerek, köylerinden çıkarma ve sürgün kararları aldı. Sömürgeci devletin terörü ve zulmün yarattığı zorunlu göç, Kürt halkını daha da yoksullaştırdı. Ama onları ulusal demokratik mücadeleden alıkoyamadı: silahları ters tepti, kentlerde daha güçlü ve kitlesel direnişlerle, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin sesini yükselttiler.

Bu kentleşmenin ortaya çıkardığı yeni sosyal yapılanma, ülkemizde ulusal ve

toplumsal kurtuluş devriminin, toplumsal halk direnişinin örgütlenme stratejisini geliştirmektedir. Bu gelişme, Kürdistan özgülünde, kendine has mücadele biçimlerine hazırlanıp, örgütlenmesini de gündemleştirmektedir. Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini bir köylülük sorunu bilen ve gören anlayışlar, Kürdistan sosyo - ekonomik yapısını feodal gören ilkel anlayışlardır. Diğer yanda yoksul köylülüğü salt temel alan tezler, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini kırsal kesim ve alanla sınırlı tutan bir anlayıştır. Halkımızın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin temel gücü, Kürdistan emekçi sınıfına dayanmalıdır. 90'li yıllarda bir takım araştırmacıların verdiği istatistiklere baktığımız da, Kürdistan nüfusunun % 60'ı, emeğini satarak geçinen emekçi sınıfı oluşturmaktadır. Bu sınıfın çağımızda ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesine öncülük edecek ve ulusal demokratik mücadelede yer alacak diğer sınıf ve katmanların siyasi temsilcilerini, bir CEPHE'de yan yana getirip ve ulusal menfaatleri en geniş düzeyde tutacak tek sınıf, işçi sınıfıdır. Bu bağlamda, Kürdistan işçi sınıfının bağımsız politik olarak örgütlenmesi zorunludur.. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin önderliğinin lokomotif görevini ancak emekçi sınıfı yapabilir.

Geçmişte Kürdistan'da Marksist örgütlenmeyi savunanlar, bugün Kürdistan gerçeğinden uzak, maddi temelleri olmayan gerekçeler göstererek sınıf partisinin yerine, ulusal parti veya kitle partisini savunmaktadırlar. Bundan 15 yıl öncesi Kürdistan'da işçi sınıfı bugünkü düzeyde yoğun olmadığı bir dönemde, dünya proletaryasının Kürdistan kolu ve öncü müfrezesi olarak idolojik inşa örgütlenmesini önüne koyup, Marksist literatürde ne kadar radikal terim varsa kullanarak, kendisine Kürdistan proletaryasının ideolojik önderi, proleter devrimciler sıfatını takan; kendi dışındaki örgütlere de, küçük burjuva maceracı, burjuva milliyetçileri, sağ oportünizm ve benzeri sıfatlandırmaları yapan Rızgari ve Ala Rızgari'nin, bu tarihlerde Kürdistan işçi sınıfı değerlendirmesine bakalım: "Bu işçileşme hareketi özellikle sömurgeci burjuvazinin Kürdistan'da işçi istihdam ettiği görülmektedir.. Bu işletme ve iş yerlerinde çoğunlukla patron durumunda olan T.C'dir. Ve bu durumun yaratacağı olumsuzluklar açıktır..Fakat bu işletme veya işyerlerinde çalışmak Kürdistan koşullarında bir yerde 'imtiyazlı' olmak demektir. Çünkü bu işletmelerde çalışanların yaşam koşulları, Kürdistan'daki emekçi yığınların yaşam koşullarından çok iyidir. Bu işyerlerine alnabilmek için % 90 rüşvet vermek zorunludur. Doğaldır ki, rüşvet verme konusunda yoksul ve proleterleşmiş köylünün, orta ve hatta daha zengin köylü ile başa çıkması olanaksızdır. Rüşvetme işe giren bu unsurlar, çoğunlukla feodallerin ve işbirlikçilerin adamlarıdır. Ve de toprakla ilişkilerini sürdürmektedirler. Hatta yer yer bu işletmelerde, din feodalilerine, küçük toprak ağalarına da rastlamak mümkündür. Bunlar, bu işletmelerde iş güçlerini satmalarına karşın, feodal ilişkilerini de koruyor ve sürdürüyor... İşçilerin özellikle en yoğun oldukları alanlarda içinde bulundukları bu olumsuzlukların hep böyle devam etmeyeceği açıktır ."

Eski Rızgari'nin işçi ve işçileşme tesbitini irdelediğimiz şu sonuç çıkıyor. Bu değerlendirmeyi yapan Rızgari, ulusal demokratik devrimin temel gücünü yoksul köylülere bağlıyor. Yoksul köylü, başka bir deyimle tarım işçisinin yoğun olduğu alanları da Kürdistan'ın güney bölgesi olarak tespit etmektedir. Bu sınıfsal tespitlere kafa yoran Rızgari ve Ala Rızgari, bir türlü sınıf örgütü olamıyor, yani savunduğu

ideolojiyi maletmesi gereken sınıfa ulaştırıyor. Rızgaricilik mantığında daha fazla, küçük burjuva aydın elitin siyasi örgütü olma eğilimi ağır basmaktadır. Öğrenci gençlikle de tanışması, tam da bu mantığın bir yansımasıdır. Diğer yanda burjuva milliyetçisi olarak değerlendirdiği hat, eski Rızgari'nin tarım işçilerinin yoğun olduğunu tespiti ettiği alanlarda örgütleniyordu. Bu örgütlenmede, sınıf temellerine dayalı bir örgütlenme değil, tüm ulusal kesim ve tabakaları bir örgüt içinde "birleştirmeye" çalışıyordu: Bu KDP tipi örgütlenmeydi. Ne var ki, Kuzey Kürdistan'da böylesi bir örgütlenmenin pek koşulları olmadığı sonraki tarihlerde yaşandı ve görüldü. Rızgari ve Ala Rızgari'nin sağ oportünizm olarak değerlendirdiği siyasi hat, Kürdistan'ın sosyo - ekonomik yapısını, Rızgari gibi kapitalist olarak da yapmayıp, yarı feodal ve yarı kapitalist gördüğü halde, Kürdistan işçi sınıfı ile tanışabiliyordu ve ekonomik demokratik mücadelenin yanı sıra, işçi sınıfını reformist siyasi çizgiye çekebiliyor ve böyle bir uğraşın kavgasını veriyordu. Proletaryanın ideolojisini savunan Eski Rızgari bir çırpıda tüm işçilerin ilişkilerini feodal gerici ilişkilerle bütünleştirip, işin içinden çıkabiliyordu.

Diğer bir sorunda, küçük burjuva maceracı olarak gördüğü eğilimdir. Bu eğilim, Kürdistan'da küçük burjuvazinin sınıfsal karakterini değerlendirerek ve bu sınıfın, nasıl bir örgüt biçimi ve işleyişi ile örgütleyeceğine ilişkin isabetli tespitler yaptı. Küçük burjuva ulusal bir örgütün mantığına denk düşen bir örgütlenmeyi önlerine koyarak ve hangi sınıfı nasıl bir örgüt motifiyle örgütleyecekleri konusunda açık olan tavır, siyasi mücadelede uzmanlaşmayı da gerektirir. Bu örgütün Kürdistan toplumunun içinde belli bir güç olmasının en önemli yanıda, dünyanın isabetli tespitindedir..

Eski Rızgari başka bir şeye daha parmak basarak, özellikle işçilerin en yoğun oldukları alanlarda içinde bulundukları bu olumsuzlukların hep böyle devam etmiyeceğine ilişkin soruna kapıyı da açık bırakıyordu. Elbette Kürdistan hep aynı Kürdistan olarak kalmıyacaktır. Ne var ki, bu diyalektik tarihi materyalizme ayak uyduramayan ve "kavramayan" eski Rızgari çevresidir. Bu, 15 yıllık süreç birçok gelişme ve değişimle birlikte Kürdistan işçi sınıfının bağımsız sınıf örgütünün koşullarını da geliştirdi. Ama bu alanda gerileyen Eski Rızgari'nin belli çevresi oldu.

Ulusal kitle partisi, gıdasını burjuva ideolojisinden almaktadır: Bu örgütün, sınıflara ilişkin ittifak politikası yoktur. Marksist örgütün ittifaklar politikası ile ulusal kitle partisi savunulamaz. Bu zavalı mantukların sahipleri, yer yer kitle partisi ile sınıf partisini birbirine karıştırmaktadırlar. Tartışma yazılarında da anlaşılacağı gibi, hep genel laf ebeliğini meslek haline getirmişlerdir. Ülkemizde bunca gelişmelere rağmen, bir politika üretememelerinin en önemli yanıda, nasıl bir örgüt, örgütün şekil ve biçimine ilişkin görüşlerin kesinlik kazanmamasından gelmektedir. Yer yer bu eğilimlerin belli kesimlerinde burjuva ve işçi sınıfının içinde olabilecek bir örgüt modelini keşif etmektedirler. Bunu da açık bir biçimde savunmaya pek cesaretleri yok. Çünkü bu hatın gerçek sahipleri vardır. Bunlar şunu da çok iyi biliyorlar ki, Kürdistanın içinde bulunduğu bugünkü koşullarda, yeni düşünceyi savunup, değişik yerlerde çadır kurmanın koşulları yok. Zihinlerde kalan tek olumsuz yan, dünyanın değerlerini kemirmek! "Yok efendim", sınıf partisinin merkezîyetçiliği yanlıştır, bu örgüt tek tip insan yetiştiriyor, bizi dağıtan budur, denilmektedir. Bu zavalı anlayışların sahipleri değişik görüşlerin bir örgüt içinde olmalarını savu-

nuyorlar, diğer yandan örgüt merkeziyetçiliğine karşı çıkmaktadırlar. Bu mantığın özünde, örgütlülük adına örgütsüzlük vardır.

Çok renkli görüş ve düşüncelerin bir örgüt içinde olma tezine gelince: Burjuva ideolojisi ile işçi sınıfının ideolojisini bir örgüt içinde savunan anlayışlar, özünde burjuva örgütünü savunmaktadırlar. Çünkü bu düşünceleri savunan burjuvazi, çeşitli yalan ve demagojilerle, toplumda varolan sınıf ve sınıflar arası çelişkileri "gizlemeye" çalışır. Ya da inkar ederek derme çatma politikalar üretir, üretmektedir. Bu anlamda, işçi sınıfının ideolojisini küçümsemek veya ona yan çizmek, burjuva ideolojisini güçlendirmektedir. İnsanlık, üçüncü bir ideoloji de yaratmamıştır. İşçi sınıfı örgütlerinde değişik görüşlerin olması gayet normaldir. Bunun doğal yanında şudur: Kapitalist burjuva ideolojisine ve onun alçakça uyguladığı sömürü düzenine karşı, ilkesel olarak bilimsel sosyalizmi savunan ve bununla beraber, bazı somut olaylara farklı bakıp değerlendiren sosyalistler de olacaktır. Her farklı değerlendirme veya yorumlama, ayrı bir örgüt kurma anlamına gelmiyor. Bu değerlendirme ve yorumlamalar, işçi sınıfının çıkarını, kapitalist burjuvazinin lehine dönüştürmediği müddetçe, bir örgütlenmede birlikte olmamanın hiçbir nedeni de yok. Sosyalistlerin bu farklı olayların gelişimine bakışları, demokratik merkeziyetçilik kuralları içindeki birliği, bu bağlamda örgüt, bir eylem birliğidir.

Demokratik Merkeziyetçilik Ve İşleyiş

Demokratik merkeziyetçilik her sosyalistin savunduğu bir tezdır. Pratik uygulamada, olumsuz pürüzleri, bizzat insanların eyleminde doğmaktadır. Kimi insan, geldiği toplumsal yapı itibarıyla geri (teorik, kültürel ve sosyal olarak) ve bu geri kalmanın insanda oluşturduğu kompleks ve komplekse kapılan insanlar, geri yanlarını sürekli örgüt içinde kamufle eder. Eğer bu insanların içinde olduğu örgütlerde de bir de kadro kıtlığı varsa, bu tip insanlarda örgütün üst yönetiminde yer aldıkları gibi, siyasi bir örgütün ilişki ve işleyişini kendilerine benzetirler. Örgütü "ast - üst komuta zinciriyle" yönetir. Böylece demokratik merkeziyetçiliğin demokratik yanı kalkar; merkezi yanda, omuzlarda gedik açar. Bu sorunun özü bu kadar açık olmasına rağmen, bazı çevreler bu sorunun özünü çarpıtarak, işi dahada ileriye götürüp; bu sorunu, marksizm - leninizme mal etmek için, adeta bir olumsuz yarış halindedirler. Gelişmeler, bu olumsuz yarışmanın sahiplerini hiçbir zaman haklı çıkarmadı ve bu gün de haklı çıkarmayacaktır.

Bu olumsuz mantığın bir boyutu da, ulusal kitle partisinin çoğulcu, katılımcı ve daha demokratik olduğu biçimindeki görüşleriyle, kamufle etmesidir. Bu tam da burjuva aldatmacılığından başka bir şey değildir. Bunu Avrupa pazarında alıp, ülkemize ihraç edenleri gördük ve görüyoruz. Ne var ki, bu Kürdistan'ın sosyo - ekonomik ve kültürel yapısına denk düşen bir anlayışta değildir. Demokrasi hazır biçilmiş, dikilmiş bir elbise değildir. Bu ulusal kitle partisini, Kürdistan'ın diğer parçalarında, değişik biçimlerde örgütlenmesini yapanlar oldu. Bunların pratik deneyimleri ortadadır. Doğu Kürdistan'da KDP'nun anlayışına baktığımız zamanda: KDP, Doğu Kürdistan'ın yediden yetmişine partisi, yani tüm Kürtlerin partisidir. KDP bu anlayış 12 yılda ne kadar ileri götürdü? İlişkilerini bu mantıkla ne kadar geliştirebildi? Demokrasiyi veya sosyal demokrasinin ilkelerini örgüt içinde ne kadar geliştirebildi? Kendisinden ayrılanlara tek dilden suçlamalar, KDP'yi haklı

çıkardı mı? İran KDP - Devrimci Hat'ın ayrılığının en büyük nedeni, KDP'nin içinde demokrasinin işlemeyişi iddiası değil mi?.

Güney Kürdistan'da bu örneğin daha değişik bir biçimi yaşandı, yaşıyor. Askeri örgütlenme ile oluşan ve savaşan KDP, muhalefeti, içinde ve dışında tanımadığı gibi, muhalefetin fiziki imhasına da fiilen yönelimi ve uygulamaları halen insanların hafızasından silinmiş değildir. Bu olumsuzluğa, Kürdistan Yurtsever Birliği (YNK) de değişik biçimlerde eşlik etti. Tüm bu olumsuz acılara rağmen, bu hareketlerin, kendi dışındaki hareketlerin küçük ve büyüklüğüne bakmaksızın, bir Kürdistanî Cephe'de yan yana gelmeleri, faşist Bağdat rejimine karşı mücadele etmeleri sevindiricidir. Temennimiz odur ki, geçmişte veya yaşanan olumsuzluklardan Kuzey Kürdistan siyasi güçleri de, dersler çıkarsın.

Kısaca toplarsak, Ulusal kitle partisi, Kürdistan halkına demokrasi umudu olamaz. Değişik sınıfların, değişik eylemlerin politik örgütlerinin olması kaçınılmazdır. Halkımızın bağımsızlık mücadelesinde, bu politik örgütlerin en demokratik birliği ulusal bir Cephe'de ifadesini bulur.

İttifaklar politikasına Egemen Olan Genel Anlayış, Ulusal ve Toplumsal Kur - tuluş Mücadelemizin Problemlerini Çözmüyor

Bugün ülkemizde mevcut siyasi örgüt ve partileri ciddi bir biçimde değerlendirip, ittifaklar politikasını da bu perspektifte açmak zorundayız.

Kuzey Kürdistan siyasi örgüt ve partileri en genel ve kaba hatları ile değerlendirecek olursak: Bu siyasi hatları üç siyasi çizgi boyutları içinde değerlendirmek mümkündür. Bu siyasi hatlar: PKK, TKSP ve işçi sınıfının bağımsız sınıf örgütünü savunan diğer örgüt-gurup ve çevrelerdir.

PKK ve TKSP'yi değerlendirdiğimizde, bu iki hatın sınıfsal yapısı küçük burjuva kesimine dayanmaktadır. Örgütlenme ve mücadele anlayışları bu sınıfı iki politik hatlar içinde belli kesimleriyle saflaştırmıştır. Bu iki hat da, sosyalizmi küçük burjuvaca yorumlamaktadırlar. TKSP her ne kadar marksizmin değişik mücadele biçimlerinden söz ediyorsa da, özünde TKSP, tek mücadele biçimi üzerinde örgütsel yapısını geliştirmektedir. Ulusal sorunu, demokrasinin bir parçası olarak görüp, çözümler üretmektedir. Yer yer "Türkiye'ye demokrasi, Kürdistan'a özgürlük" şiarını atacak kadar sorunu ileri götürmüştür. Ulusal sorunu, demokrasinin yedeğinde gören TKSP hatı, diğer ulusal reformcu kesimlerinde belli bir desteğini kazanarak örgütlenmesine yönelmiştir. Uluslararası politikasında da bunu görmek ve yakalamak mümkündür. TKSP'nin, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki örgütlerle, daha temkinli dostane ilişkileri geliştirmeye yönelik bu politikası, Kuzey Kürdistan'daki örgütlere karşı daha dar gurupçu ve sektedir. Bu politikada TKSP'nin Kuzey Kürdistan'da Tek Kitle Partisi olma karakterinden kaynaklanmaktadır. PKK, örgüt olarak ortaya çıktığında temel mücadele biçimini, silahlı bir biçimde benimsemiştir. Örgütsel yapısını da, bu mücadele biçimine göre inşa etmiştir. PKK'nın sınıfsal tabanı, küçük burjuva, öğrenci gençlik tabakasına dayanmaktadır. Özellikle PKK'nın 84'h yıllarda Kuzey Kürdistan'ın içinde bulunduğu siyasi sesizlik ve ateş çemberinde geliştirdiği silahlı mücadele, Kürt toplumunda büyük bir uyanış ve sempati kazandırmıştır. Böylece PKK, Kürt toplumunun birçok kesimlerinde örgütlenme ağımları yaratarak, ulusal kitle partisi konumuna geldi. PKK'nın ittifaklar

anlayışı da, tam ulusal kitle partisine denk düşmektedir.

Kuzey Kürdistan'da bu iki siyasi hat'ın dışında, üçüncü hat olarak değerlendirildiğimiz örgüt, parti ve çevreler içinde, TKSP ve PKK'ya yakın düşen çevreler var.. Bu çevreler, genel de bu örgütlerin iç demokrasi anlayışına katılmıyorlar. Genel de muhalefetler, her zaman iktidarlara karşı, daha fazla demokrasi, insan hak ve hukukundan söz eder. Bazen de bu muhalefet çevresi iktidar olunca, onların gerçek yüzleri daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor ve bazende muhalefet ettikleri kesimlerden de daha geri pozisyonlara düştükleri çoğu kez de görülmüştür.

Asıl üçüncü hat olarak sıfatlandırdığımız kesim, Kürdistan işçi sınıfı ve işçilerle birleşen yoksul köylüler (yarı proleterler) in bağımsız sınıf örgütünü savunanlar, onların örgütlenmesidir. Sosyalistler bu görevi Kürdistan'da gerçekleştirdikleri takdirde, Ulusal Demokratik Cephe'nin de koşullarını hazırlamış demektir. 10 yıldan bu yana yapılan cephe çağrıları ve girişimleri, bir arpa boyu ileri gidememesinin en büyük nedeni; bu çağrıların içerisini dolduracak, örgütlülüğe sahip olunmamasıdır. Bundan ötürü, her iki - üç ayda bir içeriği ayrı ayrı olan birlik çağrıları, adeta meslek haline getirilmiştir. Kuzey Kürdistan'da ulusal demokratik cephenin koşulları henüz hazır değildir. Bunu Yekitya Sosyalist dergisinde, "devrimci birlik Kürdistan'da ciddi bir sorundur" başlıklı yazımda vurgulamışım. Ulusal demokratik cephe de bir başka sorunda, örgütlerin, ulusal kurtuluş mücadelemize bakış açıları ve mücadele biçimlerinin farklılığıdır. Burada PKK ve TKSP'yi örnek vereyim.

TKSP, Kürt sorununu halen Türkiye'de demokrasinin bir parçası olarak görüyor. Doğal olarak TKSP, demokrasi cephesinin kurulmasından yana olacaktır. PKK, her ne kadar son dönemlerde siyasi mücadeleye önem vermişse de, bu PKK'yi silahlı mücadele örgütü olmaktan çıkarmıyor. PKK, doğal olarak cepheye bakış ve yaklaşımı savaş örgütü prensipleri çerçevesinde olacaktır. Bu iki ayrı mücadele anlayışının, ortak bir taaruz cephesinde birleşmesinin koşullarının bu aşamada olmadığı ortada..

Devrimci sosyalistlerin görevi, fazla zaman kayıp etmeden, dağınık olan güçlerini Kürdistan'da birleştirip, işçi sınıfı ve bu sınıfla birleşen yoksul köylülerin örgütlenmesini sağlamalarıdır. Devrimci sosyalistler bu görevini Kürdistan zemininde madde bir güç durumuna getirdikleri takdirde, ulusal demokratik cephenin koşullarını hazırlamış demektir. Gün ve görev, devrimci sosyalistlerin birliği ve Kürdistan merkezinde bağımsız örgütlenme günüdür!

RONAKBÎRÊN KURD LI STANBOLÊ "KOMÎTA HEWLDANA MAF Û AZADIYÊN KURD" PÊK ANÎN..

Komek ronakbîrên Kurd (A. Zekî OKCUOGLU, Hûseyîn AKGÛL, Ûmît FIRAT, Hasan DENÎZ, Hîkmet ÇETÎN, Riza DOGAN, Salîh BAL) ji bona maf û azadiyên gelê Kurd munaqeshek pêk bê, li Stanbolê, gaziya hemû ronakbîrên Kurd kirine. Ew gaziya bi nivîsandinekê hatiye dîyarkirin. Di vê nivîsandinê de, reyên giştî û sedema hewldaneke wisa tête dîyarkirin..

Di encama bangê de, di 25-ê Gulana 1991-ê de, 130 ronakbîrên Kurd, civîn pêk anîne. Di civînê de encama munaqesheyên gelek heja, ji 20 kesan, bi reya giştî "Komîta Hewldana Maf û Azadiyên KURD" pêk hatiye. Dîsa di wê civînê de, ji bo amadekirina Konferanseke Mafên Gelê Kurd ji bîryan hatiye girtin. Ev bîyaran, bîyarên gelek girîng in û di dîroka gelê Kurd û tekoşîna welatparêzî de gaveke nû nîşan dide.

Redeksiyona Rojev'ê, ev gavên hatine avêtin pîroz dike. Ew agahdariya ku di destpêkê de hatiye amadekirin û di encama civînê de, ew belavoka ku ji bo çapemeniyê ya bi Kurdî, Tirkî û Îngilîzî hatiye belav kirin, em pêşkêşî xwendevanên xwe dike.

Redeksiyon a ROJ EV'ê

"...TÜRKLERİN SAHİP OLDUĞU HER HAKKIN KÜRTLERE DE TANINMASI GEREKİR."

Lozan Antlaşması'yla bölge coğrafyasından dışlanan Kürtler, yetmiş yıldan beridir bölgede, kimliksiz ve hiçbir ulusal ve insani hakka sahip olmadan egemenliği altına konulduğu Devletlerin insafına terkedilmiş olarak yaşamak zorunda bırakılmıştır. Bu nedenle Kürtler, son yüzyıl içinde insanlık tarihinde eşine az rastlanan soykırımlar; sürgün ve baskılarla karşı karşıya kalmakta ve en küçük ulusal ve insani hak talepleri bile kanlı bir biçimde bastırılmaktadır.

Öyle ki, bir süre önce faşist-ırkçı Baas yönetiminin Irak'ta Kürtler üzerinde giriştiği soykırımın ulaştığı boyutlar tüm insanlığı tepki göstermeye zorladı. Milyonlarca Kürt, Saddam'ın kimyasal silahlarından canlarını kurtarmak için Türkiye ve İran'a sığındı. Büyük çoğunluğu çocuk ve kadın olmak üzere onbinlerce Kürt sınır

boylarında ağır yaşam koşullarına dayanamayarak, kitleler halinde yaşamlarını yitiriyor.

Kürtlerin yoğun bir biçimde yaşadığı diğer devletlerde de durum farklı değil. Türkiye, İran ve Suriye Devletlerinde ikinci sınıf "vatandaş" statüsünde yaşamak zorunda bırakılan Kürtler, son yüzyıl içinde pek çok defa soykırımlara tabi tutuldu ve onmilyonlarca Kürt zorla ya da baskıların sonucunda topraklarından göç etmek zorunda bırakıldı. Kürtler olağanüstü mahkemelerde ve farklı yasalara göre yargılanmakta, keyfi cezalara çarptırılmaktadır. Öyleki Kürtlerle ilgili ağır insan hakları ihlallerinin yaşanmadığı bir tek gün bile geçmiyor.

Türkiye'de baskıların yoğunlaştığı 12 Eylül sonrasında çeşitli siyasi çevrelerin ve insan hakları savunucularının oluşturduğu örgütlerin bu baskılara karşı gösterdikleri tepkilere rağmen Kürt aydınları, bu doğrultuda şimdiye kadar ortak bir tutum içine giremediler. Bu da baskı güçlerinin uygulamalarında daha rahat hareket etmelerine olanak sağlamaktadır.

Bu sorumluluk daha fazla ertelenemez. Bu nedenle vakit geçirilmeksizin bir araya gelerek güçlerimizi birleştirmek, baskı ve haksızlıklara karşı hukukun tanıdığı yöntemlerle ortak bir tutumla ortaya çıkmamız gerekiyor.

Bu amaçla biz bir grup yurtsever-demokrat Kürt aydını olarak ülke çapında bir konferans düzenlemek ve bu oluşuma esas olmak üzere ortak ilkeleri tespit etmek ve bu ilkeler doğrultusunda gerekli girişimlerde bulunmak amacıyla bir girişim komitesi oluşturmak için İstanbul düzeyinde, İstanbul Mülkiyeliler Birliği konferans salonunda 26.5. 1991 saat 13.30'da bir toplantı düzenlemeye karar vermiş bulunuyoruz.

Oldukça duyarlı bir noktada atmaya çalıştığımız bu adımın, amacı ve buna bağlı olarak hareketimizin çerçevesini doğru bir biçimde belirlemek için şu ilke önerilerinde bulunuyoruz.

1- Resmi çevrelerin yansıtmaya çalıştığının aksine Kürtler, Türkiye'de etnik ya da dil azınlığı değil, bir ulustur. Bu, Kürt sorununa doğru bir biçimde yaklaşmanın ve çağdaş çözümler bulmanın temel koşuludur. Bu temelde uluslararası hukukun temel ilkesi olan, ulusların kaderlerini özgürce kendilerinin belirlemeleri hakkının Kürtlere de tanınmasını esas kabul ederek, Türkiye'de Kürt ulusal kimliğinin tanınması ve Kürt dili ve kültürü üzerindeki her türlü baskının kaldırılması ve Türklerin sahip olduğu her hakkın Kürtlere de tanınması gerekir.

Uluslararası hukuktan doğan bu haklar Türk yönetimi tarafından Kürtlere bugüne kadar tanınmamıştır.

Türkiye vakit geçirmeksizin altında imzasının bulunduğu uluslararası sözleşmelerin gereğini yerine getirmeli ve hiçbir çekince koymadan hukukun temelini oluşturan diğer bütün sözleşmeleri imzalayarak bunların gereğini yerine getirmelidir.

2- Girişimimiz, Kürt siyasi güçlerinin bir birliği anlamına gelmediği gibi, farklı bir alana ve anlayışa tekabül etmesi nedeniyle, Kürt siyasi güçlerinin varlığını yadsımaz ve bu güçlere alternatif bir tutumu da temsil etmez.

Bu nedenle hareketimiz herhangi bir Kürt siyasi hareketinin uzantısı değildir ve üzerinde hiçbir hareketin ağırlığını hissetmez. Girişimimizde yer alan herkes kişisel kimliğiyle kabul edilmiştir.

Ayrıca girişimimizin, iktidarı hedefleyen bir oluşum olmadığını da vurgulamak

gereğini duyuyoruz.

3- Girişimimiz, içerde ve dışarda çalışmalarına tekabül eden tüm kuruluş ve güçlerle; Kürt ulusal kimliğinin tanınması ve bu hakların güvence altına alınması amacıyla dayanışma içinde olacaktır.

Bu amaçla girişimimiz, iç ve dış güçleri harekete geçirmeyi ve onlara bu doğrultudaki çalışmalarında yardımcı olmayı ve kendi çalışmalarında onların desteğini almayı kaçınılmaz bir görev olarak kabul eder.

Bu anlamlı toplantıya önerilerinizle katılmanızı saygıyla diliyoruz.

BEYANA ÇAPEMENİ:

JI RAYA GIŞTÎ RE,

Li ser bangkirina komek ronakbîrên Kurdên ku li Stenbolê dijîn, bi armanca hewldana civandina qonferanseke fireh, em 130 ronakbîrên Kurd li Stenbolê di 26.5.1991 saat 17.00 -an de di aywana "Mûlkiyeleler Bîrlîği" de civiyan.

Ji beşdaran 22 kesên bangkirî axaftin kirin. Di gel dîtinên cihê de, di riya civandina qonferanseki de tevê beşdaran li hev kirin. Û bîryar hat standin ku piştî demekê hazirîyê, bi babeta mafên mirov yê Kurd qonferanseke bê amadekirin. Wekî din di dawîya vê

qonferansê de ji bo afirandina "Hewldana Maf û Azadîyên Kurd" bi yekîtiya dangan bîryar hatêye standin.

Ew hewldan, li ser bingehek heq li hember fîlalkirina mafên bi hemû awayî yên Kurdan, dê demokratîk û mirovî berpeyî nîşan bide.

Ji bo cihanîna hazirîyên xebatên qonferansa ku bi bîryar hatîye standin û li ser bi vatîniya tesbîtîkirina kesên ku dê bang li wan were kirin, ji 20 kesên ku li jêr navên wan hatêye beyan kirin, bi navê "Komîta Hewldana Maf û Azadîyên Kurd" qomîtek hatîye helbijartin. 30.5.1991

BASÎN AÇIKLAMASI

KAMUOYUNA

İstanbul'da yaşayan bir grup Kürt aydınının çağrılısı olarak geniş katılımlı bir Kürt insan hakları konferansı'nın toplanması için girişimde bulunmak amacıyla, İstanbul'da bulunan 130 Kürt aydını 26.5.1991 tarihinde saat 17.00'de Mülkiyeliler Birliği toplantı salonunda bir araya geldik.

Katılanlardan çağrılı 22 kişi, konuşmalar yaptı. Farklı görüşlere rağmen bir konferansın toplanması yolunda görüş birliğine varıldı. Ve belirli bir hazırlık döneminden sonra, Kürt insan Hakları konulu bir konferans tertiplenmesine karar verildi. Ayrıca bu konferansın sonucunda bir "Kürt Hak Ve Özgürlükler Girişimi" yaratılması için oy birliğiyle karar alınmıştır.

Bu girişim, Kürtlere karşı işlenen her türlü hak ihlallerine karşı meşru temelde, demokratik ve insani tepkileri gösterecektir.

Karar altına alınan Konferansın hazırlık çalışmalarını yapmak ve çağrı yapılacak kişileri tespit etmekle görevli olmak üzere, adları aşağıda belirtilen 20 kişiden oluşan Kürt Hak ve Özgürlükler Girişimi Komitesi seçilmiştir. 30.5.1991

KOMÎTA HEWLDANA MAF Û AZADÎYÊN KURD: KÛRT HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ GİRİŞİMİ KOMİTESİ

Mevlûde AGAH (Rojnamevan-Gazeteci)
Mustafa AKSAKAL (Esnaf-Esnaf)
Ahmet ALAN (Perwerdekar-Eğitimci)
Günay ASLAN (Rojnamevan-Gazeteci)
Ahmet AYDIN (Muhendîs-Mühendis)
Hüseyin AYGÜL (Karê Serbest-Serbest Meslek)
Ali Beyköylü (Aborvan-Ekonomist)
Remzi ÇAKIN (Esnaf-Esnaf)
Yılmaz ÇAMLIBEL (Muhendîs-Mühendis)
Hasan DENİZ (Kardar-İşadamı)
M. Ali EREN (Mebus-Milletvekili)
ûmit FIRAT (Weşanvan-Yayıncı)
Fatma KARAHAN (Rojnamevan-Gazeteci)
Yaşar KAYA (Aborvan-Ekonomist)
A. Zeki OKÇUOĞLU (Ebûqat-Avukat)
Mustafa ÖZÇELİK (Muhendîs-Mühendis)
Kurtuluş PARLAK (Perwerdekar-Eğitimci)
Rifat SEFALİ (Weşanvan-Yayıncı)
Kamber SOYPAK (Ebûqat-Avukat)
Canan TANRIKULU (Perwerdekar-Eğitimci)

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org